

PEERKE

NIEK VAN DEN BRINK

PEERKE

EEN VERHAAL UIT HET
BRABANTSE VOLKSLEVEN

DOOR

NIEK VAN DEN BRINK

SCHELTENS & GILTAY

—

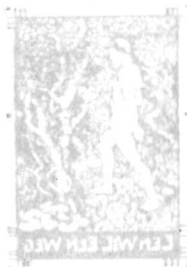
AMSTERDAM

PEERKE

EEN VERHAAL UIT HET
BRABANTSE ZOKSEVEN

DOOR

PIET DE WIT

AMSTERDAM

SCHILDES & CO.

K 370

BIJ ARIANE.

In de kroeg bij Ariaan Rijntjes zitten vier mannen kaart te spelen.

Door de walm van zware sjeik kijken ze met moeilijke ogen op de vuile kaarten, ze rikken. De oude petrolielamp doet d'r best om wa licht door het roetig glas te krijgen, maar ze brengt het nie verder dan ne cirkel op de geelhouten tafel mee zwarte brandstreepkes van sigaretteneindjes.

Daar zit ook nog ne klant op de punt van 't biljart. Hij kijkt naar de ridders.

En de kastelein hangt achter de schenkbank mee zijn mouwen in de natte kringeskes van de bier-

glazen. Onverschillig kijkt hij de kant uit waar ergens de hangklok mot staan: het zal zowat sluitingstijd zijn.

Ziede wel. Daar vliegt de deur open en de veldwachter stapt binnen.

— Hallo mannen, opschieten. Elf ure.

— Ja, ja, veldwachter, we kommen al. 't Leste potje, roept Wout de Tuinman. Ariaan kwan-selt achter de toonbank uit en hij treuzelt. Onderwijl zit Willem van Frulle zo vlug te geven as hij kan.

— Negen slagen, zeet Merijn van de Geitekop.

De veldwachter kan ook rikken. Hij smiezelt stiekum de kroeg binnen en moppert flink natuurlijk, om zijn houding te bewaren.

De Tuinman weet mee zijn eigen gene raad. Hij doet zijn kaarten bij elkaar en maakt zijnen duim nat. Dan steekt hij ze een voor een weer goed.

— Misère, zeet de Pral zachtjes. Da wordt nog spannend. De klant springt er voor van zijn biljart.

— Allé Tuinman, een kaart of een takkebos.

— Nou nou, stillekes aan. Wa zoude gij doen, veldwachter?

— Ja, ja, mèr 't is feitelijk hoge tijd hé, enne..

— Nou, kekt dan hier!

— Verdomme, open misère! En de veldwachter is glad vergeten dat het hoge tijd is.

— Open misère, zeet de Tuinman, komde gij mèr uit, Merijn.

— Wacht 's effen, doet de Frul bedaard, ik doi 'm mee 'n pratje.

Mee éne sprong staat de veldwachter achter de Frul.

— Gij waagt veul, Willem, zeet ie.

— As de drie en de vier van de schuppes op één hand zitten dan ben ik de klos. En as ze nie bij mekare zitten dan ben ik er deur.

Aan het vloeken van de anderen te horen, zitten ze niet op een hand. De Frul grinnikt en hij krijgt van de man vijftien centen. De klant van de biljart betaalt, bromt ne goeien avond en vertrekt.

Dan denkt de veldwachter ineens weer aan zijne tijd.

— Nou uitscheiden, mannen, anders krijg ik er last mee, wor.

— Wa zijde toch heet vanavond, veldwachter,

allé, pakt er nog effen ene mee ons, jong.

— Nou, éne da kan nog, mèr meer nie. Ik heb mijn werk nog. Om twalf ure mot 'k weer present zijn.

— Is 't waar ook? piept de Pral. Dat is nooit nen held geweest. En waar gade gij dan op uit?

— Jaa, kèk 's hier Pral, ne pelisieman heet ook zijn ambtsgeheimen, hé? De veldwachter zet nen dikke buik op. Hij trekt zijn lippen vooruit, zodat zijn sigaar schuins vooruit steekt en hij knijpt zijn oog half dicht voor de rook. Dan zegt hij zo half binnensmonds:

— Mèr da smokkelen, da smokkelen, dat is me wa tegesworrig.

Daar knikken er een paar begripend met d're kop. De Frul vraagt:

— Den Dekker?

De veldwachter zeet natuurlijk niks vanwege zijn ambtsgeheimen, maar zijn gezicht trekt open tot nen brede grijns. Hij bijt zijn sigaar bijna kapot en hij lacht dat ie schudt. De mannen lachen hardop mee. Ze snappen 'm.

Nou roept Merijn van de Geitekop:

— Ariaan, mij nen bak bier. We gaan vanavond naar jou toe, Willem.

Ariaan kruipt gewillig in zijn kelderke onder de schenkbank.

— Nog meer..? klinkt zijn stem uit de diepte.

— Veur mijne kop ook zes kruikskes, roept de Frul.

— Mijn ook, bromt de Tuinman.

— Mijn ook zes, piept de Pral vlug.

Dat is zo de gewoonte in het dorp. 't Afzakerke wordt altijd bij de een of de andere opgenomen.

— Gade gij soms nog mee, veldwachter?

— Neie mannen, nen andere keer gèren, da wete gullie, mèr nou heb'k echt gene tijd.

— Houdoe dan.

— Houdoe hé, en as ge ne rikker te kort komt, ge weet me te vinden.

Het huiske van de Frul was stikke donker.

— 't Wijf leet al in d'r bed Willem, zee de Geitekop.

— Dan zal ze d'r toch uit motten, zee de Frul bedaard. Hij begon op de deur te doffen. Lang

en hard. Zolang tot het wijf in d're nachtpou
open dee. De Frul commandeerde:

— Glazen, vrouw.

De vrouw vond zoiets heel gewoon. Ze had
't meer meegemaakt.

— Haal dieë luie jongen van jouw uit zijne
nest Willem en zegt dat ie zijn monika mee-
brengt.

De Frul ging naar een ladder in de hoek. Hij
deed 'n paar rauwe schreeuwen naar boven en
direct stond Merijn in zijn onderbroek bene-
den. Dan greep hij een glas bier om de slape-
rige smaak uit zijne mond te spoelen.

Effekes later zaten ze te zingen. Ge kent 'm
misschien nog wel, den deun van:

..en onze Charel is zat, onze Charel is zat, en
wie heet da nou gedaan..?

Om half een ging de deur open en de Frul
zijn bruur kwam binnen, Janus. Hij was bleek
en een bietje zenuwachtig.

Toen de deur op slot zat, gaf hij er nog een
douwke tegen, of ze wel goed genogt dicht was.

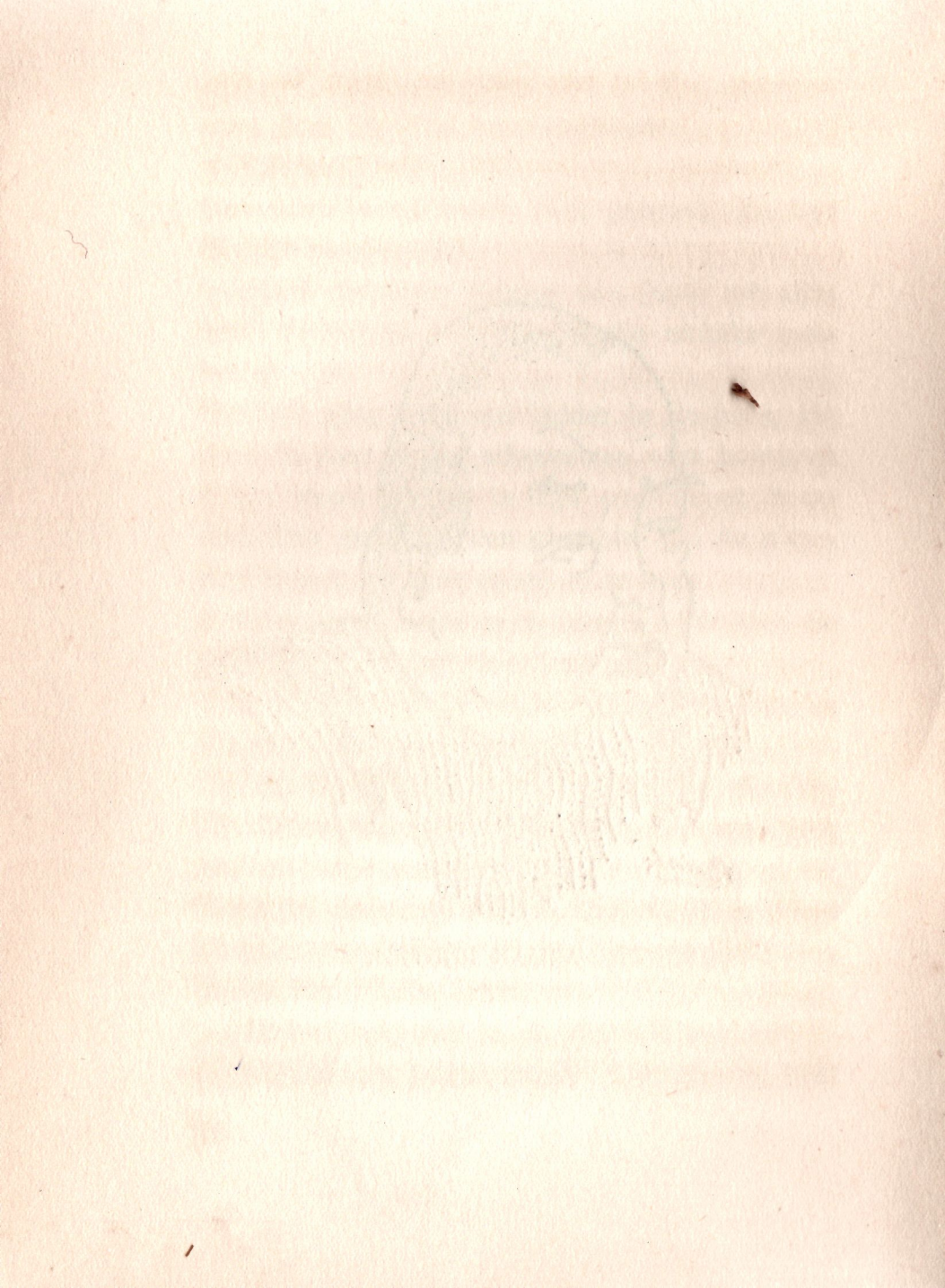
Janus van Frulle lachte.

— Ik tref het, zeet ie, ik zie da'k het tref.

— Gaddomme Janus, zee de Frul schouw, kèkt

ARIAAN RIJNTJES.

toch uit met dat hier naar toe lopen. As z'oe grijpen is 't te laat.

— Bende nou toch belazerd... asse grijpen, dasse grijpen.

Ge mot weten, da Janus over de linie gezet was. As ie onder de Moerdijk kwam, konden ze'm zo inrekenen. En da betekende: brommen. Maar Janus smokkelde nog harder dan anders. Zowat ne keer of drie, vier per week trok hij de grens over. De Pral, een flauw manneke, keek hoog op tegen de durf van Janusse. Mee 'n dun stemmeke zeet ie:

— Neie Janus, gij treft 't nie. Het bier is bekant op. Daar staat nog net 'n kletske.

— Ik heb jullie bier nie nodig, lachte de Jaaj. Denkte gullie, da'k mee lege handen de grens over kom? Hier..!

Mee nen harde knots stond er midden op tafel een jeneverfles. De stemming zat er gelijk weer in.

..En onze Charel is zat, wie zijn schuld is dat.. De monika viel brutaalweg bij, in zijnen eigen toon natuurlijk, maar wie zal daarop letten?

Ineens zee de Pral:

— Hedde gij ook gehoord Janus, da ze den Dekker achter zijn reet zitten?

— Ga weg jong. Den Dekker is vannacht nie eens over geweest.

— Kan wel zijn, mèr de veldwachter zee 't toch.

— Pratjes veur de vaak wor. Zegt 'm da mèr. Hij weet er geen mieter van.

Ze hadden wel in de gaten, dat Janus meer wist. Zo zat waren ze nog nie. De rooie koppen kwamen dichter bij mekare en ze keken de Frul zijn bruur nieuwsgierig aan.

— Wat is er aan 't handje, Jaaj?

— Wel niks.. d'r is niks zeg 'k oe.

— Nie maauwen Jaaj, wat is er?

Janus boog zijn eigen naar voren. Hij stak zijne kop tussen de anderen in en hij keek mee schouwe ogen naar het sleutelgat.

— Ne kemmies kapot geschoten vanavond...

Daar dringt iets door tot de bedompte koppen. De kleine oogskes gaan, zo ver als dat mogelijk is, open.

— De ju...

— Hedde gij 't gedaan?

— Bende bedonderd, ik ben wel wijzer.. ik heb mijn inhouwes wel bij me.

— Is ie kapot?

— Hastikke.. ge kent 'm wel, 't is de Lange uit Limburg.

— Dieë zwarte, mee zijn krulhaar?

— Sjust.

— Motver.. daar zal wa kommen luien.

— Mèr wie heeft 't 'm dan geflikt?

De bruur van de Frul boog zijn eigen nog meer voorover en keek mee hoog opgetrokken wenkbrauwen naar de deur.

— Ze weten er nog geen donder van. Jullie houwen oewe moel hé.. Nou dan, de Tuffert heet 'm achterovergeblazen.

— De Tuffert?

— Ja.

Ze spreken zwijgend af, dat ze zullen samenwerken.

— Is ie 'm nog kunnen gepen?

— Neie, hij is bij Nel van de Jood binnengelopen. Nel mot natuurlijk zeggen, dat ie daar den helen avond geweest is, snapt 'm?

— Ik mag verreken as Nel zijne moel dicht kan houwen.

— Anders sterft ie.

— Ja, mèr..

— Stil. As ze jullie soms iets vragen, dan ben ik vanavond hier geweest hé?

— Verrijst Jaaj, waarde gij 'r ook bij?

— Nou. Ik was toevallig met de Tuffert samen gegaan. Wij hadden vloekes gelaaien. De Tuffert wou mee alle geweld achter Mieke Sprong deur gaan. Da's gerichter, zeet ie. Ik zeg nog tegen 'm: doet da nou nie, het stikt er van de kemmiezen. Mèr ge weet hoe de Tuffert is. Hij lachte mijn uit en vroeg of ik bang geworren was. Nou, bang ben ik van geen twintig Lange's uit Limburg. Wij gongen achterdeur en net as ik gedocht had: recht in d'r armen. Wanneer de Tuffert in 't nauw zit is 't net nen buizerd, da wete gullie. Toen ie zag dat er geen ruimte meer was, toen maakte hij ruimte. Ik hoor ne klap vlak neffen me en daar zie ik de Lange, die liep veurop, 'daar zie ik de Lange as een hakblok voorover slaan.. dood. En de Tuffert stong mee zijn spuit in zijn handen.

De Jaaj houdt stil. Dit is een van de weinige ogenblikken, dat iemand met zijn verhaal indruk maakt, zonder dat hij daar die bedoeling bij heeft.

Toen zeet de Tuinman zachtjes:

— Mèr daar krijgde gij modder mee Frul, of ik ben de Tuinman nie.

— As gullie oewe kop dichthoudt, dan gebeurt er niks.

— Ja, ja. Gij hebt goei praten, wij motten zeggen, da gij den helen avond hier geweest zijt. Mèr ge mag nie eens over de linie kommen. As ze ruuken da gij hier zit, bende gelijk de klos.

Janus hield zijn eigen kalm. Hij draaide ne sjek en mee berusting zeet ie:

— Boven de Moerdijk kan 'k nie meer kommen. As 'k da probeer, dan ben 'k er bij. Daar kan nou geen vlieg over. Enne.. er tussuit knijpen is altijd verkeerd mee zulke grapkes. Neie mannen, gullie houdt oe gezicht. En lekt 't uit da'k over de linie gezeten heb, nou dan ben 'k nog mèr gewoon hier geweest, anders niks.
— En wij hebben heel den avond bij Ariane

zitten kaarten, de veldwachter heet ons trouwens om elf ure nog gezien.

— Da geeft ook nog niks. Jouw wijf mot zeggen, dat ik hier om zeuven uur gekommen ben en da'k op jullie heb zitten wachten. Meer nie. Willem van Frulle knikte.

— Hoorde gij het, Mieke?

Mieke had het gehoord en begrepen.

De Pral met zijn kleine hartje kon er nie bij.

— Waarom kruipte gij niet weg Jaaj? Als ze de Tuffert snorren en hij praat zijne moel veurbij, dan staan ze zo hier.

— Ikke wegkruipen? Da geloof ik. 'k Gaai nie naar mijn eigen bruur om bij 'm in een hoekske op zolder te zitten. Of wel? Neie Pral, as ze mijn verdenken, dan kommen ze hier naar toe en dan krijg ik 'n verbaal omdat ik over de linie heb gezeten. En ik brom liever nen dag of veertien, as dat 'k met da moordzaakske van de Tuffert te doen krijg.. Mèr allé, we zijn d'r nog. Wat helpt ons da gemaauw en da geklets? Daar gaat ie...

..En onze Charel is zat, wie zijn schuld is dat,

DE PRAL.

en wie heet da nou gedaan.

Direct viel het koor bij. De monika rapste ne keer in en uit. Charel wier hoe langer hoe zatter, want Merijn kon de goeie toon nie te pakken krijgen.

De jenever liep mee gulzige klokken in de bierglazen. Mie had geen andere.

BIJ NEL VAN DE JOOD.

De Tuffert zat uit te blazen bij Nel van de Jood. Zijn kleren hingen slodderig om zijn lijf. Ne korte jekker, 'n schuine pet, een blauwe broek mee onderaan sluitspelden voor de fietse-ketting. En aan zijn grote lompe voeten een paar gymelastieschoentjes. Zijne kop was rood en aderig, achter zijn kiezen moest zo te zien een geweldige pruim zitten.

Nel van de Jood zat tegenover 'm. De rest was naar bed. Ge kon aan Nelle zien, dat ie veul harder verschrokken was dan de Tuffert zelf. Hij praatte mee 'n hese stem. Ze sloeg over van de zenuwen af en toe.

— Ge blèft nie uit de knoei, Tuffert.

— As gij oewen bek dichthoudt, dan wel.. Gij

verstaat mijn toch goed hé?..

De Tuffert smeed zijn woorden naar buiten en als ze over zijn lippen kwamen, gaf hij ze nog ne knauw mee.

— Weten ze da gij het gedaan hebt?...

— Misschien wel en misschien ook nie, zee de Tuffert.

Het leek Nel van de Jood, of hij 'n heel moeilijk raadseltje opgekregen had, waar zijn leven mee gemoeid was.

Ze wisten het donders goed.

De deur ging open en de veldwachter kwam binnen.

— Ge zal mee motten, Tuffert... Ge zijt er gloeiend bij.

— Waarveur?

— Geen smoesjes, hé. Veur manslag, da wete gij ook wel. Opschieten!

De Tuffert keek rond waar hij het beste door weg kon kommen, maar hij zag twee kemmiezen achter de veldwachter verschijnen. Toen loerde hij naar Nel van de Jood.

En Nel dacht, dat het zijne tijd was.

— De Tuffert is heel de avond hier geweest, schreeuwde hij.

Tegelijk stond er al ne kemmies bij 'm. Die deed net of Nel zijn eigen verraaien had.

— Ha, ha, zeet ie, wie heeft jou gezegd, Nel van de Jood, wie heeft jou gezegd, dat er vanavond iets gebeurd is?

Den andere zag nen uitweg. Hij zee lompweg:

— 'k Docht dat de veldwachter het over manslag had..

Maar de kemmies stak zijn hoofd naar voren en hij beet de woorden er uit:

Juist. Maar waarom moet er per sé van avond iets gebeurd zijn en niet vanmiddag, bijvoorbeeld?

In zijne angst zag Nel van de Jood de zaak verloren.

— Ik.. ikke.. zeet ie.

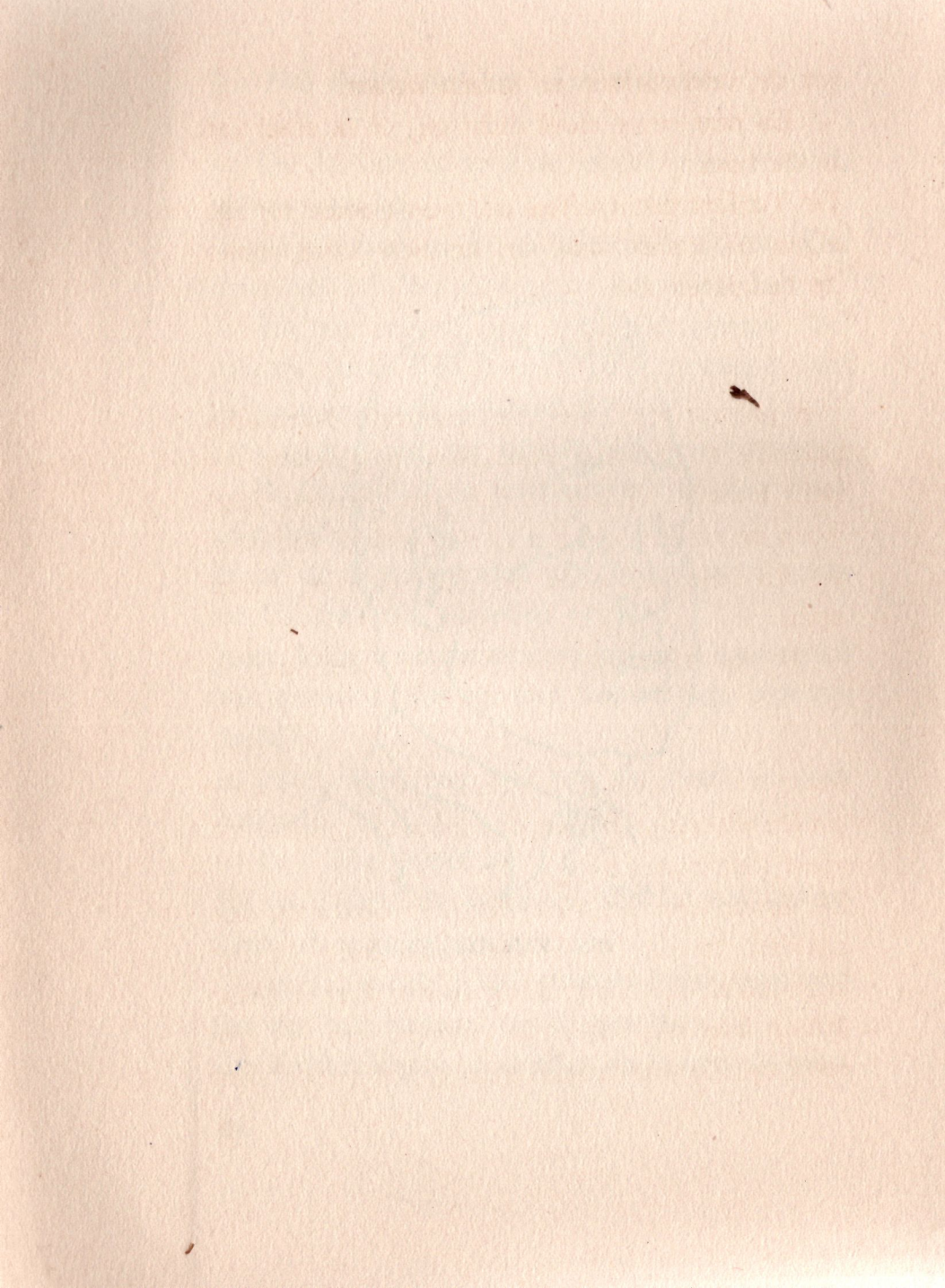
En toen deed de kemmies, of Nel een beken-
tenis af wou leggen.

— Ja, ja, vertel jij dat strakjes maar eens netjes op het bureau, onder getuigen.

De Tuffert begon te vloeken en te keer te gaan,

NEL VAN DE JOOD.

tot de veldwachter er tussen kwam:

— En nou oewe moel dicht gij, of ik slaai jou in de boei.

De Tuffert dacht effen na, toen gooide hij zijn eigen ne kwart slag om en liep kalm achter de beambten aan.

Het proces heeft nie lang geduurd. Natuurlijk bekende de Tuffert niet. Met 'n gewoon gezicht hoorde hij zijn vonnis aan. Zeuven jaar. Toen de rechter zee dat er nog iets af zou gaan als hij bekende, deed de Tuffert zijne mond open.

— Ik heb niks op mijn geweten, zeet ie.

Maar wie zal er wat aan doen, als ze oe geweer vinden en als Nel van de Jood zijn eigen nie goed kan houwen?

De bruur van de Frul hing er ook aan. Ze haalden 'm op bij Willeme aan huis. In het begin bleef hij koppig als ne stenen durpel. Maar Mieke kon nie tegen de mannen van het gerecht op. Ze was brutaal genogt, tot ze op 't lest

begon te schreeuwen. Toen duurde het nie lang meer.

Toch kwam de Jaaj er nog goed af. Een half jaar celstraf plus twee maanden voor het over de linie zitten, om op zijn bruur te wachten.

En toen de deur achter d're rug dichtklapte, wieren ze langzaamaan vergeten. Want een nieuwke mot vers zijn, anders is er geen aardigheid aan.

DE GEK.

Ne rijke mens kan gemakkelijker zijn recht halen as nen arme mens.

De Gekke Vent dacht er ook zo over. Toendertijd woonde hij een heel eind buiten het durp, die kant uit van de lage mast.

De Gek had altijd aanloop vanwege zijn gastvrijheid. Iederen avond zat er een man of tien, twaalf.

En liegen da ze deden.

De Gekke Vent het hardste. Als ie iets vertelde waar niks van aan was, dan zeet ie tegen zijn vrouw: is 't nie waar Mie? Mie knikte van ja, of 't waar was of nie.

Wa later klom hij in zijn bedstee. Ge weet wel, zo'n ouderwetse, met een gerdijntje ervoor. Al-

lemaal waren ze dan nog binnen, vanuit zijn bedstee lag ie verder te praten en te liegen. Kreeg hij ten slotte zin om te gaan slapen, dan draaide hij zijn eigen gewoon om en riep:
— De leste man trekt de deur wel toe, hé?

Het was er altijd genoegelijk al kregen ze gene koffie. Dat kon Mie nie bijhouden mee al die mensen. En dan, ze waren zo arm, dat de duvel ze nie wou.

Toch kwamen de buurters, ge weet nie, waar 'm dat in zit.

Tegen de avond druppelden ze een voor een binnen. Gewoonlijk zat de Gek dan te eten. As ge hem zo doende zag, kreegde zelf zin. 'n Heel roggetje sneed ie met zijn knipmes aan repen. En da speulde hij mee rauw spek zo smakelijk naar binnen, dat het water in oewe mond kwam.

Het huiske van dieë vent leefde van de vlooiën. Van zijn jachthonden, begrijpte? Maar al die vlooiën waren nie bekwaam om de buurters tegen te houwen. Ze gingen op de vloer zitten, want er waren maar drie stoelen, en het gelieg kon weer beginnen. Over jagen en smokkelen,

toverheksen, duvels, werwolven en meer zulke dingen. Zó kon het er genen enen begaaien, of de Gekke Vent wist nog iets ergers.

Hij kon vertellen, dat oe het zweet uitbrak, dat oe haren stijlrecht overend gingen staan. Mee bange gezichten zaten de mannen te kijken, en toch wisten ze heel goed, dat 't allemaal gelogen was.

De Gekke Vent was feitelijk jager van zijn vak, hij had een jachtakte. Maar hij deed er van alles bij, stropen, vissen en zo meer. Van smokkelen was hij vies.

Op ne keer zit hij achter de hazen en hij krijgt herrie met ne meneer van een grote villa. Die zee dat de Gek op zijne grond was geweest en de Gek hield maar vol: Bewijzen meneer, bewijzen.

De zaak komt voor het gerecht, hij naar de stad mee zijn geweer bij 'm. Zeker om indruk te maken. Toen hebben de heren rechters daar zijn spullen bekeken, ne keer links en rechts gesproken, het eind van 't liedje was, dat hij vrijgesproken werd.

Iedere mens zou blij geweest zijn en tevreden. Maar de Gek nie. Die was blij, maar nie te-

vreden. Hij vond, dat 'm schaaivergoeding toekwam, omdat ie nen halve dag strop had. Dieë meneer moest da betalen. Zijn schuld was het. Maar den heer vertikte het natuurlijk. Het zat 'm toch al dwars genoeg, dat hij de vlag had motten strijken voor de Gekke Vent.

En wat doet hij? Hij gooit de zaak in hoger beroep.

Het geval kwam voor, de Gek had weer nen halve dag strop.. Het ergste was, dat ie bovendien in 't ongelijk gesteld werd: ne reksdaalder boete of nen dag zitten.

Helemaal ontdaan is hij thuis gekomen. Hij begon dadelijk een groot verhaal tegen de buurters, die al op den afloop zaten te wachten. Natuurlijk loog hij er 't een en ander bij, ze luisterden mee open mond. Voor zijn prestige draaide hij er op 't lest nog achter, dat ie gezegd had tegen de mannen van het gerecht:

— Laat ik dan dit opmerken, heren, dat het hier geen rechtbank is, maar een draaibank, of-tewel hier.. mijne vestjeszak.

Dat betekende: omkoperij, snapte.

Uit gewoonte zeet ie er achter: Is 't nie waar, Mie?

En Mie knikte van ja, of ze 'r zelf bij geweest was.

Maar dat nam nie weg, dat de Gekke Vent nen dag moest brommen.

— En ik gaai zitten nen dag, al komt de on-
derste steen boven.. Ik verdom het, asdat ik
er éne cent aan betaal, was zijn besluit. Ook
weer alleen voor zijn prestige, want hij had
gene rooie cent in huis.

Zo kreeg de Gek nog nen dag strop.. en
sjust op dieën dag is da mee Mije gebeurd. Als
er nou buurters gekomen waren, dan zou het
misschien nog anders afgelopen zijn. Maar ie-
dereen wist, da ge nie aan moest kloppen als
ze alleen thuis zat.

Dat had hij nie gèren, want Mie was 'n schoon
wif.

Toen de Gek de andere dag 's morgens bin-
nen kwam, zag hij ze nergens.. In het eerst
zat ie daar nog nie direct mee tussen. Misschien
heeft ie gedacht: Ze is hout halen. Daarom
kroop hij maar in zijn bedstee, want 's nachts

in den bak had hij geen oog dicht gedaan. Hij kon nie tegen die harde brits.

Maar Mie kwam nie terug. Ook nie, toen de Gek uitgeslapen was. Later op den dag is hij bij zijnen naasten buur ingelopen om navraag te doen. Die wist van niks af.

Hij ging verder zoeken, overal vroeg hij of ze Mieke soms ook gezien hadden. Neie, wij hebben Mieke nie gezien.

Er is veul praat van gekommen in 't durp. Mie is een schoon wijf. Ze heet feitelijk nooit niks met de Gek op gehad. Wij hoorden vertellen, dat er ne vremde kerel gezien is. Ja, ne grote vent mee ne lichte jas aan.

— 't Is nie waar, het mot nen donkere jas geweest zijn; ik heb het uit d'eerste hand.

Wel, wel, wie had da van Mieke kunnen denken — de Gek is ermee verneukt, wat ik oe zeg. Het is ne sukkelaar.

Maar onderhand, Mie bleef weg.

D're vent is ten langen leste naar de veldwachter gelopen en de veldwachter ging meezoeken.

Na veertien dagen was Mie nog nie terug. Ze

hebben het kanaal afgedregd, heel de pelisie op stelten gezet. Ze hebben het om laten roepen door de radio..

Het hielp allemaal niks. Mie was weg, en ze bleef weg.

De buurters kwamen om de Gekke Vent te troosten. Ze praatten er over henen. Het leek wel of hij gelijk kapot was. Eten deed ie om zo te zeggen nie meer. Hij kroop veul eerder dan anders in zijn bedstee. Vroeger kwam den draai er altijd pas in, als hij goed en wel op bed lag. Nou keerde hij zijn eigen rechttoe om en vergat te zeggen, dat de leste man de deur dicht moest trekken. Wa kon hùm da verschillen?

De buurters hadden dat gauw in de gaten. Ze konden 'm nie meer op dreef krijgen en wa hedde gij er dan aan om bij den Gek te zitten? Stillekes aan kwamen er minder, totdat den arme kerel alleen bleef zitten met zijn groot verdriet.

Tranen liet hij nie, hij wier koud en onverschillig als ne steen. Maar zijn wantrouwen begon langzaamaan te broeien. Ja ja, Mie was een schoon wijf. Wat zou er gebeurd zijn? In

zijn gedachten kwamen een voor een de buurters op. Den éne leek 'm al onschuldiger as den andere. Van zullie kon niemand iets op zijn geweten hebben.

En de Gek is met de dag stiller geworren.

Een bietje later kande de jong door de bossen horen ravotten. Ze speulen roverke de vlag. Deze keer zallen ze nie gepakt worren, want ze weten een goei plekske om te verbergen bij de Wilgenberg. In grote ernst zijn ze bezig met d'r spel, onderwijl stuiven ze door het los wit zand vooruit.

Daar wijst Driekske van Tinusse omhoog en hij blijft stijf stil staan. De jong volgen zijne vinger.. Ineens zijn ze gegrepen door de ijzige klauw van de Dood, die ze van bovenaf toegrijnst.. De Gekke Vent hangt aan nen boomtak, blauw en gezwollen..

Maar ze wringen d'r eigen los uit de omklemming, ze lopen en ze struikelen door de boskes, over de sloten, de weg op. De bloeikes gillen het uit in d'r dolle angst, ze zallen da beeld van zijn leven nie vergeten: de Gek aan een touw, blauw en gezwollen.

Hijgend kommen ze het durp ingelopen...

— Daar, de Gek.. hangt.. dood. Moeder.. moeder toch..!

Er zijn nog veel mensen naar toe geweest, om te kijken. Ge mot van de gebeurtenissen zowat op de hoogte blijven, niewaar? Ze hebben gezien dat de Pastoor kwam, en op het lest de veldwachter. Toen was het gedaan, want die sneed het touw los. Het lijk plofte in het zand. Wa later reed er ne platte wagen door de straat mee een paar zakken er overhenen.

Hij is op ongewijde aarde begraven.

Zelf heeft ie het nooit geweten, omdat den Dekker nooit bij 'm kwam buurten. Ge mot nie denken, dat Mie iets met den Dekker te doen wou hebben, bijlange nie.

Maar den Dekker heeft altijd veel zin in Mieje gehad.

SINTREKLAAS.

Het moest Sintreklas worren. Bij Ariane was het vergadering van het comité. Daar wieren grote besluiten genomen achter even grote potten bier.

De Kroot was er voorzitter van. Hij maakte al direct bezwaren om den Bronzer dees jaar weer voor Sintreklas te laten speulen.

— Alle jong kennen 'm onderhand, en da's ook geen aardigheid, zeet ie.

Maar de Geitekop sprak den Bronzer voor:

— Kèk 's hier, jongens, de ouwe kleren zijn totaal versleten. Wij motten naar de stad om nieuwe. En as den Bronzer die aantrekt, dan is er geen een jong, dat 'm nog kent. Den Bron-

zer doet het gèren en daarbij, wie zou het anders kunnen zijn?

De andere comitéleden waren het daar nie mee eens. Vooral de Pral nie, want die had zelf zin in het baantje.

— Neie, wij motten den Bronzer nie nemen. Gaat het net as veurig jaar, dan gooien ze mee sneeuwballen de steek van zijne kop.

— Alles goed en wel, Pral, mèr wie zal het anders opknappen?

— Nou, as gullie daar wezenlijk mee tussenzit, dan wil ik de kleren wel aantrekken, zeet de Pral mee zijn hoge stem.

Daar ging me een geschreeuw op.

— Ha ha, de Pral Sintrekaas, da we daar nie eerder aan gedocht hebben!

— Hij hoeft geeneens kleren aan te schieten.

— As gij het wordt, Pral, begin ik zelf te geloven, dat er ne Sintreklaas bestaat.

De Pral liet ze lachen. Dat ze 'r de gek mee zouden steken, wist ie van te voren wel. Hij wachtte kalm af, wat ze ervan dachten.

Toen de eerste leut een bietje gezakt was, zee de Kroot:

— Ik geloof toch, dat we 't mèr moesten doen..

De leden van het comité keken mekaar eens aan, zo gezeed een hoofdelijke stemming, en den uitslag was:

— Nou, dan de Pral mèt Sintreklaas, hé..

Die zat stiekum te gnuiven in 't vooruitzicht, dat ie tenminste énen dag in 't jaar den held van 't durp kon zijn. Nen held, waar ze allemaal tegenop zouden kijken. — Ja, ja, hij had er echt liefhebberij in, da mot gezeed zijn.

Om den Bronzer wat te troosten hebben ze die Asjepan gemaakt.

Het ongeluk wou, dat er dieë Zondag nog meer sneeuw lag dan 't vorig jaar.

's Morgens was Sintreklaas met zijn knechten naar de stad gefietst, omdat van daaruit de boot van Spanje vertrok.

Maar ocharm, bij het aanpassen van de kleren kwam het vast te staan, dat de Pral zijn kopke veuls te klein was. Toen hij de steek opzette, zakte da ding naar onderen. Het bleef op zijn oren hangen.

— Ik heb 't nog zo gedocht, zeet ie, ge mòt zulke dingen nie op de gis gaan kopen. Had eerst de maat genomen, gullie.

— Mèr jongen, kwekte de Frul, 't was de kleinste die ze hadden. Anders zouwen we in de kindermaten gevallen zijn.

Gelukkig kwam de Geitekop op het gedacht om er een paar kranten in te draaien. Na veul vieren en vijven wier de mijter op de Pral zijne kop gewrongen. En net stond ie goed en wel of hij moest er weer af, want het wit kleed kon er nie overhenen.

— Mèr kekt dan toch sodeflicker ook 'n bietje uit! riep de Pral kwaad. Hij begon het lelijk warm te krijgen.

— Wacht 's, wacht 's, zee den Braai, een klein, vlug manneke mee 'n geweldig schuine pet op. Het is zonde om den hoed weer af te zetten. Laat ons eerst 's proberen om het kleed van onderen langs aan te schieten.

Zo gezeed, zo gedaan. Toen de Pral er half in zat, kregen ze in de gaten, dat ie zo nooit in zijn mouwen kon komen.

Maar den Braai was een koppig manneke. Hij gaf het nog nie op.

— Allé, Pral, nie trekken gij.. d'r in of d'r uit.

Mee vier man sjorden ze verder. En Sintreklaas

stond doodsangsten uit. Hij zag zijn eigen in een soort visioen, bij Ariaan Rijntjes aan de kachel zitten, achter 'n kalm potje bier.

Er was nie veul tijd meer. Van den haast trokken ze harder aan het kleed als het hebben kon. Op een gegeven ogenblik gaat de Pral rechtop staan om wa lucht te scheppen en rats, daar komt 'n scheur in van minstens twintig duim. Dat was ook nog zo erg nie, want ze hadden sluitspelden bij d'r, maar daarmee had de Pral zijn eigen nog nie aangekleed.

Affijn, dan de steek toch maar af en bovenlangs geprobeerd.

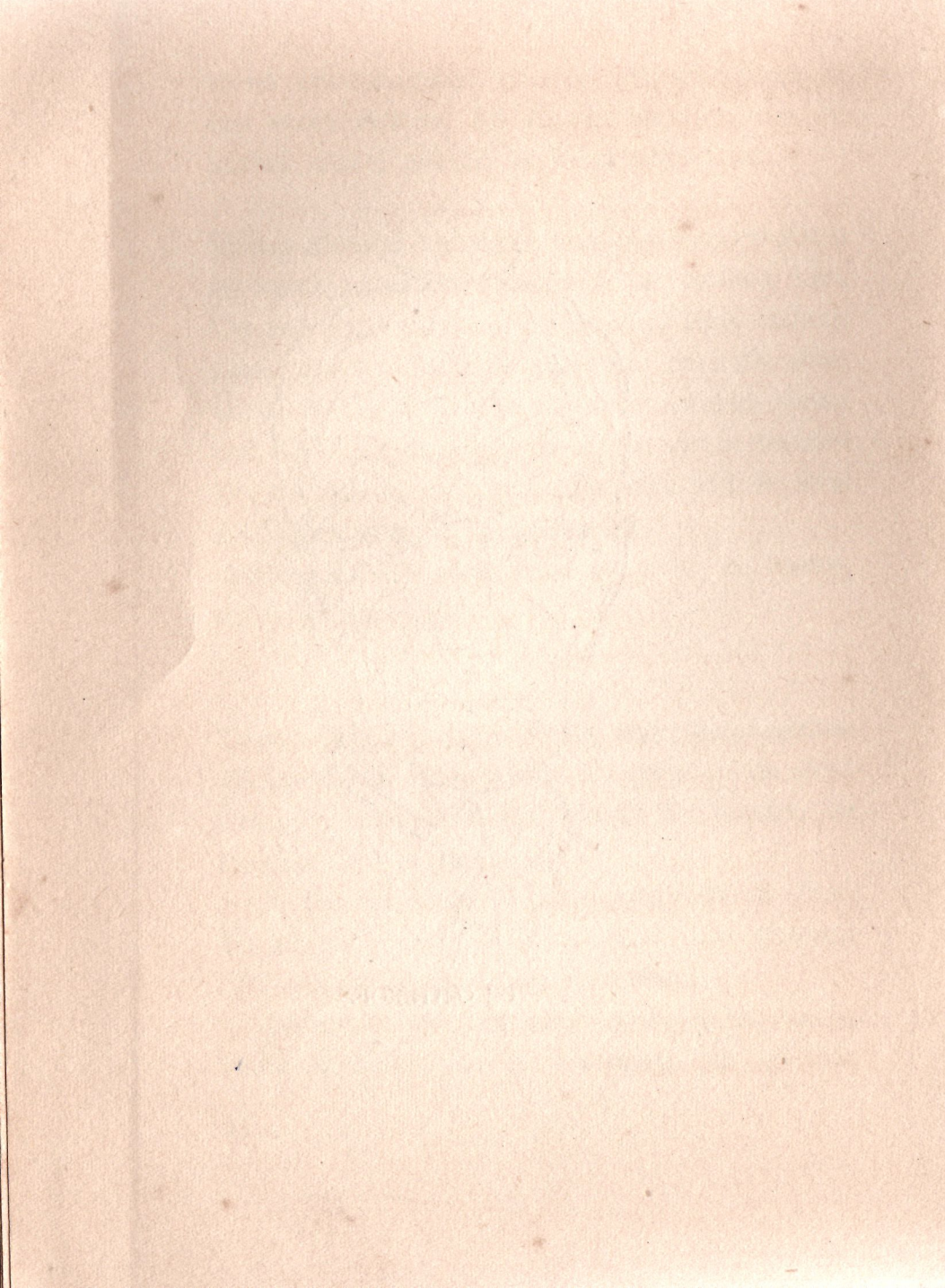
Toen zagen ze, dat van alle sintreklaas-spullen alleen de staf maar paste. Zo groot as de steek was, zo nauw was het kleed. Ze konden de knopen nie dichtkrijgen.

— 't Zit me veuls te krap, pruttelde de Pral. En hij dacht erbij: Hoe kan ik zo stom geweest zijn om da baantje aan te nemen.

— Ja, d'r is gene tijd meer om 'n ander doods-hemd te halen, zee de Geitekop. Er zit niks

DE GEITEKOP.

anders op, als wa lintjes te pakken en zo de sluiting dicht te rijgen.

— Allé Braai, da's jouw werk, gij hebt in den bak al manden genoeg gevlochten.

Het manneke dee het gèren, hij draaide de Pral in zijn kleed als 'n fles in een mandje.

Onderwijl wrongen ze 'm de steek weer op. Dat viel ook al tegen, want er hingen telkens een paar advertenties onderuit.

Toen kwam den baard. Ge weet wel, zo ene, die ge mee twee ijzerdraaikes om oe oren hangt. Nou was dat wel 'n gek gezicht, de Pral met nen baard aan, maar het is toch nog geen reden, om er den draak mee te steken, vooral nie omdat ze zo weinig tijd hadden.

De Tuinman wil de draaikes vastmaken, hij komt per ongeluk met zijn sigaret aan de haren, en in minder dan geen tijd heeft de zaak vlam gevat...

Daar stond Sintreklaas.

Ze hebben het nog kunnen blussen. Maar de steek zag er uit als Turkije en de Pral was zijn wenkbrauwen kwijt.

Asjepan had onderwijl ook zijn spullen aan, hij kwam eens kijken waarom Sintreklaas zo te keer ging.

De Tuinman was er in zijn hart verlegen mee. Hij probeerde het geval zo onbelangrijk mogelijk voor te stellen:

— Makt toch nie zo'n kouwe drukte over 'n vlammeke. As ge daar nog nie tegen kant, dan hadde mèr geen Sintreklaas motten worren.

Mee heel die flauwe kul stond de Pral zonder baard. Die verbrande knoestjes kande toch ook moeilijk aan doen. Hij hield ze in zijn handen en bekeek ze met 'n zielig gezicht. Van agitatie vergat hij zijn wenkbrauwen.

Totdat de Geitekop, die voor zijnen doen vandaag bizonder helder was, kwam aanlopen met 'n doos verbandwatten. Hij had die onderwijl gehaald bij nen drogist. Het is wel nie zo echt, maar wat doet ne mens op zo'n ogenblik.. Ge bent al blij, dat ge wat hebt, niewaar?

Kortom, zodoende kregen ze toch nog nen baard klaar en de Pral was al veul van zijn Sintre-

klaasliefhebberij kwijt.

Toen hij pontefikaal aangekleed stond, hebben ze 'm eerst wat uit staan kullen. De Tuinman liet hem in 'n spiegeltje kijken.

Sintreklaas verschrok van zijn eigen.

— Ik schaaï er mee uit, begon hij terug te krabben.

Den Bronzer hapte dadelijk toe.

— Zijde gij mèr Asjepan, probeerde hij. Maar daar kwamen de anderen nie van in. Willem van Frulle riep:

— Bende nou beduveld.. dan hebben we al die kranten er veur niks in gedraaid.

— Denkte gij, da'k al da vlechtwerk weer los gaai knopen? zeet den Braai mee grote ogen. Neie, de Pral moest en zou Sintreklaas zijn.

— En gij zijt het gèren genogt geweest ook, dreinde de Geitekop. Hij kon het nog nie goed verzetten, dat den Bronzer maar Asjepan was. Hadden ze zijne zin maar gedaan.

Zo zijn ze vertrokken.

Aan het kanaal stonden de jong mekare op zij te douwen en te dringen. Het was een geroe-

zemoes van angstige, blije, vermetele en brutale stemmen, al naar gelang de leeftijd. Och, als ze zowat oudere bruurs en zusters krijgen, dan horen ze al gauw, hoe de vork aan de steel zit, en hoe eerder ze het weten, hoe voordeliger dat 't is voor de ouders, want dan hoeven ze ook geen speulgoed meer te hebben.

Al dat volk stond op de lage loswal, vlak bij het water. Keeske van de Pruver salemanderde erin. Zijn vader trok hem er alleen maar uit om 'm mee een groot pak rammel naar huis te jagen.

Sjust op dat ogenblik kwam de boot uit Spanje binnen en Sintreklaas stapte aan wal. Er stond ne knol van een paard voor 'm klaar, nou, daar konden mee gemak tien Sintreklazen op. De Pral kreeg het veul benauwd, toen hij het beest in de gaten kreeg.

Mee vier man tegelijk hebben ze 'm er op gehezen. Er waren van die lummels bij, die al direct, bij wijze van welkom, mee sneeuwballen begonnen. Ze vlogen om Sintreklaas zijne steek als vliegen om de lamp. De Pral keek eens 'n paar keren bangelijk rond, hij voelde zijn eigen as

bisschop zijnde verplicht om te zwaaien. Maar tegelijk dat ie een hand loslaat, springt da kreng van 'n paard een bietje opzij en Sintreklas viel op de grond.

Toen ze 'm er weer op wilden zetten, protesteerde de Pral. Hij gaf het op en hij scree er achter mekaar mee uit. Afgelopen. De lomperd had nie in de gaten, dat zoiets op dezen ogenblik onmogelijk was. Gelukkig had ie maar weinig stem, die er om henen stonden, hoorden nie eens wat ie zee.

Zo is hij het durp doorgereden, mee zijn benen stijfrecht naar beneden en als 'n stuk hout hing hij achterover, natuurlijk zonder te zwaaien.

De jong bleven aan de gang mee gooien. Daar waren erbij, die goed mikten. Den ene sneeuwbal na den andere petste tegen de steek uit mekaar. Nou zat dat ding wel stevig, maar zoiets blijft nie duren. Ineens vloog de mijter van Sintreklas tegen de grond. Het krantenpapier viel eruit, het waaide tussen de mensen.

Direct zijn er een paar op af geschoten, om te zien of er Spaanse letters in stonden, maar

Sintreklaas had zijne steek in Holland gekocht. Daarna brachten ze dieën Hollandse steek zelf terug, anders hadden ze niks meer om op te gooien.

En die heeft de Pral weer opgezet of, — as ge wilt — opgehangen, want de kranten zaten er nie meer in.

Maar toen ze eenmaal op de Markt waren, konden ze'm nie bang meer krijgen. Daar stond de veldwachter om ruimte te maken en de harmonie „De Vrienden” bracht 'n serenade. Zie de maan schijnt door de bomen. De Pral bekwam er helemaal van. Dieën anderhalve sneeuwbal, die er nog vloog, kon 'm geen kwaad doen, want al raakten ze ook al ne keer, de steek stond zo diep over zijne kop, dat ie er mee gene stok af te slaan was.

Daarna zijn ze naar Ariaan Rijntjes gesukkeld om uit te rusten.

Toen Sintreklaas lekker bij de kachel zat, achter 'n kalm potje bier, begon hij weer terug te krabbelen. Zijn visioen van straks was werkelijkheid geworden.

Daarbij stonden de jong buiten te wachten. Om

WOUT DE TUINMAN.

de tijd te korten maakten ze alvast wa sneeuwballen in voorraad. Ze gingen zo te keer, dat de Pral het hoe langer hoe meer benauwd kreeg. De comitéleden hadden da wel in de gaten. Ze spraken af om 'm zoyeul bier te laten drinken, dat hij over zijne schrik henen kwam.

Maar bij het tiende glas bier zat hij nog in zijn klossen. 't Hielp allemaal niks, trouwens, de anderen wieren het moei, al die potten bier te betalen.

Wa later maakte Sintreklaas een smoesje, asdat ie effekes weg moest, naar achteren. Ge begrijpt me wel.

Maar hij bleef weg, tot ze gingen kijken, het werd tijd om op te stappen.

Laat nou de Pral zijn eigen in het opkamerke uitgekleet hebben, en er langs de achterdeur tussenuit getrokken zijn.

Den Bronzer moest invallen, die is het leste

stukske Sintreklās geweest.

Daar hebben ze ook nog moeite mee gehad, omdat hij toch al stiekum kwaad was. Toen hij aangekleed en wel op het paard zat, zeet ie:

— En nou eerst nen daalder, of ik kleed mijn eigen midden op straat uit. Den oplichter.

Er bleef niks anders over, dan gauw nen daalder uit te leggen onder mekare, en daarvoor heeft den Bronzer de rest van de sneeuwballen opgevangen.

De jong snapten nie, waar Asjepan gebleven was.

HET ZEUNTJE.

— En jullie stikken van de schuld.

Da kwekte Peerke van de Tuffert. Mee 'n bleek gezicht stond ie midden in ne kring schooljongens. Op zijne kop kwamen de aders te liggen van den drift. Natuurlijk ging het weer tegen Geertjes, van Jaantje Staak. Dat was altijd herrie tussen die twee.

— Slaat 'm op zijn flikker Geert, riep er ene uit de kring. Maar hij hield stil, toen Peerke dieë kant uit keek.

Geertje Staak zijn rooie haren hingen in zijn ogen. Stillekes deed ie telkens een stapke achteruit.

— En jouw vader zit in de bak veur móórd! schreeuwde hij.

Daar gaf Peerke nogal wat om. Dat had ie

al zo dikwijls gehoord bij ruzies. Hij kon het onderhand weten. Trouwens, zijn moeder zee het zelf altijd: Zurg toch jongen, da ge nie dezelfde kant uitgaat as oe vader..

Neie, Peerke zocht naar ne sterkere term.

— En jouw moeder zùpt as ne tempelier!

Geertje wier nen doek gelijk. Razend sprong hij op Peerkes af. Maar die ving 'm op mee zijne vuist. Geertje kwakte tegen de keien aan. Hij krabbelde overeind en hij snakke naar zijne asem. Toen reffelde hij snikkend en hakkelend een paar woorden over zijn tong:

— En jouw moeder.. jouw moeder.. dat is lekker 'n lellijke, vuile toverheks..

Peerke draaide zijn eigen om. Hij liep weg. Da was de grote triomf van Geertjes. Veul groter als da Peerke hùm tegen de vlakke geslagen had. De omstanders verklaarden d'r eigen eenstemmig voor den overwinnaar en zo wier Peer achterna gejouwd. Daar zullen ook nog wel 'n paar stenen door de lucht gevlogen hebben. Het gaat gemeenlijk zo in de wereld, bij de massa.

Maar Peerke wist niks meer. Het suisde nog

zo'n bietje door zijne kop, maar verders had hij net zo goed in bed kunnen liggen.

Wel zag hij voor zijn ogen da beeld: Toverheks. Ja, nou wist hij het dan zeker. Eigenlijk dacht ie het al lang, maar hij moest het eerst hoord hebben, anders geloofde hij 't nie. Het was precies hetzelfde als met Meester Drimmel. Die wist ook heel goed, da ze'm de Witte Schimmel noemden en dat had 'm ook nooit iemand gezegd. Toch wist hij het vast en zeker, dacht Peerke.

Zo begon het manneke zijn kleine hersens te pijnigen mee verschillende grote-mensen problemen. Hoe dat een kletspratje de wereld wordt ingeschopt — en hoe dat tegengehouden kan worren — en waarom dat de mensen wel de ene partij geloven, maar de andere nie — en waarom dieën éne mens, waar het over gaat, altijd verliezen mot — en waarom ze nooit een goei kletspratje van iemand weten — waarom ze altijd van die halve dingen zeggen.. en nog veul meer. Ge weet, hoe kinderen zijn, wat een dwaze invallen ze soms kunnen hebben.

Hij snapte natuurlijk nie, het bloeike, dat grote

mensen oud en wijs zijn. Die hebben aan 'n half woord genogt. Ze hebben d'r fantasie om de rest aan te vullen. Daar zijn nou eenmaal van die dingen die ge nie gèren helemaal vertelt. Daar mot ieder het zijne maar van denken. Hij snapte ook nie, da goeie dingen van een ander nie verteld hoeven te worren, daar kande niks van leren, maar de naakte waarheid. Dat die maar eens gerust gezeed wordt.

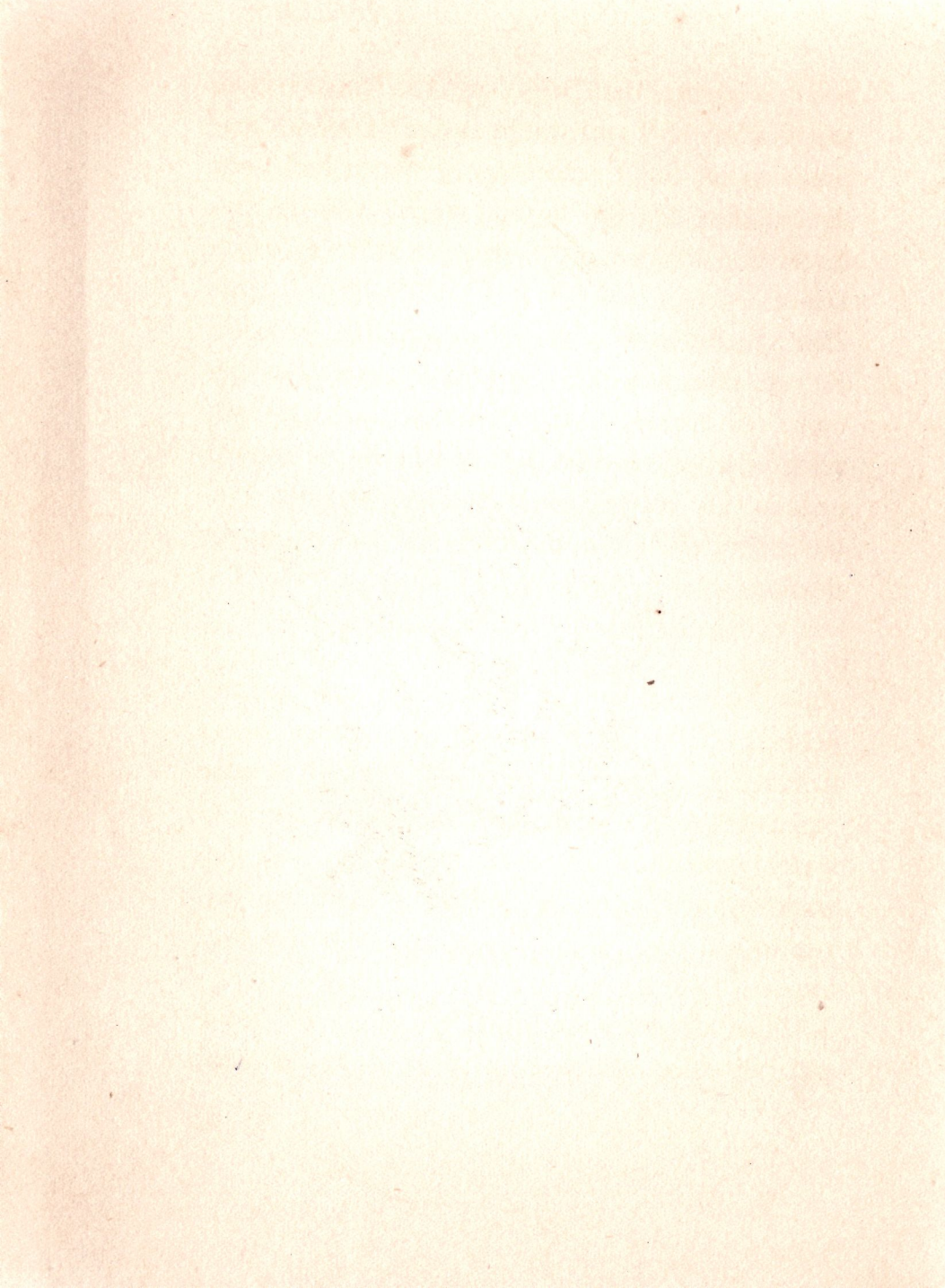
En hij snapte ook nie waarom het maar goed is, da nie alle mensen direct naar dieën éne lusteren die het bij 't verkeerde eind heeft, en waarom het maar goed is, dat de mensen de koppen bij mekaar steken om het kwaad te kritiseren, anders zou het er gauw mooi uit zien in de wereld.

Maar wel snapte hij nou ineens veul dingen, nietigheden, waar ge in de gewonen doen nie op zoudt letten.

Waarom namen de jongens op school nooit niks van 'm aan? Omdat ge beetgenomen bent als ge iets aanneemt van een heks. Waarom gooide Januske van 't Zout Betje lest da stukske appel weg dat ie uit zijne eigen mond gespaard

MIEKE VAN DE TUFFERT.

had? Waarom liet Driekske van Tinusse zijne pippermunt in 't vuilisputje vallen? Dieë lekkere pippermunt, die Peerke hum gegeven had voor de buikpijn. Da lellijk jong docht wel, da niemand het zag, maar hij had 'm stillekes afgekeken.

Zijn moeder was een toverheks. Zijn moeder. Zo, zo, mijn moeder, piekerde Peerke. Was het mijn vader mèr, dacht 't ventje, die zit toch achter de spijlen. Die heet tenminste ne moord gedaan. Da bietje kan er ook nog wel bij. Hè, ik zie 'm gelukkig nooit. Mijn vader is ne moordenaar.

Zijn kopke zal er op 't lest zeer van gedaan hebben. Hij heeft natuurlijk gescharreld langs kanaaldijk of door de bossen. Mee 'n houtje tegen de bomen gemept en kielekeikes over het water gezeild.. vier keren springen op het water was zijn record.. Maar ge kan nie blijven lopen. As 't donker wordt, dan motte naar huis.

— Naar de heks toe, ging het door zijn bolleke. Hij deed stillekes de deur open en keek

schouw naar binnen. Daar zat ze weer.. altijd in hetzelfde hoekske.

Ge zijt een sukkeltje, wijfke van de Tuffert. Gij zit daar maar den helen dag mee schrik te denken aan oewe vent, die onderhand terugkomt. Ze hebben jou achteruitgedouwd, met d're rug aangekeken. Ik weet wel, de mensen zijn hard. Ze denken dat ze goed zijn en ze zijn toch zo hard. Gij kant ervan meepraten, da weet ik. Ik kan het zien aan oewe kromme rug. Het staat te lezen op de rimpels in oe gezicht. Jouw witte haren en jouw ogen vertellen het mijn. Die rimpels zeggen aan de mensen, da gij een heks zijt.

— Ge zijt laat mijne jongen, zee ze en ze keek 'm zachtjes aan.

Ja moederke, ge hebt gelukkig oe zeuntje nog. Peerke kon het nie meer bij 'm houwen. Hij liep naar zijn moeder toe. Daar heeft ie mee zijne kop tegen d'r aan alles uitgeschreid, alles. Van die kleine gevallekes, die ge maar half hoeft te zeggen, maar die iedere moeder direct zal snappen.

— Is 't waar moeder, zeet ie op 't lest, zijde
gij een toverheks?

Het wijfke van de Tuffert is nog een bietje
meer in mekare gezakt. Ze begon te schokken,
eerst stillekes, maar hoe langer hoe meer. En
eindelijk viel ze met d're kop op tafel. Af en
toe schuurde er wat geluid mee, of ne kermen-
de toon, als een aanklacht.

Daar stond Peerke bij mee grote vraagogen.
Zijn moeder schreeuwde. Dat was iets nieuws
voor hem.

— Moeder, zeet ie, is 't waar wa ze zeggen?
Toen is langzaam d're kop omhoog gekomen,
ze heeft 'm aangekeken mee goeie ogen — maar
mee dwingende ogen.

— Geloof ze nie Peerke.. geloof ze nie. 't
Zijn gemene leugenaars, wor. Ik zeg oe da ge
ze nie gelooft!

Het manneke voelde iets van 'n heilig ogenblik.
D'r was geen spierke twijfel meer in 'm. Voor
deze keer geloofde hij, dat ze allemaal onge-
lijk hadden en dieën ene nie.

— Stil mèr moeder, nou geloof ik ze nie meer.
Dat deed het wijfke veul goed.
Maar Peer had zijn plan gemaakt.

OP SCHOOL.

De volgenden dag ging Peerke al vroeg naar school. Onderweg greep hij ne steen en stak die in zijne zak. Nie stiekum of geniepig, maar gewoon. Een bietje verder op het hoekske bij de kerk bleef hij staan wachten op Geertjes. Hij wist dat die dadelijk voorbij zou komen.

Geertje had nergens geen erg in. Op zijn dooie gemak kwam hij aangeslenterd mee nog drie of vier anderen. Maar zo gauw hij bij de kerk kwam, zonk de moed in zijn schoenen. Hij bleef staan. Zijn kameraden snaptten 'm. Daar was iets op til, da voelden ze. Met d'r allen begonnen ze Geertjes moed bij te brengen. Nie zo-

zeer uit vriendschap, as wel om het genot van een knokpertijke.

Peerke stond te wachten. Hij deed gene stap dichterbij, hij deed ook gene stap achteruit.

— Hij zal komen, dacht hij.

En toen ze den andere genogt hadden opgedraaid — dat ie 'm best aankon, — dat ie anders ne flapdrol was — toen kwam Geertje ook. Mee grote stappen, en niks bang.

Maar het ventje op de hoek zag alleen dieë mond, die toverheks gezeed had.

Zijn hand zwaaide omhoog. Mee vastigheid smeed hij vinnig de steen, dat het zoefde door de lucht. Toen ketste d'r iets, als staal op staal.

Nog net zag hij Geertjes voorover vallen en wist dat zijn doel bereikt was. Net als anders liep ie naar school toe.

Daar vloeyde een donker straaltje bloed over de stenen. 't Wier een klein plaske en het droogde op. Daar klonken rauwe stemmen door mekaar, van wijven en mannen. Angstige verrassing, omdat er iets bizonders gebeurd was. Een leu-

tige beklemming.. Daar klonk ook ne gil van een vrouw..

Maar Peerke wist dat allemaal nie meer. Hij stapte bedaard het schoolplein op, waar het nog niet bekend was. Da duurde nie lang. Keeske ven Diene kwam er mee aanhollen om het nieuwtje het eerst te kennen rondbrellen. Daar stond zo ne kring rond Peerkes henen. Ze keken 'm aan. Ze zeeën niks.

Peerke liet ze kijken. Hij zee ook niks.

Totdat hoog boven de kring het hoofd van den bovenmeester verscheen. Hij greep het manneke beet en trapte hem de school in. Maar Peerke zee niks. Hij had da verwacht. 't Was het gebruikelijke slot van een vechtpartij. Alleen wieren er anders altijd twéé de school ingetrapt. Effen later kwam de veldwachter het plein op. Hij begon te praten met den bovenmeester. Toen schreef hij iets op in een geel boekske en liep weg. Maar den bovenmeester schoot de klas binnen, spierwit van drift.

— Ellendig duivelskind! schreeuwde hij.
Peerke keek omhoog. Hij snapte nie, waar iemand zijn eigen zo dik over kon maken.

— Galgenjong!

Een stem begint over te slaan als er meer kracht achter gezet wordt dan ze verdragen kan. Dan is het geluid nie menselijk meer.

Zo wier de stem van den bovenmeester.

— En dat zit daar maar te kijken of hij geen tien kan tellen. Ellendeling. Móórdenaar!

Daarna rettelden de verwijten als nen hagelslag teneer.

— Weet je wel dat Geertje dood is?.. Dood!

— Neie mister, da wist ik nie.

— En zégt jou dat niks.. Heb je daar dan geen spijt van?

— Neie, ik heb er geen spijt van.

— ..Niet?..

— Ik heb gegooid om 'm dood te gooien.

Toen begon den bovenmeester te slaan. Hij ranselde als ne smid op zijn aambeeld. Hij beukte. De slagen dompten weg in de lege hoeken van van het lokaal. Maar de meester kon er geen traantje van spijt, of van de pijn uit krijgen. En toen hij eindelijk moei was liep ie weg zonder om te kijken. Mee nen harde slag smakte

de deur dicht. Dat was om het pak slaag kracht bij te zetten.

Peerke deed zijn kleren een bietje recht en ging gewoon in de bank zitten, met zijn armen over mekaar. Hij keek naar het haakske waar de kaart van Nederland aan hing. Er was niks aan hem te zien, behalve een schram op zijn hand van het slaan.

Toen kwam de Witte Schimmel binnen. Hij ging voor Peerkes staan en het kereltje keek naar beneden. De grijze broekspijpen wiebelden zachtjes op en neer. Het wier stil, heel lang. Op het lest boog de Witte Schimmel zijn eigen diep neer.

— Waarom deede gij da, Peer? zeet ie stil-
lekens aan zijn oor.

— Omdat ie gezeed had dat ons moeder een toverheks was mister, en da's nie waar.

De meester ging eens door zijn haren. Zijn stem sloeg ook over toen ie zee: Arm manneke. Maar da kwam omdat er te weinig kracht achter zat. Het was ook veul meer menselijk als bij den bovenmeester. Ge weet toch dikkels nie wat een kind kan treffen.

Peerke zijne kop zakte neer op de bank, daarna kwamen er vanzelf tranen. De tranen, waarvan de eerste zoveel moeite voor gedaan had. En meester Drimmel, dieë zachte mens, die ging weg — maar hij vloekte als ne ketter.

Peerke heeft nog wa mensen gezien in de klas. Vooral grote mensen. Mensen, die 'm aankeken, vals of meelijdend, da kon hij nie goed zien. 't Wier een gewarrel van mensen op 't lest, die in en uit gingen. Daar slingerde den bovenmeester zijn eigen tussendoor.

— Mensen.. mensen.. dacht 't ventje. Wat hij allemaal nog heeft motten zeggen, ge weet het nie. Maar eindelijk kwam de veldwachter. Toen was het gedaan, want Peerke moest mee naar het kot. Daar zat ook zijn moeder.

— Ach Peerke, wa hedde nou toch gedaan..

— Moeder! schreeuwde het jongske, hij zee ommers, da gij 'n toverheks waart.

Het wijfke heeft ne keer gezucht. Bij al d'r verdriet was dat ne grote troost.

— Goddank, dacht ze, 't is gene Tuffert.

Daarna gingen ze Peerkes aan het vragen. Net

als ne mister die ziet dat ge oe les nie kent.
Die blijft ook aan het donderjagen. Waar ze
de gekke praat vandaan haalden, hij begreep
het nie.

Waar hij dieë steen had opgeraapt.

Of hij al lang met dat plan rond liep.

Of ze hem opgestookt hadden.

Of hij 'm echt dood had willen maken.

— Ja, zee Peerke.

Of ie er geen spijt van had.

— Neie, ik heb er geen spijt van.

Is dat ook vragen. Hoe kande spijt hebben over
iets, wa ge tevoren van alle kanten bekeken
hebt. 'tGing ze geen mieter aan ook. Tegen
zijn moeder had ie het gezeed en de rest kon
naar de pomp lopen.

Peerke zag weer grote-mensen-gezichten. Hij
zag wijze koppen, die neie schudden, en mon-
den, die halve dingen zeeën. Maar da was ie
onderhand al wel gewoon.

— Ik heb het lak aan zullie, dacht ie alleen.

Hij zee niks meer.

MEE.

Een paar dagen later moest ie met de veldwachter mee. Gek, die had zijn Zondags pak aan en nen blinkende sabel. Hij nam Zondagse stappen ook, want Peerke kon hem bekant nie bijhouden.

— Dieë sabel zakt af, dacht het manneke nog, hij hangt op de grond.

De veldwachter deed nie net als anders. Hij keek deftig voor 'm uit. Da kwam omdat ie zoveul bekijks had. De wijven liepen van d'r werk af of van de waskuip. Ze stonden te kijken mee rooie zeepsophanden op d'r heupen. Ze knikten tegen mekare en zeeën halve dingen. Ochèrrem, 't is toch onnozel.

Ja, Peerke van de Tuffert hoefde over meelij niet te klagen.

Sommigen riepen ook iets tegen de veldwachter — maar hij gaf gelukkig geen asem.

Toen ze bij 't Zout Betje kwamen, bleven ze stilstaan. De veldwachter haalde een pijp voor de dag. Er ging ne geweldige schok door Peerke zijn lijf. Da zou toch nie waar zijn zeker? Hij durfde niks te vragen, jongens doen dat nooit aan ne polisieman. Maar het duurde zo lang..

De veldwachter gaat ook nie elken dag met de bus mee, en dieën ene keer wilde hij gèren wat op tijd zijn, niewaar?

Het ondenkbare gebeurde. De bus kwam aanrollen over de bobbelkeien en de veldwachter ging wijdbeens midden op de weg staan om zijn hand uit te steken. Tegelijk had ie zijn portemonnaie al klaar. 't Is altijd zo lastig als de mensen binnen lang motten wachten. En dan bende nog zenuwachtig ook.

— Een enkel, een retour, zeet ie, instappen, Peer.

Da was nou een echt wonder. Om nooit te vergeten. Die gele bus met zijne platte kop, waar het van binnen blonk van de nikkelen pijpen.. en banken mee rooie leren kussens. Dat was nou het alderschoonste wa ge denken kon. En daar op nen doordeweeksen dag in maggen.. neie..

Klap, ging de deur. De bus loeide twee keren, dat hield telkens mee ne krak op, maar den derde keer loeide ze door, tot ze nie hoger meer kon.

— Nou heeft ie zijne volle gang, dacht Peerke in ne wolk van gelukzaligheid. Alles keilden ze voorbij, de weg rolde op als een vloerkleed. Natuurlijk zaten er ook mensen in de bus. Ze zeeën halve dingen tegen mekare en ze keken half naar Peerkes.

— Als er nergens mensen waren, zou het er hier veul beter uitzien, dacht ie. 'k Wou da'k ze mèr 'ns ergens mee kon pesten. En zijn fantasie zeet 'm wat er allemaal mogelijk was. Ineens zag hij iets, waar die grote, wijze mensen heel pietluttig mee wieren, dat deed 'm veul plezier.

Kijk, al die koppen wipten precies tegelijk op en neer of naar bezijen. Bij ne flinke stoot schoten ze een heel eind de lucht in, net een rijke knikkers. Hoe meer dat ge daar op ging letten, hoe leutiger dat het was. Daar die ouwe juffrouw met d'r zwart mutske, en die boerin, en da miezerig manneke mee zijn grote neus, en daar in 't hoekske.. da lelijk dik zuipkopke van den Brouwer..

— Ha, ha, ha, deed Peerke ineens.

— Stil, zee de veldwachter mee 'n rooi hoofd. En in de bus kwam het meelij weer omhoog.

Maar in de stad moesten ze er uit. Peer mocht de hand vasthouden van den veldwachter. Dat maakte 'm buitengewoon veilig.

Straten — winkels — ramen — speulgoed — en mensen.

— Wat een goeie mensen hier, dacht 't manneke. Ze kijken oe geen van allen aan en ze zeggen niks tegen mekare.

De veldwachter begon tegen 'm te praten. Van ieder huis wist ie bekant wat.

— Ook ne goeie mens, peinsde Peerke weer, ik maak 'm nooit meer kwaad. Behalve van de

flambozen van boer Baven, daar kan 'k nie
afblijven. Ik gaai later in de stad wonen.

't Was nog nie afgelopen. Ze gingen een groot
huis mee trappen op. De veldwachter trok aan
de hangbel. Een heel eind naderhand draaide
de zware poort open. Ze liepen door gangen,
langs pilaren, breeje trappen op en een prach-
tige kamer binnen. Daar zat nen heer, die veul
vuiler keek dan den bovenmeester.

Die ging ook al aan 't vragen, net as d'anderen.
Toen begon Peerke te wensen, dat 't onderhand
afgelopen zou zijn, want het nieuwke was er
helemaal af. Maar den heer zee:

— En nu maar goed opgepast hier vent, anders
zal het je niet meevallen.

Daar zijn de ogen van het manneke wijd open-
gegaan van de schrik.

— Mèr ik blèf nie hier, heeft ie gegild met
'n hoge stem.

— Ja jongen, daar is niets aan te doen, sprak
de meneer vriendelijk. Ge kon zien dat ie dat
al dikkels gezeed had.

Maar Peerke is naar den veldwachter gelopen.

Hij heeft zijn eigen vastgeklemd aan de Zondagse broek.

— Neem mijn astemblief mee terug, veldwachter. Ik — wil — naar mijn — moeder — trug, neiee... neieee... ik blèf nie hier...

En daar heeft dieë grote veldwachter 'm stillekes los gemaakt. Hij heeft gedaan wat iedereen zou gedaan hebben. Zachtjes in zijn oor gezeed, dat ie 'm mèrgen weer komt halen as ie heel zoet is en nie meer schreeuwt.

Peerke heeft da geslikt. Nie omdat ie het geloofde, maar omdat ne mens, al is ie nog zo klein, iets hebben mot om zijn eigen aan vast te houden.

De pelisieman is weggebeend mee rauwe stappen, om de kouwe rillings te verdrijven, die over zijne rug liepen. Hij heeft geketterd in zijn eigen, omdat ie zo'n sodeflikkers rotbaantje had.

In het hart van Peerke's is een stilte neerge-daald. Een verlaten stilte, zoals een geseld en vernield bos na den orkaan.

BIJ DE KWAKKEL.

In het half donker kamerke zaten ze af te spreken, konfereren, zeggen ze in de stad. Ze waren er alle vier, want er hing veul vanaf. Ge kon het zien aan de rooie koppen, die ze dicht bij mekaar gestoken hadden.

Daar was iets, dat nie klopte.. daar moest ergens nen haak in zitten..

Jaaj van Frulle spouwde op de grond.

— Ik mag verrekken as 'k er iets van snap.. in veertien dagen tijds negen vrachten afgeslaan.

Gullie zijt toch geen kwajong, is 't wel?

Jaaj was de baas en hij bleef de baas, ook al zat ie over de linie.

De anderen wieren kwaad. Janus deed net of zullie de zaak verpestten. De Kwakkel trok het

op zijn fatsoen. Hij had zelf de smoor genogt in, dat ie negen keer voor niks op pad was geweest.

— Gij denkt toch nie, da wij de zaak bemieteren?

De Koffie zee ook wat. Die was altijd vitterig. Gemeenlijk had hij van die gezegdes, waar de honden geen brood van lustten.

— Ge lat ons hier mèr aandonderen, en zelf zitte mee oe reet over de brug.

Maar Jaaj gaf 'm zijn broek vol.

— As gij geen betere pratjes weet, lellijke koffiedrap, dan salamander mèr op. Wij speulen het hier zonder Koffie ook wel klaar.

De Jaaj kende zijn maten. Hij wist, dat ze de Koffie nie goed uit konden staan, omdat ie zo'ne grote moel had. Ze gaven de bruur van Frulle rechttoe gelijk.

— Houde gij oewe mond, Koffie.

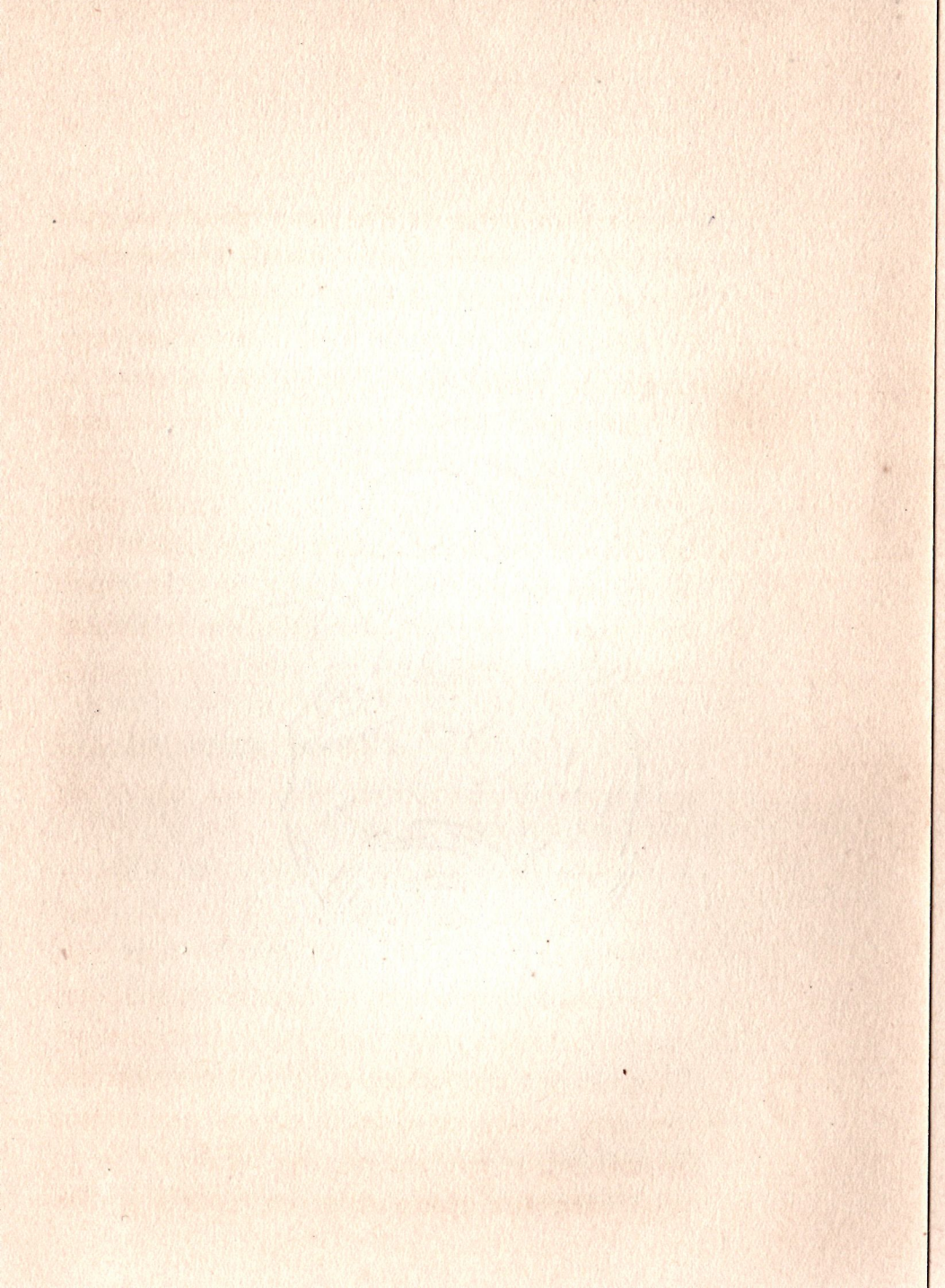
— Nie zeveren, jong.

Hij sakkerde nog effen in zijn eigen, wat ie zee, konden ze nie verstaan. Jaaj ging verder:

— Ik weet nie percies, waar 'm de kneep zit, mèr de kemmiezen weten vort sjust, waar we langs kommen. Het is kopen — kopen — en

JAAI, DE BRUUR VAN FRULLE.

nog 's kopen, en alles wordt afgeslaan. Net of ze 't ruuken. Da kost me nou al dik over de zeshonderd gulden in de twee weken. Kemmiezen zijn toch ook geen duvels, die alles weten.. En wij zijn toch ook geen uilen! Daar zit iets tussen, wat ik oe zeg, of ik ben de Frul nie. Of.. of..

Jaaj keek ze loerend een voor een aan.

— Of er mot hier ne verraaiier bijzitten.

De eerste minuut is er niks meer gezeed. Ze zaten mekare te meten.

Effeke later brak de spanning. Met 'n soort instinct hadden ze gevoeld, dat er gene verraaiier bij was. Over één ding prakkezeerden ze nog maar: Hoe weten de kemmiezen, waar wij langs gaan?

Een van de mannen deed er ne gooi naar:

— Daar is hier moel veurbij geprat, en anders niks, docht 'm.

Den Hanenplukker praatte nooit veul. Af en toe sloeg hij spijkers mee koppen. Hij wist dat zelf heel goed, daarom ging hij er groots op.

— Da lappen 'm de Woersten met den Dekker, zeet ie. Toen draaide hij schielijk zijne kop om en knikte ne keer van: ja — da zeg'k. Om een punt achter zijn gedacht te zetten, spouwde hij op de grond.

't Wier weer effekes stil. Niemand vroeg, hoe den Hanenplukker daaraan kwam. Het was waar, anders had ie het nie gezeed.

Zoals gewoonlijk, wist Jaaj van Frulle dadelijk, waar ze d'r eigen aan moesten houwen:

— Luistert dan. As wij er vanavond uittrekken, en wij worren gesnapt, allemaal op de grond vallen, nie gaan lopen, geen vracht weggooien. Verstade gullie goed?..

— Da zal op vechten uitdraaien.

— Dondert nie.

— Wij zijn geen kwaai apen.

De Frul had het leste woord:

— Oe mes bij de hand houwen, 'n korte spuit is nog beter.

's Avonds zijn ze gegaan, mee margarine.

Deze keer moesten ze achter de Gekke Vent langs, door een eigengemaakt padje in de lage

mast. 't Was wel buikkruiperswerk, maar veilig, en da's het voornaamste.

Ze willen net de grote weg oversteken, of het is weer zulk werk:

— Halt, douane..!

Er joeg ne wilden drift in de kerels, d'ren asem ging mee stoten op en neer. Ze smeten d'r vracht in de slootskant, genen ene ging lopen. Gebukt wachtten ze af.. Twee schaduwen kwamen naar voren.

Een van de smokkelaars dacht er nie lang over na, met zijn mes sprong hij omhoog en stak de voorste neer. Ze hoorden den andere vlug in de bossen verdwijnen. De Kwakkel trok het lijk in de sloot. Zijnen asem ging zo vlug op en neer, dat ie ervan piepte.

— Schiet op, licht bij.

Jaaj van Frulle kwam mee zijne zaklantaarn.

— Wie is da?

— Dat is gene kemmies.

— Het is de Woerst.. sakkerdomme.. het is de Woerst!

— ..mee pelisiekleren aan..!

— Zo slaan ze ons de vrachten af, de vuillikken.

— Ge hebt wel gelijk gehad, Hanenplukker.

De Koffie, Jaaj, de Kwakkel en den Hanenplukker, het zijn bandieten. Misschien weten ze da zelf, ze doen d'r eigen in ieder geval nie mooier voor. Maar iets hebben ze toch nog, wat ze nooit of te nimmer zullen opgeven: de eer van ne man. Daarom voelen ze te meer de schobbejakkenstreek van de Woersten. Er zijn geen woorden meer voor. Da ge zoiets van oe eigen mensen mee mot maken. Ze trappen met d'r vetleren schoenen het lijk opzij. Ze scheuren de kleren kapot van zijn lijf en snijen ze met de messen aan stukken. Onderwijl braken ze verachting uit, verwensing. Die ze neergestoken hebben, is gene mens, het is nen ellendeling.. bah!..

Daar kraakt een schot. Ze hebben zeker te veul lawaai gemaakt. De mannen springen en kruipen weg voor de fluitende kogels. Gauw, gauw de mast in.. alweer zonder vracht.. 't is godgeklaagd.

De Koffie liep nie mee. Ze hadden 'm geraakt in de hartstreek, hij was dood. Het bloed druppelde lauw op de grond. Verder was het stil, de stilte van een donker bos..

Het duurde niet lang, of van den andere kant kwam stillekes iemand de weg over. Hij schoof naar het lijk van de Woerst, die trok hij de rest van zijn pelisepak uit. Hij keek rond naar de vrachtjes margarine, zoveel mogelijk laaide hij er op zijne rug.

Toen de maan een ogenblik voorzichtig achter de wolken uitkwam, wier de schaduw van dieë mens scherp gelijnd.. Ge zoudt oe eigen kunnen indenken, dat het den Dekker was, die daar stond.

Hij had een geweer in zijn handen.

NAPRAAT.

Er hing spanning in de atmosfeer den anderen dag bij Ariane. Het geval wier veel drukker besproken, als indertijd da met de Tuffert.

— Ik kan er gene kop aan krijgen, zee Willem van Frulle.

De Geitekop begon te grijnzen. Da deed ie altijd als ie dacht, dat ie het wist.

— De Woerst en de Koffie hebben om het vrachtje gevochten, en de kemmiezen zijn er-mee vandeur gegaan.

— Ga toch weg jongen..

— Hoe kande gij nou zo lomp zijn.

— Ze kannen mekare toch nie kepot gevochten hebben, Merijn.

De Geitekop keek kwaad rond.

— Wie zeet, da ze mekare kepot gevochten hebben?

— Gij.

— Zo. Eerst heet de Koffie zijne concurrent neergestoken en toen uit den angst zijn eigen doodgeschoten. Want de Woerst had ne steek in zijn borst, mèt bij den andere zat ne kogel deur zijn lijf.

— En toen de Koffie geschoten had, wier het geweer zeker zo bang, dat 't gong lopen, lachte de Tuinman, het lag er in alle geval nie bij.

De Pral zat van zenuwen te rijlen op zijne stoel. Om zijn eigen groot te houwen, wou hij er af en toe ook wa tussen zeggen, maar hij kon geen geluid door zijn keel krijgen.

't Stond Ariaan Rijntjes helemaal nie aan. Ze vergaten te drinken met d'r gelul. Kwansuis was ie al 's naar de tafel gelopen mee zijne vaatdoek om af te dweilen. Hij verzette de glazen een bietje, ze rinkelden ervan. Maar het middel bracht 'm nie meer op als een potje bier en da was voor de Pral zijn zenuwen.

De Frul zat hardop te peinzen.

— Ik begrijp niet, waarom dat de Woerst geen

kleren aan had. Onderwijl hij dat zee, moest zijn tabakspruim het zwaar besnieten. Hij knauwde op het half-onske-ineens of zijn leven er van af hing.

Nou kon de Pral er ook iets uitkrijgen:

— Hij zal zo uit zijn bed gekropen zijn, piepte hij.

De Tuinman kon nooit laten om de Pral te pesten. Hij boog zijn eigen mee bange ogen voorover en achter de rug van zijn hand zeet ie stillekes:

— Gij mot mee zulke dingen nie spotten, jongen, vanavond hedde den dooie Woerst aan oewe nest om zijn haren terug te halen.

De Pral verschoot van kleur. Alleen van 't gedacht al. Hij nam ne slok bier.

— Dooien doen niks, kreeg ie er moeilijk uit. Zo gauw ging het nie over dooien, of den Braai, het manneke mee zijn schuine pet, sprong overeind, blij dat de praat zo gelopen was. Want hij kende veul mooie verhalen.

Den Braai kon goed vertellen, het was ook het enigste, wat ze van 'm horen wilden. Voor alle andere dingen vond iedereen 'm te lomp.

— Zo Pral, doen dooien niks?

— Neie.

— Hedde gij nog nooit gehoord dat er ene terugkwam?

— Da bestaat nie!

— En of dat bestaat.

Ze kregen in de gaten dat hij iets ging vertellen. De stoelen krasten over de rooie plavui-zen, in ne kring kropen ze rondom 'm bij de kachel.

Ariaan Rijntjes moest eerst de glazen vol schenken.

Den Braai pakte zijn tabaksdoos. Hij nam een plukske tabak tussen vinger en duim en tjoep-termee op en neer om de losse vezeltjes af te schudden. Toen ging zijne grote mond open; de pruim verdween achter de gele kiezen en den Braai wachtte, tot hij het eerste sap in de kolenbak kon sprietsen. Hij begon:

— Gullie weet wel, da ze bij ons thuis een groot huishouwen hadden. Peer was mijn oudste bruur en toen die al ne kleine had van een half jaar oud, kreeg ons moeder nog nen nakomer. Ons Janske.

Ge begrijpt, wij hiewen veul van 't jong. Het wier verwend, dat 't eind ervan verloren was. Ieder over zijn beurt gongen ze trouwen bij ons, en iedere keer hadden we goei feest. Bij die gelegenheid zee ons moeder dan altijd:

— As ons Janske getrouwd is kan ik gerust dood gaan, mèr eerder gaai ik niet. Want as ze trouwt, dan ben ik er nog bij.

Nou is dat anders gelopen as ze gedocht had, ze is gestorven, toen het mèske nog twalf jaar moest worren.

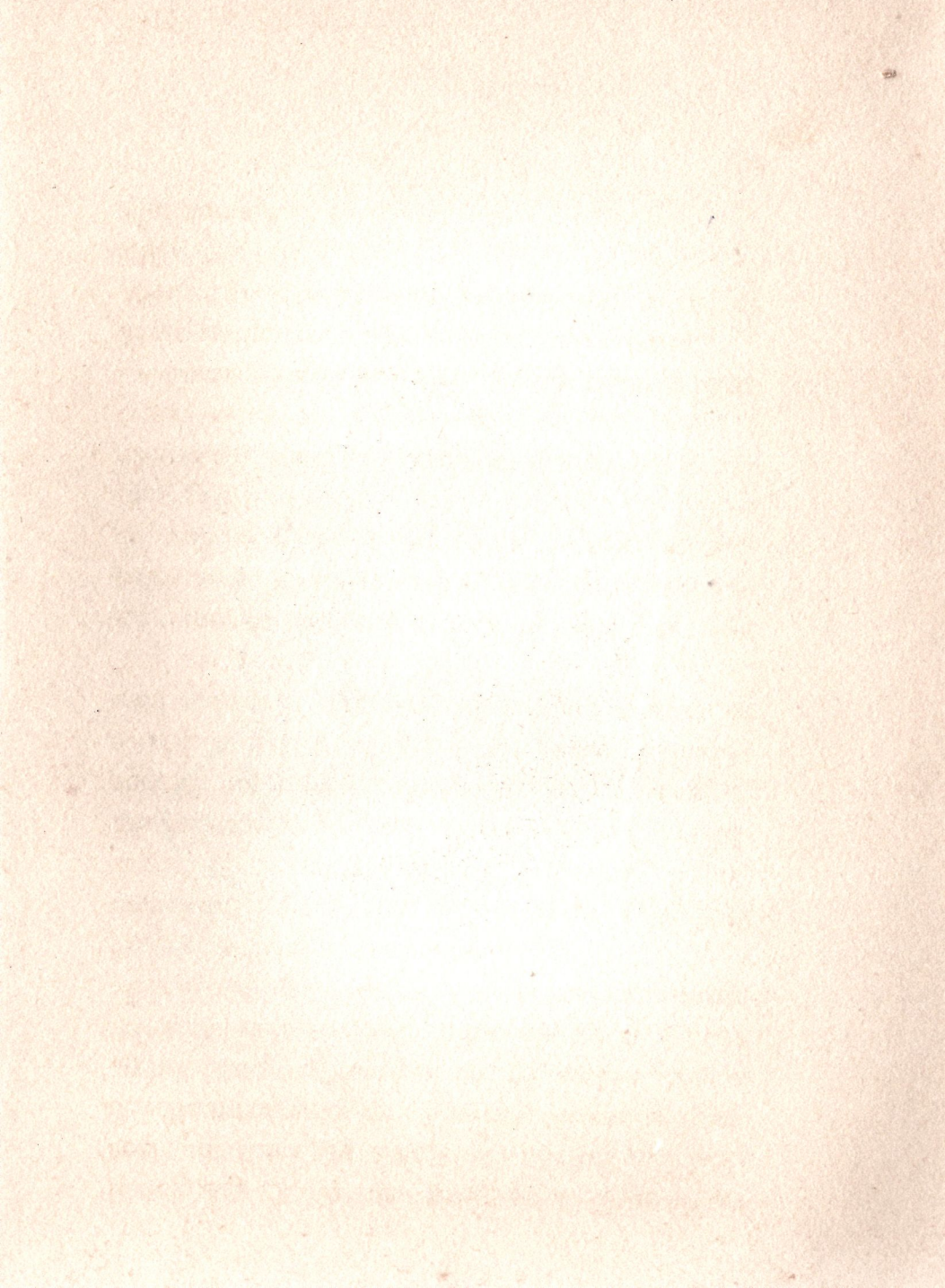
Ik heb er veul weet van gehad, want het was een goei mens gedomme.

Ons Janske krijgt met d'r achttien jaar ne vrijer en 'n jaar naderhand gaan ze trouwen.. Wij hebben gefeest, dat de stukken eraf vlogen. Er wier rekening mee gehouwen, dat zij de jongste was. We zeeën tegen mekare: Dees is het leste trouwfeest in de familje.

Nou worren er op zo'n trouwfeest gemeenlijk nogal wat ouwe koeien uit de sloot gehaald. Ze krijgen het zo over moeders en het pratje komt erop, dat het altijd d're wens geweest was om bij het feest van ons Janske te zijn.

DEN BRAAI.

Ik zeg nog zo: Ne mens krijgt nooit, waar hij het heel zijn lèven op heet staan. Affijn, wij hebben deurgedraaid tot 'snachts 'n uur of vier, op het lest gong den een na den andere slapen. Ik mankeerde toevallig niks, omdat ik 'smorgens al zat was geweest. Mèr ik had 'smiddags 'n goei scheut kunnen slapen.

Ons Kaat en ons Kee begonnen de vuile boel zowat op te ruimen. Eerst prebeerde ik nog om ze daar van af te houwen. — Lèt nou die rommel tot morgen staan, zeg 'k. — Maar ge weet hoe die wijven zijn. As die 'n vuil kommeke zien, dan mot dat eerst opgeruimd worren of 't is nie goed.

Ze vroegen aan mijn, of ik nie wa mee wou helpen. Ík had veul slaap, maar alla, ge kan ze toch ook nie alleen laten tobben, ik zeg: da's goed.

Ons Kaat zocht ne grote wasketel op, ze zee tegen ons Kee:

— Gade gij nou vast nen emmer water putten.

Mijn zuster met d'ren emmer naar buiten.

Mèr ze is te goeie weg, of daar hoor ik me ne gil!

Gaddomme..

Ze komt binnen gelopen zo bleek as 'n laken en ze kwèkt:

— Ik heb ons moeder gezien, op de regenbak zat ze.

Den Braai knauwde 'n paar keren op zijn pruim.

— Ja, zeet ie toen, en ze is op het feest van ons Janske geweest.

Hij kreeg er direct spijt van, dat ie zijn verhaal nie op nen andere keer verteld had.. Alleen de Pral zag maar wit en de Frul kletste er zo overhenen:

— Ik wou dat de Woerst en de Koffie ook eens terug kwamen, om te vertellen hoe da zaakske in mekare zit.

— Of om bij den Braai en de Pral aan d're nest te spoken, begon dieë lellijke Tuinman weer.. Ariaan van Pralle zee niks. Hij was al gewoon, da ze'm voor de gek hiewen. Maar den Braai trok het op zijn fatsoen.

— Wa denkte gij gedomme wel? Da'k bang ben? Nog van geen zestig dooie Woersten en van de duvel ook nie.

De Geitekop grijnsde weer, hij wees naar den Braai zijn broek.

— Ik zou er bij jou anders nie gèren in kijken, as ge den duvel op visite had gekregen.

Het manneke zijne kop liep rood aan, maar gelukkig kwam krek de Schelen Hein binnen, anders was het op grote ruzie uitgelopen.

Hein had 't leste nieuws. Hij kon het gene minuut voor 'm houwen.

— Hedde gullie het al gehoord van den Dekker? Nie? Nou, ge weet, het Zout Betje is al 'n paar weken ziek hé. Vandaag kreeg ze 't zo benauwd, dat de pestoor heur moest gaan bedienen. Ik loop net de Markt op of daar komt hij uit de kerk mee twee misdienaars, den ene 'n bel, den andere ne lantèren in zijn handen.. Meneer pestoor had 'n wit kraagske om, dus dan wete gullie 't wel.

As ge nou 'n bietje ne Christene mens zijt, en Onze Lieven Heer komt veurbij, dan gade op oe knieën zitten met de klak in oe handen nie-waar?

Ik doei dat ook, alle mensen doen het, mèr wa zie ik? Den Dekker blèft stijf overend staan, met de pet schuin op zijne kop en 'n sigret in

zijne moel.

In de buurt zat de Witte Schimmel, hij keek al zo lelijk, da'k het nie vertrouwde. Sjust toen Ons Heer veurbij was, stond ie op. En lât 'm nou bij den Dekker de klak van zijn oren slaan. Da gaf me 'n konsternatie, 'k heb 't nog nooit zo gezien.

De Schelen Hein hield op. Het bleef stil. Veul stiller als na het dooienverhaal van den Braai.

De Geitekop zee 't eerste iets:

— Da's potdomme zonde veur onze Meester.

— Wa deed den Dekker?

— Wel niks, hij dierf nie veul te doen. Er stond nen hoop volk rontom en ge weet, den Dekker heet nog nooit gevochten, waar iemand bij was.

— Ik zeg dat de Meester er nog nie mee klaar is.

— Ja, hij is te beklagen.

— As ie de kans krijgt..

— Nou, en of..

Dan viel weer een stilte. Voor deze keer waren ze het allemaal roerend eens.

— BRAND.

Den Braai was al drie keren uit zijn bed geweest, omdat zijne kleine lag te schreeuwen. Krek toen ie er voor den derde keer in wou stappen, hoorde hij de brandklok luien.

— Gaddomme.. brand, wijf!

Rap begon hij zijn kleren bij mekaar te zoeken. Natuurlijk was ie iets kwijt, dat anders altijd bij de hand lag. Zijn vrouw moest er sebiet uitkomen om te helpen zoeken, want daar kon in heel 't durp niemand met de spuit omgaan as hij en Martientje van Stokers.

En Martientje wier nooit wakker van de brandklok. Die kwam gewoonlijk aanstiefelen als den assie al lang lag te gloeien.

Den Braai weg, zo gauw hij kon. Hij liep zijn

eigen kwijt om het eerste aan het brandhuiske te zijn.

Waar het gaande was, konde nog nie zien, ge zou zeggen in de buurt van de school.

De Geitekop en de Tuinman kwamen gelijk aangestormd. Het was de gewoonte, dat alle brandweerlieden een bepaald soort herkenningsteken droegen. Dat zat 'm hierin:

De veldwachter moest het volk op 'n afstandje houwen. Als ie er éne doorliet, dan liepen ze er allemaal door. En daarom moest iedereen kunnen zien, wie er van de brandweer was.

Gewoonlijk hadden ze een oud soldatenjeske aan en nen helm op.

Ze waren al dikkels bij den burgemeester geweest, wanneer ze de uniformen kregen, maar daar moest nog steeds over vergaderd worren. Den Braai draaide het hokske open en riep totaál overbodig:

— Opschieten mannen!

Daar kwam de Pral aanzetten. Hij was vroeger afgekeurd geweest voor den dienst, dus kon hij geen soldatenpak aantrekken. Nou droeg hij voor de vorm toch iets. Het hield 't midden tussen een onderlijfke en 'n corsjet — op zijne kop

stond nen ouwen hoed met de rand eraf gesneden, zo gezeed nen helm. Maar alla, ge kon toch zien, dat ie van de brandweer was.

— Waar is 't, hijgde den Braai.

— Bij de Witte Schimmel, jong.

— Bij de Schimmel?

— De ju, da's aangestoken.

— De vuilen hond!

Op wie de beschuldiging sloeg, zeeën ze niet, maar ze wisten het goed.

— Allé nou mannen, aanpakken. Mee gang holden ze naar den Meester zijn huis. Het karreke rettelde over de straatkeien.

Bij den brand waren al meer brandgasten aanwezig. Ze blusten zijn best. D'r wieren emmers water doorgegeven, de leste man gooide ze leeg waar het nie nodig was.

Anderen liepen het huis in om de meubels te redden. Hebt ge er wel eens op gelet, dat de mensen in d'r opwinding, nooit de beste spullen in veiligheid brengen, maar altijd eerst de zwaarste? Ja, eerst het zwaarste eruit, want daar hebben wij het meeste last mee..

De buurlui van de Witte Schimmel begonnen bang te worren, dat den brand over zou slaan.

Ze droegen ook al vast de zwaarste stukken er uit.

Twee huizen verder woonde Ariaan Rijntjes, daar stond het biljart met het zeil erover al midden op straat.

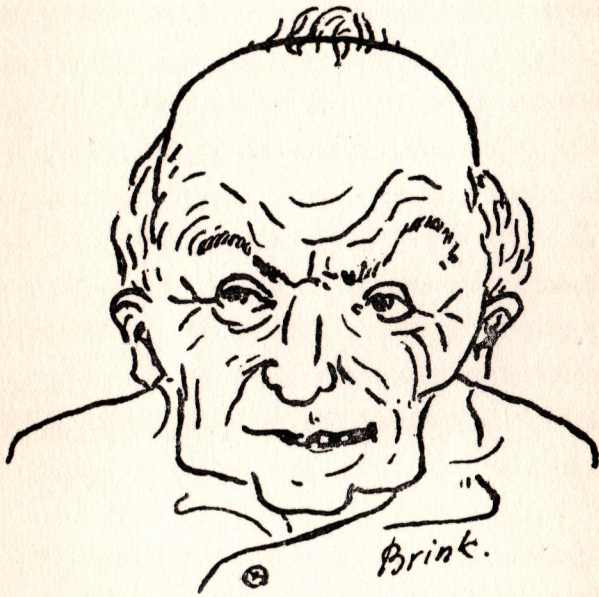
Den brand was zo fel, als de mensen er in jaren gene gezien hadden. Het leek wel klaarlichten dag, de vlammen loeiden tegen de muren omhoog. Met die emmerkes water konden ze net zo goed uitscheien, dat hielp geen mieter. Schoten ze maar wat harder op met die spuit. De veldwachter stapte kwaaielijk op en neer. De achterste mensen drongen vooruit om goed te kunnen zien, de voorsten konden ze niet tegenhouden. Mee kleine bietjes kwamen ze telkens dichterbij het vuur.

Totdat de pelisieman het in de gaten kreeg en ne schreeuw liet:

— Allo mensen, terug..

Met het plat van zijne sabel douwde hij de voorsten achteruit, die er niks aan konden doen en de achtersten begonnen weer te douwen en te dringen.

De veldwachter had in den haast zijn pet vergeten. Da was voor de goeie orde nie bevoor-

MARTIENTJE.

derlijk. Het viel ook niet mee, zo 's nachts met die kou. Hij haalde een jong uit het volk, dat in zijn onderbroek en op klompen stond te kijken.

— Gade gij eens rap naar mijn huis en vraagt aan de vrouw, of ze mijn pet mee wil geven.

— Goed veldwachter. Het jong klatterde weg in zijn onderbroek, blij genogt met de boodschap.

Den Braai ging te keer van wonder en geweld. D'r mankeerde wat aan de koppeling van de slang en mee geen macht kregen ze da stukske ongeluk er aan vastgeschroefd. Nou zijn er bij iedere spuit wel reservekoppelingen, maar die lagen in het brandhuiske. Wie heeft er erg in, dat zo'n ding sjust kapot gaat as ge 't nodig hebt?

Onderwijl stond de Pral mee zijn corsjet aan te wachten, de tromp in zijn handen. Er kwam genen druppel water uit. Hij was spuitgast, snapte.

Voor de eer van het corps stelde hij zijn eigen telkens anders op en deed net of ie de straal prebeerde te richten. De Tuinman sprong op de fiets om 'n nieuwe koppeling te halen.

Bij Ariaan Rijntjes hadden ze het zo ver, dat de schenkbank buiten stond mee wa vatjes bier. Er waren mannen bij, die de slaperige smaak in d're mond kwijt wilden zijn en Ariaan was niet te lui om daarbij te helpen. Hij tapte op de strateweg zijn glazen vol. Ge kant da gerust doen als de veldwachter de mensen tegen mot houwen.

Sjust toen het dak mee groot geweld naar beneden kwam gaf de spuit water. Wout de Tuinman prebeerde de kracht van de waterstraal wat op te drijven door hier en daar wat lappen om de lekke slang te draaien.

Het was maar een gewone handpomp, zoals ge die nog op de durpen hebt. De meesten hielpen gèren mee pompen. De pompers wieren nie teruggestuurd en daarbij moogde lekker dicht bij den brand zijn. Er waren feitelijk vier man voor nodig, maar ze hingen met twaalven aan de zwengel.

Ariaan van Pralle had al gauw in de gaten, dat ie den brand nie kon houwen, hij begon de huizen er neffen nat te spuiten. Maar zijn straal was net te kort om het achterste schuurke van

den naasten buur nat te houden, da moest er ook aan geloven.

Den Braai deelde de lakens uit. Hij schupte het geval wa meer in de war als het al zat. De pompers wieren moei, de Pral zijn corsjet blonk van het nat, de slang spoot meer water door de lekken als door de tromp en de veldwachter kon het volk nie tegenhouwen. Net ne klot mee bieën stonden de mensen vlak bij den brand.

Mee heel die herrie konden ze nie tegengaan, dat de vlammen hoe langer hoe hoger klommen.

De Witte Schimmel was bij nen overbuur binnengelopen. Hij zat mee zijne kop in zijn handen te schreien.

Het is nooit ne mens geweest die gemakkelijk kwaad dacht van een ander. Misschien heeft ie toch wel zitten prakkezeren over de bediening en over de pet van den Dekker.

De mensen waren nie weg te slaan. Ze zeeën tegen mekare, dat het 'n ramp was voor den Meester. Ge kent zo de gewone praatjes bij nen brand. En iedereen heeft spijt as het vuur begint te minderen. De brandweermannen afkam-

men, en uitlachen als ze iets verkeerd doen, da kunnen ze ook. Maar het is 'n klein kunstje om met de handen in oe zakken te staan. Is het de schuld van de brandweer, dat den horenblazer pas komt blazen, terwijl de hele bliksem al in den assie leet? Iedereen weet toch, dat die veuls te vast slaapt..

Enge kant den eerste den beste geen horenblazer maken. Ze hebben al dikkels genogt mee nen andere geprebeerd. Den Boonzak is 't ook twee jaar geweest. Bij het kleinste binnenbrandje liep hij al buiten op straat. Maar als ie drie signalen gegeven had, stond ie zonder ammezuur, en wat hedde daar nou aan? Neie, dan maar liever ene mee veul asem, die wa langer slaapt.

Tegen de morgen wieren de vlammen kleiner, er was van het meestershuis niks over, dan 'n paar zwarte muren. Den buurman van 't verbrande schuurke klaagde steen en been, omdat zijn varken te vroeg gebraaien was.

Rond dieë tijd kwamen de naar-huis-gaanders den horenblazer tegen, die te keer ging as den helsen duvel.

En toen kwam ook Martientje van Stokers aangezeten om de gloei-assie mee uit te spuiten. Op die manier wou hij nog gauw zijne gulden van de brandweer verdienen.

Niks was er over van de Witte Schimmel zijn huis.

Gek, dat er aan éne kale muur nog 'n consolleke hing mee 'n Lievevrouwebeeldje er op. Dat had nie veul geleden.

De Meester kwam mee schreeuwogen kijken tegen de morgen. Voordat de brandweer de muren mee grote haken omvertrok, stak hij da beeldje onder zijne jas.

En da was alles wat ie mee kon nemen.

DE TUFFERT TERUG.

Het huiske van de Frul zat vol mee buurters. Daar hadde Merijn van de Geitekop, Willem den Buntpijl mee zijn trompetje, Ariaan van Pralle en nog 'n paar. 't Was er lollig bij de Frul net als altijd. Da komt omdat zijne zeun in den hoek zat met de monika. Die was intussentijds getrouwd, maar zijn wijf wou nie hebben, dat het instrument over de vloer kwam. Daarom ging hij thuis repeteren. Willem den Buntpijl blaasde mee op zijnen horen.

Willem mot ne goeien blazer geweest zijn. Hij was bij de harmonie „De Vrienden” en stond er voor bekend, dat ie er zijn eigen nooit uit liet werken. Daarbij blaasde hij overal bovenuit.. ne steun waar ieder zijn houvast aan had. Het huiske van de Frul was vol mee geweld

en bakken bier. Willem zelf liep 'n bietje moeilijk de leste tijd. Hij had aan de grens ne kogel door zijn been gekregen. Nou kon hij bijna nie meer in de herberg kommen, maar waar ne wil is, is ne weg; hij dronk zijn bier thuis. Zijn kameraden lieten 'm in zijn ongeluk nie alleen zitten, ze kwamen 'm trouw bezoeken, en zijn bier mee leegdrinken.

Het huiske van de Frul wier ne zuuten inval.

Den deun van Charele was uit de mode, die had plek motten maken voor het vissersmaisje. Ze waren sjust aan 't zingen, toen ging de deur open.

Wout de Tuinman kwam binnen mee 'n gewoon gezicht en pakte ne stoel. Hij had 'n kersvers nieuwke, om oe vingers aan af te lekken. Maar Wout de Tuinman ging op zijn gemak zitten. Ge mot zo gauw nie zijn, dan hedde daar nie zo'n plezier van.

— Geef me ne pot bier, zeet ie. Hij liet ze wat doorkletsen over 't een en ander, maar toen het effen stil was, gooide hij er onverschillig tussendoor:

— Hedde gullie er soms ook iets van gehoord, dat de Tuffert terug is?

Wat is het leutig, as ge ziet, da ge mee één woord alles in de modder slaat. Merijn zette de monika in den hoek en den Buntpijl blaasde mee heel zijnen asem door z'n horentje om de spouw er uit te krijgen. Dat was het teken, dat de meziek zolang stopte. Het nieuwke van de Tuinman moest verwerkt worden.

— Hoelang heet ie ook weer gezeten? vroeg de Pral.

— Gij kan slecht onthouwen Pral. Zeuven jaar.

— Wete gullie het nog, dieën avond?

— Of 't gisteren gebeurde.

— Ik zie julieë Jaaj nog binnenkommen, Frul..

— Net as 'k docht, Nel van de Jood kon zijne moel niet dichthouwen.

— Ja, maar Nel heet 'm feitelijk nie verraaien.

— Mèr ikke toch ook nie! riep Mieke ineens. Ze stond te trillen op d'r benen.

Toen dachten ze er ineens aan, dat Mieke van Frulle ook tegen de Tuffert had motten getuigen, mee Jaaje..

En zou de Tuffert 'r mee rust laten? 't Is waar, ze had 'm er nie uitspres ingelapt.

De stemming was er uit in het huiske van de

Frul. De buurters stonden één voor één op en vertrokken. Het kon er echt leutig zijn, dat is zo. Maar ja — natuurlijk. Zulke gevallekes mot iedereen voor zijn eigen opknappen, niewaar..

't Ging net als met den octaafdag van 'n groot heiligenfeest. Na zeuven jaar wieren de ouwe herinneringen opgehaald.

— Weet 't al — de Tuffert is terug.

— Wa zegde me daar nou?

— Dat de Tuffert uit den bak is.

— Zijn die zeuven jaren dan nou al om?

— Ja ja, waar blèft de tijd toch hé?..

Dan kwam het verhaal van de moord en het proces. De jongere generatie wier tot in de puntjes op de hoogte gebracht.

Bij Ariaan Rijntjes hoorde gij ook niks anders meer as: de Tuffert. Ze kaartten nie eens.

Toen de veldwachter binnenkwam, moest ie van voren af aan beginnen. Hij vertelde da gèren en mee smaak, allerlei bizonderheden haalde hij erbij, waar of nie waar. En ze luisterden of ze 't nog nooit gehoord hadden.

— Ik zou nie gèren in Nel van de Jood — of in Mieke van Frulle d'r plak staan, zeet den

Braai vanuit zijn hoekske.

— En waarom nie? vroeg de veldwachter.

— Nou, ik weet nie, mèt ik geloof nooit, dat da zo maar afloopt.

— Bende gek, ik ben er ook nog. Daar gebeurt niks. De Tuffert is zo mak as 'n schaap. 'k Heb 'm vanmorgen nog gesproken, en hij is niks van plan.

— Roept da nie te hard, veldwachter, zee nen andere, ik hoorde vanmiddag nog vertellen van Keeke Schriek, ge weet wel, die woont er tegenover, dat ie zijn wijf al afranselde, toen was ie nog geen kwetier in huis.

— Zijn wijf, vroeg den Braai, begripte gullie nou, da ze de Tuffert nie beetneemt? Ze hekst as 'n zwarte kater..

— Ik denk, dat hij nie vatbaar is veur d'r kunsten, zee de kastelein mee 'n geleerd gezicht.

Een van de jongeren had meer moderne ideeën:

— Zou ze nou wezenlijk kunnen heksen? Ik geloof het nie.

Maar deze gedachtengang wier dadelijk de kop ingedrukt. Den Braai keek 'm meelijdend aan.

— Och man, zwijg toch stil.. As gij wist wat ik weet, dan zoude gij zulke stomme dingen nie

zeggen. Ik ken heur beter dan de Tuffert zelvèrs.
— Wat hedde gij dan meegemaakt? vroegen de jongeren.

De anderen wisten al wat er kwam, maar ze luisterden er nog gèren naar.

Zoals zijn gewoonte was, pakte den Braai eerst 'n verse pruim, en hij mikte een bruine straal in de kolenbak. Toen kwam zijn verhaal:

— 't Zal zowat een jaar of vijf geleden zijn, toen mijn wijf d're vierde kleine verwachtte. Ik woonde, wete gullie wel, in de buurt van de Tuffert. Op nen avond gaai ik de grenskant uit om 'n vrachtje op te halen van Toontje Klep. Dat had ie weggedouwd, omdat de kemmiezen 'm achter zijn duvel zaten. Zelf kon tie het nie gaan halen, omdat ie sjust in die dagen de honderd meter had.

't Zal zowat 'n uur of elf geweest zijn, en ik ben te goeie weg, of daar klopt het wijf van de Tuffert bij mijn aan de deur.. Ze had d'r jong bij d'r en ze vroeg, of ze d'r eigen nie 'n bietje moog kommen wèrmen.

Nie veur heur, zee ze, mèr veur 't jong, da

jankte van de kou. Omda ze gene stook meer had.

En wat doet mijn vrouw met d'r lomp gezicht? Ze laat ze binnen. Mieke zit er 'n endje en ze gaat weer weg.

Mèr toen ik 's nachts terug kwam, lag mijn wijf te kreperen. D're vierde was al geboren. Niemand erbij. Ze lag te happen naar d'ren asem en effekes later kreeg ze kraamkoortsen, waar genen enen dokter weg mee weet. Ik wist nie wa'k er mee aan moest vangen.. Affijn, ten einde raad gaai ik naar den heksenbaas, ge weet, die woonde toendertijd onder Drundel. Ik leg 'm het geval bloot en twee uur later sting ie al bij mijn over de vloer.

En nou kande gullie mijn geloven of ge wilt of nie, mèr zowaar as ik hier lèvend op mijne stoel zit, hij zette zijne wandelstok midden op den drempel van mijn deur en hij hong er zijn pet aan. Ja. Dieë wandelstok bleef, zowaar as t'r ne God in den hemel is, stijfrecht overeind staan en hij viel nie om. Ik mag sterven as 't nie waar is.

Den heksenbaas keek mee 'n paar brandende ogen naar mijn wijf, die in d'r bed lag te zwe-

ten as 'n paard en hij zee tegen mijn: Ge zijt nog sjust op tijd bruur, as gij 'n uurke later waart gekommen, dan was ze weggeweest. Toen gongtie heel den huis doorlopen en overal keek ie in. Hij praatte mèn in zijn eigen zelvvers. Gekke woorden, waar de duvel geen wijs uit kos worren. Op 't lest liet ie ne rauwe schreeuw, dat de kouwe rillingen over mijne rug liepen. Hij pakte zijne wandelstok en gong as 'n kreb de deur uit.

't Grapke kostte mijn vier en nen halven gulden, mèn mijn wijf heb ik nog.

Den Braai wachtte effen. De slag moest nog kommen.

— Dieë vierde, die daar geboren was, zeet ie toen, dieë vierde da was ons Toontje.. En nou snapte gullie zeker wel, waarom dat die ne manke poot heet hé?

Er bleef iets dreigends verborgen zitten in de stille kroeg. Onder tafel misschien of achter de schenkbank, da wete zelf nie, maar het zat er.

Een paar bestelden nen extra borrel om de hui-
veringen te onderdrukken.

— Zallen wij nog ne pot rikken? vroeg er ene,
die wou laten zien, dat het verhaal 'm nie ge-
pakt had. Maar niemand had er zin in. Ze scho-
ten stiekum de herberg uit. Den ene na den
andere.

En laat er nou net een zwarte kat voor dieën
ongelovige zijn voeten wegspringen. Hij bestorf
het van angst, op 'n holleke ging ie naar huis.

De veldwachter was daags tevoren naar het
huiske van de Tuffert gegaan.

— Denkt eraan, zeet ie, oewe vent komt mor-
gen terug. Zijne tijd is om.

— Ik weet er van, veldwachter, ik heb de tijd
bijgehouden.

— Houdoe dan, zee de veldwachter.

— Houdoe.

't Is ne zwaren dag geworren voor Miekies. Ze
had d'r huiske gedweild en geboend, dat het
blonk. En spiering gebakken omdat de Tuffert

die gèren lustte. Zo stillekes hoopte ze nog, dat ie wa veranderd zou zijn in die zeuven jaar, maar ze geloofde het nie.

— Zo wijf, hier ben ik, zee de Tuffert, toen hij binnenkwam.

Hij ging op ne stoel zitten.

— Ik ben blij, da ge terug zijt, zee Mieke met d'r gezicht den andere kant op.

— Zo, zijde gij blij.

— Ja ja, hedde gij soms zin in spiering?

— Geef mèr op, zee de Tuffert. Hij snapte 't. En hij legde het verkeerd uit: Ge hoof mijn anders nie lekker te maken. Ik zal oe nie bijten. Waarom bende gij in die zeuven jaren mèr drie keren op bezoek geweest? En waar zit dieë luie jongen van jou? Is 't waar da ze'm in de tucht-school gedouwd hebben? Wat heet ie uitgevoerd?

— Ne jongen doodgegoid — mee ne steen.

De Tuffert knikte of ie zoiets verwacht had.

— Wie? vroeg ie.

— Geertje van.. Het wijfke van de Tuffert draaide d'r eigen om.

— Nou, daar hoofde nie om te janken. Houd oe traantjes maar gerust bij oe, ge zal ze nog

genogt nodig hebben. Hoe lang mot ie nog brommen?

— Over twee maanden is ie weer thuis.

— Hoe oud is da kwajong nou feitelijk?

— Negen jaar.

— En mot ie dan nog lang naar school?

— Nog drie jaar as ie nie blèft zitten.

— Blijven zitten.. 'k zou 'm leren. En de meesters erbij.

Da zee de Tuffert.

Effekes later ging ie de deur uit. Het geld dat ie in Leeuwarden verdiend had, hield hij zelf. Ik heb nie gewerkt om het weer weg te geven, dacht de Tuffert. Hij liep regelrecht naar het stempelbureau om zijn eigen op te geven voor de steun. Onderweg kwam hij veul bekenden tegen, die liep hij onverschillig voorbij. D'r was niemand, die iets tegen de Tuffert durfde zeggen. Behalve de veldwachter, die aan het stempelbureau de orde er onder moest houwen.

— Zo, Tuffert, bende weer thuis?

— Gaat da jou soms wat aan?

— Het gaat mijn zoveul aan Tuffert, dat as gij het hart in oe lijf hebt om moeite te maken met

den een of den andere, dan zitte gij zo, waar ge vandaan gekomen zijt. Als gij da mèt wilt begripen.

— En as gij nou al begint om moeite tegen mijn te zoeken, dan zitte gij zo, waar dieë kemmies op den ogenblik zit. As gij dá mèt begrijpt.

— Neem jouw woorden in acht Tuffert. Dat is dreigen mee doodslag.

— Heb ik soms gezeed welke kemmies, veldwachter?

Maar den andere voelde er niks voor om er nog woorden aan vuil te maken. Hij had de smoor in toen ie zag, dat de Tuffert nog geen haar veranderd was.

— Ge zijt gewaarschouwd, zeet ie alleen.

En de veldwachter had gelogen, toe ie 's avonds bij Ariane vertelde, dat de Tuffert zo mak geworren was als een schaap.

KERMIS.

Den hele week sjouwden de kermisgasten al mee balken, rollen zeil en gedrochtelijke schilderstukken. Er kwam een danstent, ne mallemeulen en schommels. En verders een heel leger met tentjes en kraamkes. Van de waarzegster, van het Indiaanse mensdier, van de dikste vrouw ter wereld, waar de broek van buiten hing om te bekijken, van de olieballenkraam, van Theatre Musicale, van de Fakir en van het kalf met zes poten.

Dat was me een gewarrel door mekare, de jong sprongen van den enen balk op den andere, ze speulden verbergske in den doolhof met onuitputtelijk veul en leutige plekskes. Dat liep niet af zonder nen hoop geketter van de kermis-

gasten. Als er ene binnen den bereikbare cirkel kwam, dan vielen er klinkende kletsen.

In de kroegen wier de kermis spot gedeeld. Da was de geniale uitvinding van de kasteleins. Ze zorgden, dat er regelmatig bij hullie gespaard werd. Natuurlijk wisten ze wel, dat het grootste part vanuit de spaarbak in de schenkbak terecht kwam.

De meiden liepen rond met lieve gezichten. Tegen iedere jongen lachten ze. Met de kermis motte er ene aan den haak zien te slaan. Dat is voordelig.

Willem van Frulle had ne groten hoop bier opgedaan. Ook wa cognac en jenever. Hij zag tegen de kermis op dees jaar. Ze zouwen 'm wel alleen laten zitten. En Merijn zijne zeun, ging voor nen daalder per dag en vrij verteer speulen bij Ariaan Rijntjes.

De kemmiezen aan de grens kregen verscherpte wacht. De ondervinding had ze geleerd, dat er tegen de kermis veul gewaagd wier. Ge hebt

zo van die amateursmokkelaars, die niet uit de kermispot trekken. Ze zouden de dolste sprongen maken om aan geld te komen.

De bakkers en de slachters boekten de slechtste week van het jaar. Ze wieren gewoonweg doorgestuurd met de boodschap, dat het kermis moest worren en dat ze naar de bliksem konden lopen.

De huisbazen gingen te keer voor hel en duvel, maar ze waren nie bij machte om éne cent los te wringen.

En achter iedere naam op de afbetalingslijsten stond: „niet thuis”.

Zo kon iedereen het feest zonder zorgen tegevoelt zien.

't Was nog mooi weer ook op dieë Zondagmorgen. Om acht ure stonden er groepkes van mannen aan het hek van de kerk, om de stand van zake te bespreken. Ze hadden er goeie moed op.

Maar de Pastoor was al drie keren buiten geweest om te kijken waar of zijn parochianen bleven.

Ne goeie mens, de Pastoor. Het was zijn vaste gewoonte om nie te beginnen voordat al zijn schapen in de kerk zaten. Daarom begon ook gene Zondag de Mis op tijd. 't Wier altijd 'n kwetierke, twintig minuten later. Waren ze dan eindelijk allemaal binnen, dan kwam den Herder ze één voor één 'n plekske geven. Ge had er van die bokken tussen, die veul liever tegen ne pilaar zaten, dan in de boerenbankskes. Maar met 'n vriendelijk woordje wist de Pastoor ze 'r toch te krijgen. Natuurlijk wel zo ver mogelijk achteraan.

En als dat gebeurd was, stelde de veldwachter zijn éigen op achter in de kerk. Ge zoudt 'm den herdershond kunnen noemen, die er voor zorgde, dat 'n gedeelte van de kudde er niet te vroeg tussenuittrok.

Effekes later kwam de Pastoor met 'n paar on-eerbiedige misdienaars uit de sacristie.

Den Bovenmeester en De Witte Schimmel liepen rusteloos langs de tien rijen gereserveerde banken, waar de schooljeugd moest zitten.

Maar toen na het Evangelie de Pastoor op de preekstoel verscheen, wieren de rijen achterin 'n bietje onrustig.

— Nou dat ook nog, zeeën de bokken.

— Ge weet wel wanneer hij komt, maar nie wanneer hij gaat.

Eerlijk gezegd kón de Pastoor ook de maat nie houwen bij het berekenen van zijne preektijd.. De Geitekop mot 's ne keer bij Ariaan Rijntjes in de kroeg gezeed hebben:

— Hij doet 't om ons 'n goei scheut in de kerk te zetten.

Den Herder wees op de gevaren van de kermispret. De schapen sliepen met d'r ogen open. De bokken praatten. De jeugd verdreef de tijd met muizen te maken van d're zaddoek en zo. Af en toe hoorde duidelijk ne klets, die verflensde ergens boven in de gewelven. Da was ne mep van den Meester, om de grootste rebellen in den band te houden.

En hoe meer de Mis ten einde liep, hoe lelijker dat de veldwachter moest gaan kijken.

De Tuinman zat neffen de Pral.

— Daar komt weer geen end aan, bromde hij.

— Ziede nie, dat de vent met de schaal nog nie klaar is..

Och, in d'r hart bedoelen ze het goed, de mannen, maar ze zijn rauw, zo verschrikkelijk rauw.

Vlak achter den „Amen” grepen ze d'r petten en d'r endje sigaar. Ze schoten mee gang naar het kerkportaal. Daar liep de zaak net zo vast as ne muur. 't Wier 'n gepers en 'n gewring, bij druppeltjes kwamen ze de kerk uit. Toen ineens een propke en da rolde bij Ariane binnen. Daar stonden de borrels al op de schenkbank. Ariaan verkocht ze uit de Mis mee korting bij grote afname, twee dubbeltjes het stuk en zes voor ne gulden. Vanwege de kermis kregen de vaste klanten nen extra borrel.

Het was er al gauw een rumoerig gewarrel. Den blauwe sigarendamp begon mee slierten door de lucht te trekken.

Kijk, in den hoek stond het biljart met zakken. Er lagen planken over, en daar bovenop stoelelen voor de muzikanten.

Nel van de Jood had een slagwerk aangeschaft. Er hing wezenlijk van alles aan. Tot nen auto-

horen toe. Willem den Buntpijl zat er met zijn trompet en Merijn van de Frul had voor de bijzondere gelegenheid zijn monika en zijn nagels schoongemaakt.

Op een gegeven ogenblik braken ze los. Nel ranselde op zijn bellen en zijn klepperkes en zijn claxons, waar hij maar raken kon. Af en toe sloeg ie wel 's op de trommel ook, als dat goed uitkwam.

Nel van de Jood kon wel boven de monika uitkomen, maar de trompet kreeg ie er nie onder. Merijn was ervan in zijne wiek geschoten. Hij moest telkens roepen: ssst.

Toen Nel zijn eerste vuur wa bedaarde, kregen de bezoekers in de gaten, dat het vissersmaisje gespeuld wier. In 'n minimum van tijd hilde heel de kroeg mee. Nou was het voor de muzikanten vort onbegonnen werk. Alle geluid ging te niet. Alleen de grote trom konde daar nog tussendoor horen doffen.

Op de markt was het kermis.

Ge mot dat meegemaakt hebben, anders wete nie wat het zeggen wil. Waar gij ook komt, overal zal het eender zijn.

Ge loopt stillekes-aan met de stroom mee, voetje voor voetje. Het geluid van ne groten orgel begint aan te zwellen. Ge schuifelt verder. Daar mengelen zich de tonen tussendoor van het vinnig schetterend, vlug orgeltje in de mallemeulen. Effekes zwemelen de stemmingen door mekaar, dan komt het kleine ding als overwinnaar te voorschijn.. het is maar voor nen halve minuut.. Daar hoorde weer ne nieuwen orgel.

De jong klavetteren in d'r Zondagse kleren op de paarden en in de schuiten. De vaders staan daarbij met 'n lange sigaar in de mond, wat onwennig, omda ze met de kinderen op stap zijn. De moeders tobben veul harder dan door de week, het valt nie mee om ze allemaal bij oe te houwen. Dadelijk loopt er ene kwijt of hij krijgt 'n ongeluk tussen al die machinen.

Kijk, daar staat weer een mèske te schreeuwen, omdat d'ren ballon de lucht ingegaan is.

En hoog boven het geharrewar en het geroezemoes, blaast telkens 'n varken mee ne langen bééé, zijnen lesten asem uit.

De Schoffel stond mee 'n snoeptent. Hij lelde met zijn grote schuphanden om verschillende

oren, zo gauw zijn snoepgoed gevaar liep. Door de jaren was hij voorzichtig geworren. Als er een jong kwam om iets te kopen, moest ie eerst zijne cent geven. De Schoffel heeft 't meegeemaakt, dat ze met de cent in d'r handen tussen de mensen wegschoten. Daar moest ie niks meer van hebben.

Toontje de Schriek zijne kermis was al gauw goed. Hij kroop onder het zeildoek van een waarzeggerstentje, en hij rolde er met een pak rammel weer onderuit.

Toontje de Schriek was een vindingrijk manneke. Vergeten kon hij ook moeilijk. Daarom pakte hij een eind touw, dat van het zeildoek afhing. Vlak bij het tentje stond de wagen van den bierbrouwer. Toontje bond het touw aan het wiel van de wagen vast en toen den brouwer de gang erin zette, nam hij het hele gevalle mee.

De waarzegster zelf, die de toekomst in dees geval nie goed voorzien had, liet nen ijselijke schreeuw.

Nen dikken bobbel in het zeil wees aan, waar het slachtoffer ergens liggen moest. Toontje

deed zijn best om zijn haren terug te halen. Op goei geluk schupte hij 'n paar keren, waar hij dacht, dat 't geen kwaad kon. Toen zette hij er de sokken in en liep mee gang tegen een dikke vrouw aan. Ze liet de vaas vallen, die ze met touwtrekken had gewonnen. Maar hij ontglipte nog net bijtijds in het gewoel der mensen.

De veldwachter liep as nen haan rond. Hij loerde op liedjeszangers en boeienkonings, dewelke volgens strenge gemeenteverordening niet werden getolereerd gedurende de kermisdagen. Overdag had de goeie mens nie veul te doen, maar 's avonds.

's Avonds moeste maar 'ns kommen.

De jongens met zweetkoppen en open bazeroenen, die schreeuwden zware, hese deunen. En de meiden vergooiden op enen avond alle fatsoen, dat ze in 'n heel jaar gespaard hadden. In lange slierten hosten ze door de straten, en midden op de markt gingen ze zitten zingen van: Aan den oever van de sne-elle vliet. Ze zongen met 'n slepend gevoel en prachtige omhaalbogen.

Wat kan ne mens dom zijn. Ieder jaar komt de straf. Weken of maanden van verdriet en ermoei. Ieder jaar toch weer precies hetzelfde: Ik mot drie dagen leut hebben.

Ge begrijpt het nie. Ge kan het nie begrijpen.

In de kroeg bij Ariane zat de kroeg tjokvol. As ze gewoon stil gezeten hadden, dan zoude da zo nie merken. Maar al die mensen probeerden op éne vierkante meter nog ne wals of ne step te maken, en da gaat niet.

Ariaan werkte met zijn ellebogen om er door te komen. Iedere keer liep ie naar het buffet en dan schonk hij op goei geluk maar wat in. Het lette zo nauw niet, want als ie trug kwam, was zijn blaaike leeg.

Door nen dikken damp van zware sigaretten konde in den hoek de muzikanten zien zitten. Donkerblauwe schimmen. Als ze iets speulden, dan was dat het vissersmaisje, en as het da nie was, dan maakten ze het er in de kroeg wel van. Ge ziet ze daar staan. Nen halve nuchtere bij nen hele zatte. Dieë zatte zwabbelt op zijn benen, daarom morst hij telkens bier uit het glas, dat ie omhoog steekt. Hij zeet flauwe dingen

tegen zijnen buurman. Die doet net of hij de wijste is en sust af en toe het warm gemoed van de zatte.

Maar telkens laait de leut weer op. Ze pakken mekare vast. Anderen komen erbij. Op 't lest is het net ne klot mee bieën. Ze hossen op en neer met slappe knieën en onzekere lijven. Leut. Klinklare leut.

Maar midden in dieë leut, daar valt alles stil. — Houdt 'm, roepen 'n paar schorre kelen, houdt 'm, de Tuffert.

De Tuffert is binnengekomen, als een stier — zwijgend — met zijne kop naar de grond, maar met zijn ogen schuins opgetrokken, de kant van de biljart uit. Zwaar beent hij vooruit en als hij vlak voor Nel van de Jood staat, zien ze pas, dat ie 'n groot knipmes in zijn handen houdt. Genen enen heeft het lef om er tussen te komen.

Nel van de Jood zit met starre balogen da mes aan te kijken. Hij kan zijn eigen nie bewegen, wat ie ook prebeert. Zijne mond trekt krampachtig naar beneden toe en zijn handen verstij-

ven in afwerende houding. Alle kleur is weggetrokken uit de verhitte kop, maar de zweetdruppeltjes blijven hangen op de angstrimpels, koud en klam.

Dan grijpt de Tuffert ne stoelpoot op den biljart en begint zijn eigen omhoog te trekken.

Daar hangt iets in de kroeg van ne strak gespannen kabel, die tjengt als ge d'r aankomt. En dieë kabel knapt kapot door de gil van 'n vrouw.

— Tuffert.. hier da mes! Een klein verschrompeld vrouwke bonkt met d'r knokkelermen de mensen opzij. De Tuffert kijkt om in zijn wankele positie, daarom slaat hij achterover. Dan wringt da wijfke het mes uit zijn handen en zij loopt de kroeg uit. De Tuffert vloekt van verbazing.

Op dat ogenblik stapt de veldwachter binnen, want die hadden ze gewaarschouwd.

— Zo Tuffert, wilde gij moeite maken?

De Tuffert grinnikt lomp.

— Moeite maken.. hi, hi.. ikke moeite maken.. wel neie..

— Maakt da ge wegkomt, of ik stel oe in arrest. En zó zat was de Tuffert nie, of hij had wel in de gaten, dat 't menens wier. Langs 'n paar

omwegen kreeg hij de deur van de kroeg te pakken, mee ne klap viel ze dicht. De Tuffert was weg.

Nel van de Jood ging direct recht achter zijn slagwerk zitten. Hij sloeg ne zenuwachtige roffel om te laten zien dat ie nie verschrokken was. Maar de stemming bleef er toch effekes uit. Ariaan Rijntjes zette zelf nen deun in om de boel weer aan den draai te krijgen.

Den Braai zat ook in den hoek. Hij was al heel ver weg. Zachtjes zeet ie aan Jantje Staak zijn oor:

— Zaagde gij — Jantje — zaagde gij het ook, gij.. Da wijf hekst, da wijf — zeg 'k. — De Tuffert viel as nen blok achterover — hij heet bij mijn thuis heet ie ook al 's..

En den Braai begon moeilijk aan het verhaal van zijn vrouw. Alles zeet ie drie keren, maar toch vroeg ie telkens nog:

— Of heb 'k dat al gezeed g'had..?

PEERKE THUIS.

Daags voordat Peerke uit de tuchtschool kwam, liep de veldwachter bij de Tuffert aan. Die zat wat te soezen achter de plattebuiskachel. Hij gromde ne goeien dag.

- Oewe zeun komt morgen thuis, Tuffert.
- En wa zou da?
- Gade gullie 'm halen, of mot ik er op uit?
- Gij hebt 'm gebrocht, ge kant 'm weer gaan halen ook.

De veldwachter had stiekum zijne slinger, dat hij het doen moest. Want 't is toch 'n goei jong, dacht ie, al heet ie ne moord gedaan.

En in zijn nieuw uniform stond hij een kwetier voor tijd bij 't Zout Betje op de bus te wachten.

In de directiekamer, daar zat Peerke. Den Directeur sprak 'm heel vriendelijk toe, hij was 'n gewillig ventje geweest al dieë tijd. Maar zo gauw de veldwachter binnenkwam, sprong hij omhoog.

— Komde gij mijn halen veldwachter?

Weer kreeg de veldwachter 'n kouwelijk gevoel over zijne rug, net als toen ie 'm gebracht had.

— Ja Peerke, zeet ie, ik breng jou weer naar moeders toe.

Onderweg praatte het manneke 't honderd uit. Maar de veldwachter was met andere dingen bezig. Hij zee telkens ja, als het neie moest zijn. Ze hebben eerst nog wa lekkers gegeten in een lunch. 't Is wel plezierig bij de veldwachter, dacht Peerke, maar hij vond het toch fijn toen ze in de bus zaten. Hij vroeg of zijn vader thuis was.

— Ja, oe vader is thuis.

Peer wist nie goed, wat ie daar van denken moest. Hoe zag hij er uit? Het was moeilijk te raaien. Zou hij 'n gestreept pak aan hebben? Hij wist het niet.

— Nou zeun, zie mèr da gij binnen komt wor, houdoe.

— Houdoe veldwachter, en bedankt veur alle moeite.

Er gong ne goeie kameraad van 'm weg, docht 'm.

Toen deed Peerke de deur open en hij zag zijn moeder.

— Zo. En as gullie nou onderhand klaar zijt mee oe gejank, komde gij dan 's hier, da'k zie wa veur 'n vèrreken gij geworren zijt.

Peerke keek op en zag, dat er nog iemand in de kamer zat. Dat moest zijn vader zijn. Nieuws-gierig ging hij naar hem toe, met zijn hand vooruitgestoken. Zo had hij het geleerd in de stad.

— Zijde gij mijn vader?

De Tuffert keek nie naar die hand, maar hij zee:

— Ja, da ben ik. En oe moeder heet er wel veur gezurgd, da gij mijn nie kent.

— Waarom heet mijn moeder daar veur gezurgd?

— Omdat ze te lui en te lam was om jou naar mijn te brengen.

Peerke vatte die woorden nie precies, maar 'n

kind kan de situatie soms glashelder doorzien. Hij begreep, dat zijn moeder onrecht wier aangedaan. Daarom zeet ie:

— Gij had motten zurgen, da gij nie in den bak kwam, dan had ik jou gekend.

Nen hete golf woelde door de Tuffert zijn lijf.

— Vervloekte snotpin.

Maar moeder stond al tussen zullie in.

— Neie Tuffert — nie doen — slaat 'm nou nie veur deze keer.

Peerke moest effen bekomen van het ongewone. Met schemerogen zag ie zijn vader het wijfke wegdouwen. Toen zwiepte nen blinden drift omhoog bij het manneke. In éne sprong stond ie vlak voor zijn vader.

— Gade gij mèr terug moeder. Zijn vuistje schoot uit tegen de dikke kleren van zijn vader. Hij had evengood tegen nen eikenboom kunnen slaan.

— Hier .. al breldde gij nog zo hard .. Ik ben nie bang van jou.

Da was iets nieuws voor de Tuffert. 'n Jong dat hùm ne stomp gaf .. Zijn handen, die hij al omhoog had, zakten naar beneden. Hij viel neer in zijne rieten stoel, dat die ervan kraakte.

Daar zweemde een verwaaid gevoel van vader-trots door zijne kop. Ja, da moest er éne zijn van hùm.. Voor zoiets zou niemand anders het hart in zijn lijf hebben gehad.

Peerke had er nen hekel aan om weer naar de dorpsschool te gaan. Hij was er vreemd geworden. Ze keken 'm geen van allen aan natuurlijk. Hij ging laat naar school. Nog net kon hij met de rij de klas binnen. Maar daar viel het mee. Hij was veul geleerder dan heel de troep bij mekare. Want op de tuchtschool hielden ze van aanpakken. En Peer was toch al nooit ne lomperd geweest.

Onder het speulkwetierke stond 't manneke klein in 'n hoekske, maar meester Drimmel was er als de kippen bij.

— Zo Peer, bende gij daar ook weer?

— Ja mister.

— En hoe hedde gij het gemaakt?

— Goed mister.

Direct stond er met meetkundige nauwkeurigheid nen halve cirkel om henen, waarvan de straal hoe langer hoe kleiner wier. De meester joeg ze uit mekaar. Hij zee:

— Ze zeggen toch niks tegen jou?

— Neie..

— Als ze jou iets in de weg leggen, dan komde gij maar hé?

— Ja mister.

— Waarom speulde gij nie met de anderen?

— Ze willen nie met mijn speulen mister.

De Witte Schimmel keek eens rond.

— Bart, riep ie, Bart!

Bart kwam, ne grote, rauwe lummel.

— Wa zijn jullie aan 't speulen?

— Ongelukstiktak.

— Zo. Zijde gij nou 'ns de wijste en laat Peerkes meedoen. Ge weet wel dat ie in de tuchtschool gezeten heeft hé?

— Ja mister.

— Sjust, maar nou zit zijn straf er op. Hij is weer net als jullie. Late gij 'm meespeulen..?

— Kom mèt Peer, zee Bart.

En Peerke holde tussen de anderen door. Ze deden ongelukstiktak.

De tijd gaat vlug voorbij. Peerke is ne grote jongen geworren. Hij wier de grootste en de

geleerdste van de klas. Ze gingen Peer tegen 'm zeggen, want ze hadden respect voor zijn verstand en zijn kracht.

Met den dag hield hij meer van zijn moeder en minder van zijn vader. Slaan deed hij nooit, ook geen andere jongens. Dat haatte Peer, omdat ie het zoveel zag.

Hij begon anders te denken over grote-mensenpraatjes. Hij zag de logge macht van de massa — een macht waar den eenling nie tegen op kan ..

En zo komt voor iedereen den dag dat ie veertien jaar wordt. Het grote ogenblik van de bevrijding. Met zijn Zondags pak aan kwam Peer de klas in bij den Bovenmeester. Het is nie leutig als ze oe allemaal aankijken.

— Zo Peer, dus je gaat van school af?

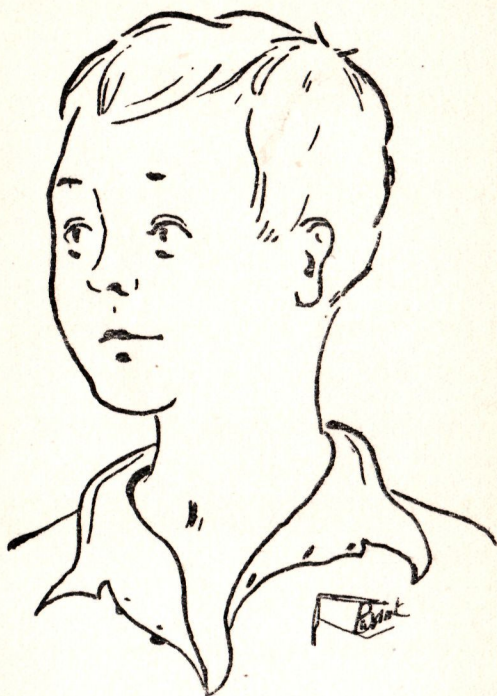
— Jawel meneer.

— En wat begin je nu?

— Ik weet het nog niet, maar ik denk naar de fabriek.

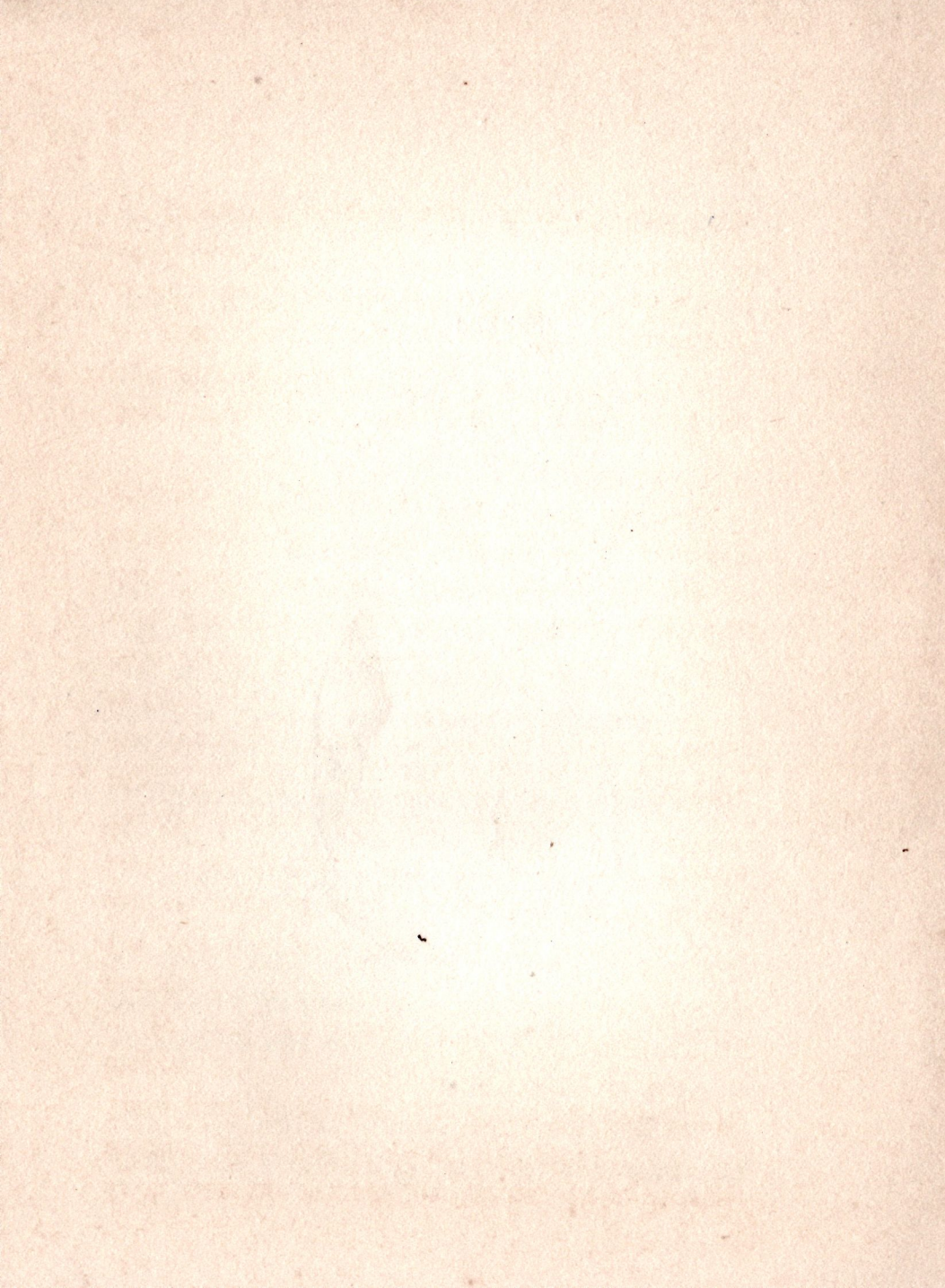
— Mooi, je laat het me nog wel eens weten hè? Dag Peer.

— Dag meneer, en nog hartelijk bedankt voor het leren.

PEERKE.

11 47

Toch ook ne vriendelijke mens, dieën Bovenmeester. Een bietje streng wel altijd.

Toen ging Peer naar de Witte Schimmel. Hij klopte.

— Ja, riep een stem uit de verte. Hij stapte binnen.

De Meester zat neffen Nelliske Smans in d'allerleste bank. Met 'n taai geduld had ie al tien keren voorgedaan, dat één koei twéé horens en vier koeien ácht. Vier maal twee.

Maar Nelliske dacht dat hij het af moest trekken. Vier min twee. En daarom zeet ie telkens: is twee.

Nou motte nie denken, da Nelliske zo lomp was. Als ge hem eerst maar vertelde wat ie te doen had: Optellen — aftrekken — of maal — of gedeeld door. Dan had het manneke zijn sommen in vijf minuten af.

Meester Drimmel dook met 'n rooi hoofd uit de bank op.

— Haha, daar hebben we onze Peer waarachtig. Ik denk dat ie ertussenuit trekt. Gade van school af jongen?

— Ja mister, ik gaan van school af. Gek toch,

bij deze meester waarde altijd zo op oë gemak.

— Zo zo, daar hedde natuurlijk veul spijt van.

Waar gade werken?

— 'k Heb nog geen werk mister.

— Nie? Dan zal ik jou 'ns ne goeie raad geven. Kande fietsen?

— Ja mister, mèt 'k heb geen fiets.

— Da's niks. Pakt de mijn maar. Gij gaat morgen naar de stad. Gesnapt?

De Witte Schimmel snauwde. Peer zijn hart bonsde, want hij wist dat er nou iets fijns moest kommen.

— En dan fietste gij tot aan de Teteringsen dijk. Verstade?

— Ja mister.

— Stil zeg 'k. Daar staat 'n grote fabriek, met wel twintig keren „Hero” er op. Kende die?

— Ja mister, waar de groentenbuskes vandaan kommen. De r van Hero is sjust 'n uitgelopen klad.

— Precies. En wete gij die fabriek te staan?

— Neie, mèt da vind ik wel.

— Gij gaat binnen en vraagt aan de portier of ge den directeur mag spreken.

— Goed mister.

— En as gij bij den directeur bent, dan zegde beleefd: Ik ben Petrus Soeters en gestuurd van meester Drimmel. Ik kom U beleefd vragen of U alstublieft werk voor mij heeft. Kande dat onthouwen?

— Ik denk het wel mister.

— Zeg het dan nog eens op. Peer zee zijn leske op. En toen keek de Meester effen de klas rond, of ze nog goed zaten. Hij trok een ondeugend gezicht en achter zijn hand zeet ie stillekes:

— Denkt er nou om Peer, da g'oe eigen nie verpraat op den Hero en da ge per ongeluk zegt: Witte Schimmel, in plek van: Meester Drimmel, want dan hoeft'er nie op te rekenen dat ge d'r komt, wor!

Daar heeft Peer een kleur gekregen als ne rooie kool. Maar de Meester lachte zo lang, dat 't uitliep op 'n hoestbui.

En Peer nam zijn eigen voor om nooit van zijn leven nog Witte Schimmel te zeggen..

Nen beste mens, dieë Meester Drimmel — ja, nen besten mens.

Peer heeft zich heel de weg moed ingepompt. Hij stelde zijn eigen precies voor hoe hij 't alle-

maal doen zou en dat ie niks verlegen was. Pff, wa kon hùm dieën directeur verschillen? Bij iederen boom, die hij voorbij reed, zeet ie: Nie Witte Schimmel zeggen, nie Witte Schimmel zeggen, nie Witte Schimmel zeggen.

Maar zo gauw hij binnen het ijzeren hekke was, wier hij zo klein, dat ie nie meer boven zijn fiets uit kon kijken. Zijne kop tolde van de auto's, van het geweld, van de mensen en van de trappen. Daar kwam niks uit van al zijn fantasie.. Voordat hij het goed wist stond ie met 'n bleek gezicht voor den Directeur zelvrs. Die keek 'm aan dat ie er koud van wier. En hij begon:

— De Witte Sch.. Toen bracht hij er helemaal niks van terecht.

Den Directeur vond dat 't nogal goed ging, want hij knikte vriendelijk.

— Dus jij bent Peer Soeters.

— Ja mister — meneer.

— En jij komt om werk?

— Als het kan meneer, graag.

— Wil je je best doen?

— Heel goed meneer.

— Best, dan kom jij Maandagmorgen maar naar

de fabriek en je vraagt aan de portier of hij je naar de garage wil brengen. Afgesproken?

— Ja meneer, dank oe — U.

Er was veul luchtigheid in Peere, toen hij terugreed.

Maar in het durp fietste hij de veldwachter voorbij.

— Zo Peer, bende naar de stad geweest?

— Ja veldwachter. Op werk uit en Maandag kan 'k al beginnen.

— Jongen jongen. Wa zal oe moeder blij zijn.

— Nou.

— En wat hedde 'n schone fiets onder oe gat.

— Ja, die is van mister Drimmel.. Ineens sloeg het met ne schrik om zijn hart, dat ie geen fiets had.

— Gij hebt zeker geen fiets, Peer.

— .. Neie..

De veldwachter keek den andere kant uit. Hij zee:

— Ik heb thuis nog 'n gève ouwe staan. Als ge ze wat oplakt, kan het er nog goed mee deur. Kom ze vanmiddag mèt halen, Peer.

— Astemblaft veldwachter, zee Peer van de
Tuffert.

TRIENEKE.

Jaantje, het wijf van de Geitekop, was zo proper, da ge d'r van de vloer kon eten. En ze zat op de centen als de duvel op Geerte. As ze 'n dubbeltje uit wou geven, hield ze 't nog effen in d're zak om te kijken of het er geen twee wilden worren.

Jaantje van de Geitekop had maar één dochter: Trieneke. Daar kwamen nogal veul jongens om, maar Trieneke was een knappe meid en ze keek verbazend nauw. Hij moog nie zuipen, hij moog niet in de kroeg kommen, hij moest netjes zijn op zijn kleren en iedere week z'n geld afgeven. Jaantje waakte daarbij zorgvuldig over d'r dochter. Met opvoedkundig beleid hield ze Trienekes voor:

— Kèk goed uit oe ogen wor, want as ge 'r ene krijgt net as ikke, dan bende verneukt.

Jaantje kon het weten, want dieë vent van heur had streken, waar zij met d'r zuinigheid niet overhenen kwam.

En ga ze tegesworrig maar 'ns zoeken, jongens die nie naar de kroeg lopen.

Trieneke gaf d'r moeder groot gelijk. Da kwam zo: Op ne keer had ze 'n oud jeske van de Geitekop uitgewassen. In zijne zak zat een loonzakske. De Geitekop werkte op 't steenfabriek en hij verdiende daar nen aardige cent. Maar van loonzakskes moest ie nie veul hebben. Daar staat altijd zo op de kop af, wa ne mens verdient. Dat is geen aardigheid. Hij gaf Jaantjes zó zijn geld. Het loonzakske verdween als 'n lastig dokument. Van te voren hakte hij dan wat af, daarbij kreeg hij van zijn vrouw nog traktement. Alle bietjes helpen, zeggen ze wel 'ns en de Geitekop kon er weer voor 'n week tegen. Maar hoe gaat dat? Ge wordt op 't lest slordig op die dingen. Ge vergeet al 's om da builtje weg te doen. En laat nou net dieë keer oewe frak uitgewassen worren.

Toen Trieneke op het zakske keek, kwam het

uit, dat de Geitekop nogal met de botte bij werkte, want daar was ne reksdaalder afgekapt. Ze dierf gewoonweg niks tegen d'r moeder te zeggen, maar toen vader 's avonds met 'n onnozel gezicht thuis kwam, nam ze'm zelf effen onderhanden..

Want het is meestal zo, die in de kroeg het grootste woord voeren, hebben thuis niks in de pap te brokken. En voor zijn dochter kneep ie 'm als nen dief.

Nadien heeft de Geitekop nie veul meer durven hakken.

Toch was het gek. Trieneke hoorde van den Hommel, dat 't steenfabriek vijf percent opslag had gekregen, en d'r vader gaf gene cent meer dan anders. Maar de Geitekop hiew bij hoog en bij laag vol, dat hij er buiten gevallen was.. Trieneke stond daar aan de waskuip over te prakkezeren, toen d'r moeder hard aan kwam lopen.

— Trieneke hoor nou toch eens aan. Nou hebben ze toch de Tuffert daarnet aangeschoten. Daar sloeg ne rauwe schrik door het mèske. Ze wier zo bleek als nen doek.

— De Tuffert moeder.. Dood?

— Neie, nog nie, mèr de Pestoor kwam met de leste Sacrementen en de Tuffert wou den heiligen olie nie hebben. Is 't toch geen schandveur God?

— Watte — waar is 't gaande? vroeg Trieneke moeilijk.

En met de onfeilbare intuïtie van iedere moeder, keek Jaantje haar dochter aan.

— Motte gij daar zo van verschrikken?

— Neie.. mèr..

— Vort, naar binnen, ge ziet er uit as nen dooie.
Toen zee Trieneke:

— Peer heet mijn gisteren gevraagd, ziede.
Jaantje kreeg ne kop van kwaaiigheid.

— Wa zegde me daar?

— Dat Peer mijn gevraagd heet, moeder.

— Peer van de Tuffert jou gevraagd? Is ie nou helemaal gek geworren?

— Neie, hij was niks gek.

— Ge hebt 'm toch zeker direct afgepoeierd is 't nie?

— Ik heb niks afgepoeierd. Ik heb gezeed, dat 'k er 's over zou denken.

— Wa zallen we nou hebben.. Ge neemt 'm

nie wor, en daar is 't mee afgelopen. Zet da mèr gerust uit oewe kop.

Trieneke zee daar niks op. Ze had Peere altijd wel ne flinke vent gevonden. Maar hij kwam uit zo'n aardig huishouwen. Zijn vader, ne lellijke kerel — en zijn moeder.. een heks.

— Nou Trien, hoe denkte gij erover?

— Ik denk nog niks, moeder.

Daar kon Jaantje met heel d'r verstand nie bij. Ge zoudt er toch schrik van hebben, van zo ene. Ze schreeuwde:

— Wel heb 'k nou toch ooit se lèvens dagen. Zijn moeder is gaddomme de grootste tooverheks van heel het durp en zijn vader verdomt 't gaddomme om zijn eigen te laten bedienen.. de Tuffert.. kande gij niks beters krijgen? Kwaaië meid da ge daar staat. Toen ie 'n snotjong was uit d'éérste klas, moordde en roofde hij al.. gaddomme.. Da zit 'm in zijn bloed. 's Is al wat ie kan..

— En werken en nie zuipen, zee Trieneke. Daar stond ze dieë Peer voor te trekken, zonder dat ze 't wist.

— Och meid laat oe eigen geen oren aannaaien. Nou speelt ie den brave jongen, mèr as ie oe

heet, dan bende veur den duvel.. net as ikke.
— Dan zijn het in ieders geval nog dingen, die
ik zelve uitmaak, riep Trieneke.
— Da zallen wij 'ns zien, kwekte d'r moeder.
Als ne kwaaien haan liep ze naar binnen.

DE TUFFERT DOOD.

Peer was voorman in de garage geworren. Hij speulde gewoonweg met de geleerdste vaktermen. Precies wist ie oe te vertellen, wanneer er 'n klep geslepen moest worren. Of als de lager warm liep. In zijne kop had ie alle Engelse maten gepompt. En een doorsnee-tekening van ne moter maakte hij net zo grif, als dat hij de tank vol met benzine liet lopen. Hij was vakman. Zo gek kon de motor nie sputteren, of Peer kreeg 'm onder zijnen duim.

Maar dieën dag ging het niet. Hij had ne magneet die nie vonkte. Was het misschien dat hij een vergelijking maakte met Trienekes d'r hart? En net begon hij wat hoop te krijgen, omdat er al kleine vonkskes kwamen, toen ging de telefoon.

— Hallo.

— Hallo, wilt U de stadslijn even nemen.. lijn vier.

Peer drukte de knop in.

— Hallo.

— Bende gij daar Peer, ge spreekt met de veldwachter.

— Ja, wat is er veldwachter?

— Ge mot direct naar huis toe kommen, er is iets gebeurd.

— ..Mee moeders?

— Neie, neie, mee oe vader.

— Goddank. Houd oe eigen mèr nie in veldwachter, ik zal er nie van verschrikken.

— Ze hebben 'm aangeschoten Peer.

— Dood?

— 't Scheelt nie veul.

— Ik ben er zo, veldwachter, mèr hebben ze 'm dan gepakt op klaarlichten dag?

— Ja, hij waagde te veul hé..

— Affijn, zeg mèr tegen moeders, da'k kom. En nog wel bedankt wor.

Even later raasde hij op zijne motor de steenweg over. Ja, zover had Peer van de Tuffert

het wel weten te brengen. Als nen echte woesteling ronkte hij naar huis toe. Hij moest over veel dingen prakkezeren. — Of ie dood was — of zijn moeder er blij om zou zijn — maar het meeste dacht hij aan Trieneke van de Geitekop. In het durp reed hij het eerst langs het huiske van de kemmiezen. En toen hij binnenkwam, snapte hij 't al. In den hoek stond 'n baar met 'n laken erover. Den dokter wou net weggaan. — Is hij dood? vroeg Peer.

— Er mag geen hulp meer baten, helaas..

— Is hij nog bediend?

Daar kwam ne kemmies naar voren, een jong kereltje nog. Die zee:

— We hebben dadelijk de Pastoor gehaald, maar uw vader wilde niet bediend worden. Ik weet daar zoveel niet van, ik ben niet katholiek, ziet u. Peer begreep, dat deze zijn vader geraakt moest hebben.

— Ik — eh — kon het ook niet..

— Dat begrijp ik, zee toen de zeun van de Tuffert, het was uw plicht.

De kemmies heeft aarzelend zijn hand uitgestoken en Peer heeft die hartelijk gedrukt. Toen liep ie weg.

Het laken had hij niet opgelicht.

De veldwachter zat bij zijn moeder. Hij stond op toen Peer binnenkwam. Een bietje verlegen zeet ie:

— Hij is sjust gestorven toen ik jou gebeld had.

— Hij wou nie bediend worren hē?

— Neie, hij dee 't nie. De pestoor is tot het leste toe met 't bezig geweest. Mèr hij is zó d'eeuwigheid ingegaan..

— En wa zegde gij ervan moeder?

Het wijfke in den hoek lichtte d'r kopke omhoog. Met 'n hees stemmeke zee ze:

— Och Peer wa zal 'k ervan zeggen.

— Bende verschrokken moeder?

— Neie, nie veul. Hij gong de leste tijd dikkels overdag. Ik docht wel in mijn eigen: ze brengen 'm nog 's dood thuis.

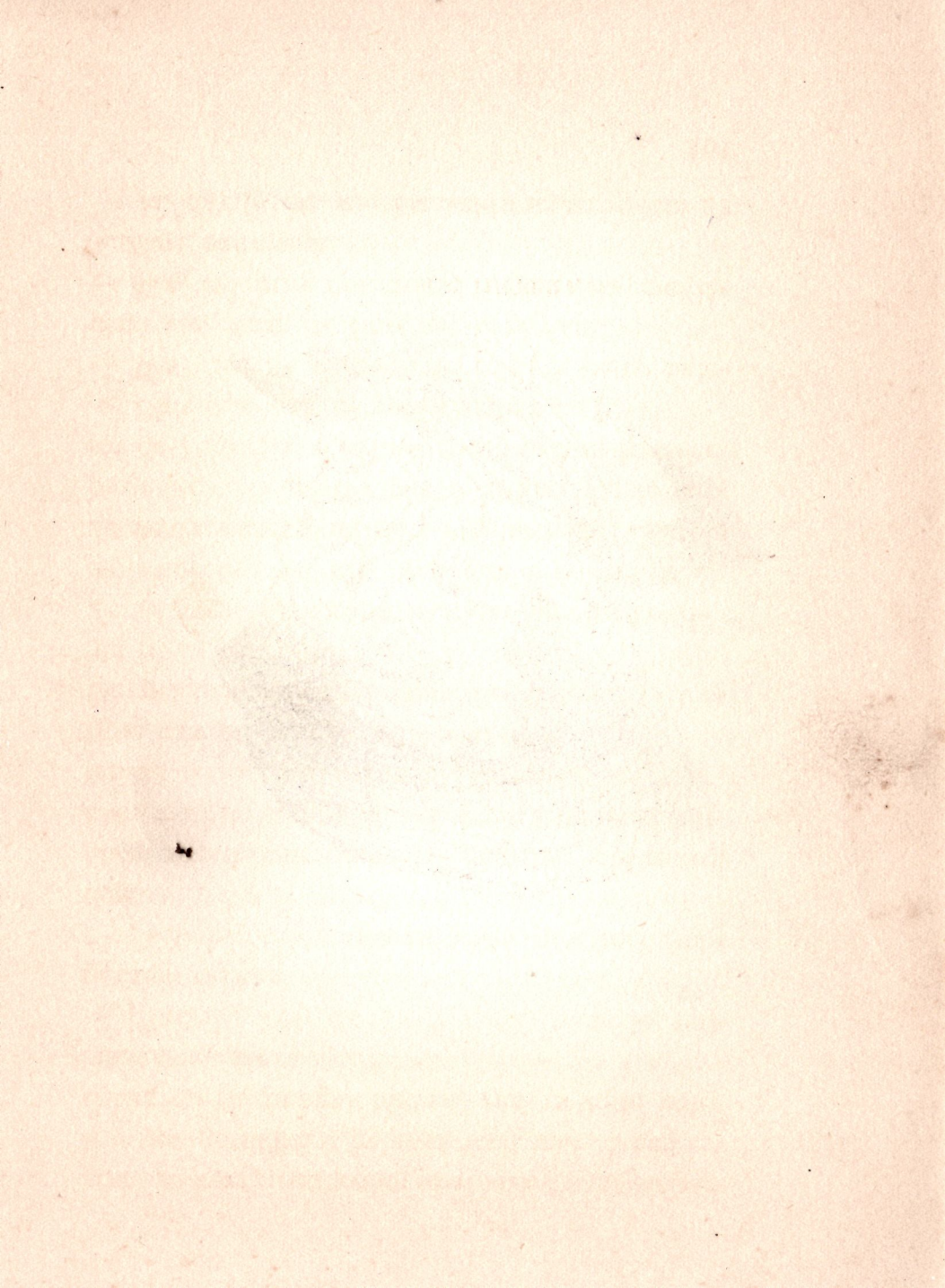
De veldwachter ging stillekes weg.

— Houdoe, zeet ie.

In de kroeg bij Ariane werd het geval wijd en breed besproken. Ze zaten er allemaal: De Tuinman, Ariaan van Pralle, de Geitekop, den Braai. En de Frul was ook meegekomen. Op den

DE TUFFERT.

arm van zijne zeun kwam ie al vroeg naar Ariaan Rijntjes gesukkeld, ge mot toch met 't een en ander op de hoogte blijven, anders zijde heemaal gene mens meer.

— Eindelijk heet de Tuffert dan toch de vlag motten strijken.

— Ja, het kon nie anders, altijd op klaarlichten dag.

Daar wierd wat omhenen gekletst, wat ouwe koeien uit de sloot gehaald, maar feitelijk wachten ze op de veldwachter. Die moest het haarfijne van de geschiedenis vertellen.

De pelisieman kwam later als anders. 't Was net of ie het rook.

Ze schoven wat dichter rondom hem en konden de woorden wel uit zijne mond kijken. Maar de veldwachter wist dat. Hij bestelde kalm 'n potje bier. Niemand zag ie te zitten. Net zo lang tot de Pral zijn eigen nie meer in kon houwen.

— Da's ook wat, hé veldwachter.

— Wa? zee de veldwachter. Hij begreep heemaal nie, waar de Pral het over had.

— Wa, vraagt ie ook nog. Da gevalleke met de Tuffert natuurlijk.

— Ja, dat is me wa. De veldwachter pakte ne

krant van de tafel. Daarin keek hij naar de zware politiek. Hij knikte af en toe, om te laten zien dat zijn verwachtingen waren uitgekomen.

Maar daarvoor was de Frul nie naar de kroeg gekropen.

— Nou, vertelt er 's het een en ander over, gij.

— En wa mot 'k vertellen?.. De veldwachter keek met 'n paar suffe ogen over zijne krant, ofdat hij gestoord was in het opzetten van 'n zware hypothese.

— Hij weet er geen aap van. Ziede da nie? De Geitekop wou het langs deze kant proberen. Maar hij zag, dat zijne vlieger nie opging, want de pelisieman zee:

— Neie, ik weet nergens vanaf.

— Vooruit nou veldwachter, doe nie zo kinderachtig en vertelt ons hoe het gegaan is. Ge weet er meer van as wij.

Den andere dronk zijne pils uit. Hij zuchtte diep.

— Nou 't gong heel gewoon. De Tuffert kwam de leste tijd veul overdag de grens over. Mèr de kemmiezen zijn ook geen snotkwajongens. Ze kregen d'r locht van.

De Tuffert docht altijd, dat 'm er genen aankon, en dat er genen enen beter de weg wist as

hij. Hij vertrouwde te veul op zijn benen en op zijn spuit. Die had ie altijd bij 'm veur het geval dat ie ruimte te kort kwam. Gullie weet hoe hij was, brutaal as de beulen.

Mèr nou is er de veurige week nen andere kemmies gekommen, 'n jong ventje nog, nie bang van geen hel of duvel. Dieë nieuwe kende de Tuffert nog nie mee zijn streken. Ik had 'm gewaarschouwd toen ie hierkwam.. Mèr hij zee: Tuffert of gene Tuffert.. as 'k 'm zie, dan is ie de mijne. De rest is gauw verteld. Hij héét 'm gezien.

— En liet de Tuffert zijn eigen zo mèr luimen deur zo'ne gruune?

— Neie, hij schoot drie keren, mèr dieë gruune was vlugger.

— De ju.. dat is er ene, die haar op zijn tanden heet.

— Zegt da mèr gerust — en wa'k tegen jou zeggen wou, Frul, waarschouw jullieë Jaaj. Hij mag gerust oppassen, want hij staat ook in het kladboekske van dieë gruune.

— Onze Jaaj heet de honderd meter veldwachter. Die komt de grens nie over.

— Ja, da kennen we, de veurige keer zat ie ook

over de linie, mèn hij heet er toch een jaar veur
gebromd, is 't nie? Zeg 't 'm liever, as da gij
hier smoesjes zit te verkopen, dan doede heel
wa beter Frul.

DEN HOED.

Achter in de Karnemelkstraat stopte ne grote verhuiswagen. Voor het huis met kettingen hield ie stíl. Op het eigenste ogenblik stonden alle vrouwen uit de buurt aan de deur, zo vuil als ze waren. Want het is mooi om te zien wat er allemaal uit zoóne wagen kan komen.

De mensen wisten nie beter meer of er woonden kemmiezen in het huis met kettingen, maar dieë nieuwe was in de stad gaan wonen. Natuurlijk wier da van alle kanten besproken: — 't Is zeker te min veur 'm, was de algemene gedachte.

Ge begrijpt, wat een herrie het gaf, toen er twee maanden naderhand toch ne verhuiswagen stopte. Er mot trouwens wel een of ander geheim-

zinnig code draadloos door de lucht gaan, anders kan er toch onmogelijk binnen vijf minuten heel de straatjeugd rontom henen staan.

Daar stapten twee mannen uit. Den ene was ne chaffeur. Da konde direct zien aan zijn pet. En aan de onverschilligheid, waarmee hij de touwen van de achterklep losmaakte.

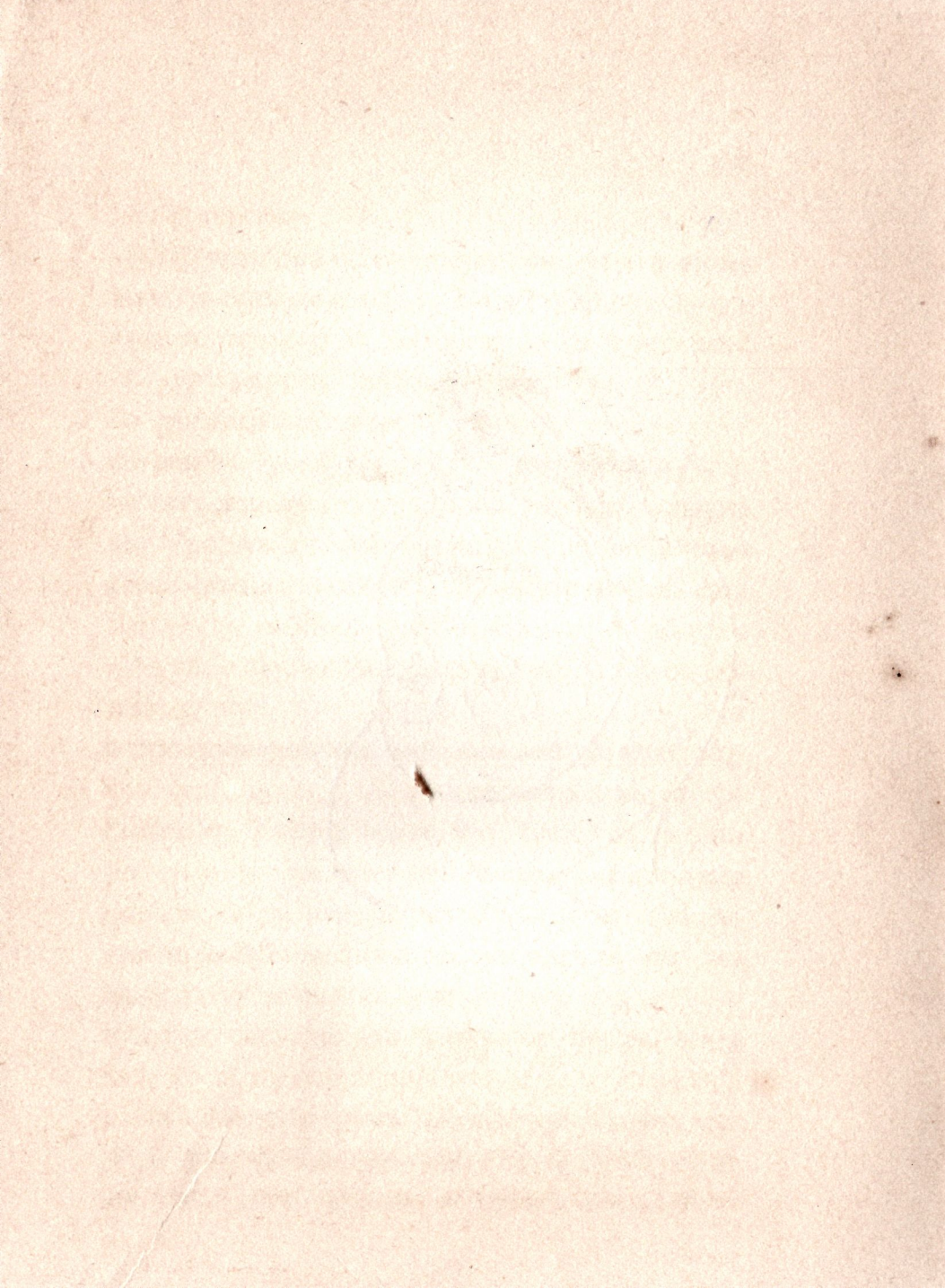
Den andere was nie lang of nie kort — nie oud of nie jong. Hij heette Hermes, opzichter bij de werkverschaffing.

Zijn gezicht leek nen opgepompte kermisballon en nen hoed dat ie ophad.. nen hoed.. Daar konden met gemak drie anderen uit gesneden worren.

Hermes had een zenuwachtige manier van doen over 'm. Bij 'n gewoon praatje over het weer stikkeleerde hij of ie op de preekstoel stond. En praten deed hij ook al nie goed. Hij had de gewoonte om achter iedere drie woorden ne keer „bijvoorbeeld” te zeggen. Da woordje lag 'm in zijne mond bestorven. Het wier gebruikt als krachtterm, stopwoord, scheldwoord, maar meestal was het totaal overbodig. Ook zenuwen natuurlijk.

DEN HOED.

Nou wou ook nog het ongeluk, dat Hermes uit Amsterdam kwam. Hij had er geen flauw benul van hoe 't er in een durp naar toe gaat.. In 'n kwetier tijds had ie al zo gruwelijk tegen de gemeenschap gezondigd, dat het nooit meer goed te maken was.

Om te beginnen greep hij een stuk of vijf, zes deugnieten bij nek en broek om de samenschooling wat te dunnen. Van evenzoveul moeders gingen de kwèken open, een scherp protest tegen deze inbreuk op de ouderlijke rechten. Ze schilderden met d'r woorden een felle verontwaardiging.

— Zeg 's lelijke groten hoed, wilde gij oe potten wel 's van mijn jong afhouden!

Heer Hermes keek met grote vraagogen naar het schetterende stel. Maar toen hij snapte hoe de vork aan de steel zat, nam hij zijnen hoed af en boog.

— Bijvoorbeeld, zeet ie.

— Wa zeede gij stinkmeneer?

— Een zee heb je bijvoorbeeld in Zandvoort, wist de stinkmeneer.

— Hij staat ons uit te kullen, riep Nel van Merie van Gonneskes.

— Den hoed — lellijken hoed — schreeuwden 'n paar jong. Ze stonden 'n bietje verderaf. En daar hielp niks meer aan. Het eerste optreden van Hermes was een mislukking, het kostte hem onherroepelijk den bijnaam van „Den Hoed”.

Maar toen vond de chaffeur dat 't mooi geweest was. Met nen beleefde klank in zijn stem zeet ie tegen de liefdevolle moeders:

— Zeg, willen jullie aiven oeplazerstainen?

En stillekes-aan gingen de wijven weer aan d'r werk.

's Avonds deden de volgende praatjes de rondte: De vent uit Amsterdam was ne gek, want hij droeg ne veul te groten hoed. Hij was ne valserik, want hij sloeg kleine jong. Hij kulde fetsoendelijk mensen uit met zijn rooi zuipgezicht. Hij was veul te deftig veur zo'n klein durp. Da konde zien aan de frewelen kussens op de stoelen en aan de grote dressers. Zijn wijf zou wel veul geneuk hebben met d'r spiegels op de was-tafels. Ze zouwen d'r eigen wel verven en opkalefateren. Dat deden ze allemaal in de stad.

De volgenden dag schutterde den Hoed het durp in. Hij zag de gezichten nie waarmee de wijven 'm aankeken, da hedde in de stad zo nie. Doodgewoon vroeg hij aan Keeke Staak:

— Weet U bijvoorbeeld hier geen schilder of behanger te wonen?

Keeke Staak keek 'm lomp aan. Ze gichelde ermee.

— Verfde gij oe kot zelf mèr op, dat doen wij hier allemaal, geneukzak.

Den Hoed dacht, dat zij 'n grapke maakte en hij vroeg het aan 'n paar anderen. Maar het kwam uit, dat Mieke de waarheid gesproken had, want daar woonde in het durp gene schilder. Iedereen kalkte zijn eigen huiske op. Het was de tweeden blunder die den Hoed maakte. En wa later liep hij alle winkels af om naar dingen te vragen die ze nergens verkochten. Zo kreeg ie de winkeliers tegen.

Om zijn serie vol te maken ging ie bij Ariane binnen. Hij vroeg of Ariaan 'm nie aan ne stoffeerder kon helpen. 't Viel de kastelein danig tegen. Hij had, gezien het rooie gezicht, al half en half op ne nieuwe klant gerekend, maar den Hoed bestelde een fleske limonade.

Met verbeterd ergernis zee Ariaan 's avonds:

— Thuis zùpt ie as 'n hekke, mèr hier hangt ie den braven Hendrik uit mee zijnen ouw-wijvendrank.

De Geitekop had nog iets in zijnen bol hangen van ne preek over de matigheid:

— Hij zoekt zeker 'n wit voetje te halen bij de Pestoor, zeet ie.

Maar Heer Hermes laat alles langs zijn kouwe kleren afdruppelen. Daar kwam nen auto van ne kruidenier uit de stad. Die bracht er wat in het durp niet te krijgen was. Daar kwam ne schilder en nen behanger uit de stad, want den Hoed voelde er niks voor om zijn eigen boeltje bij te werken. Daar liepen werkmensen rond met rollen vloerzeil en overgordijnen. Daar kwam ne timmerman, ne smid mee nen haard, en ene voor den eletriek. Allemaal uit de stad. 't Ging nou toch in één moeite door, dacht den Hoed zeker.

Dit gebeurde op enen dag. Ge begrijpt wel dat er ne nieuwe golf van kletspraatjes door het durp joeg. In twee dagen tijds hadden alle mensen stuk voor stuk een hekel aan den Hoed.

Maar een week daarna wieren alle records met glans gebroken. De meest gewaagde veronderstellingen zonken in het niet. Ook de scherpste tongen moesten d'r tekort bekennen. Want voor de deur van het huis met kettingen hield ne taxi stil. Daar stapten twee dames uit.

In éne minuut stond heel de buurt op stelten. En de jong gilden: — Het wijf en de meid van den Hoed!

Die meid was de dochter van Hermes.

Allebei stonden ze in de lakverf als een nieuw schilderij. De dochter rookte een sigaret en de moeder kuste den Hoed zo maar op strategeweg. Da liep natuurlijk uit op 'n hoeraatje van de straatjeugd. Moeder Hoed keek met 'n brutaal gezicht rond. Toen stapte ze naar binnen.

De dochter bleef nog even staan. Ze nam vol verbazing de gnuivende vlegels op, net of ze in nen dierentuin was.

— Hi hi, dolletjes, gichelde ze.

Nie zozeer, omdat ze het zo leutig vond, dat de jong haar uitlachten, maar, waar d'r vader „bijvoorbeeld” zee, daar gebruikte zij „dolle-tjes”.

DE DOCHTER.

Het praatje van de Tuffert met zijnen onzaligen dood kwam helemaal nie meer over de tong. Peer had Trienekes weer 'n paar keren aangesproken, maar ze moest er nog altijd over denken. Daar begon Peer lellijk de smoor over in te krijgen, op het lest verdomde hij het ook. Iederen avond als hij van zijn werk kwam, reed ie zo hard als zijne motor gaan wou, langs het huiske van de Geitekop. Dan keek ie expres nie naar binnen. Wat docht da jong wel? Dat hij ze nie missen kon zeker.

Trieneke stond pront iederen avond achter de gerdijntjes. D'r hart kromp in mekare als Peer den hoek omvloog.

Toevallig loopt op nen avond de meid van den Hoed op straat. Wa zallen we nou hebben. Wa

heet die naar Peer van de Tuffert te kijken? Trieneke krijgt achter d'r gerdijntjes 'n kleur van nijd. Denkt dat opgetakeld nest soms da Peer heur zou motten?

Het nest ging bij Martientje de Schoen binnen. Ge kon niks vragen bij Martientjes of hij had 't. Van bruine bonen tot corsjetten toe. En Martientje was ook nog den doodsbidder van het durp. Ineens dacht Trieneke eraan dat ze nog bleekpoeier moest hebben, want de was stond in het tweede sop. Ze deed gauw d're schort los. Toen liep ze de straat op.

Laat nou net, als ze in de winkel komt, die poepdame vragen:

— Wie was die jongen die daarjuist op de motor voorbijkwam?

— Die heet eigenlijk Peer Soeters, zeet de winkelier, mèr ze zeggen altijd: Peer van de Tuffert. Tegelijk moffelde hij wa met de weegschaal en keek daarbij schuins naar de juffrouw om te zien of ze 'r erg in had. Want Martientje woog aan de schrale kant als ie de kans kreeg.

Maar de juffrouw stond uit het raam te kijken.. het manneke was niet te lui om het praatje aan de gang te houwen.

— Hij rijdt as ne gek juffrouw, vandaag of mèn-
gen zit ie in de soep.

— Zo zo — dolletjes — wie zei U.. Peer van
de Tuffert, wat 'n rare naam.. dolletjes!

Martientje had 'n ons op het anderhalf pond
uitgespaard. Hij zee:

— Ja juffrouw, in de stad werkt ie as chef-
noemen ze da.

— Zo. Waar woont hij ergens?

— Hier de straat uit linksaf, 't leste huiske,
nog iets vergeten juffrouw?

— Heeft U haring in tomatensaus?

— Neie, wel zuren herring mee juin, prebeerde
Martientje met 'n spijtig gezicht. Mèn as g'm
gèren hebt, dan doi ik 'm op, wor.

— Goed, en tomatenpurée?

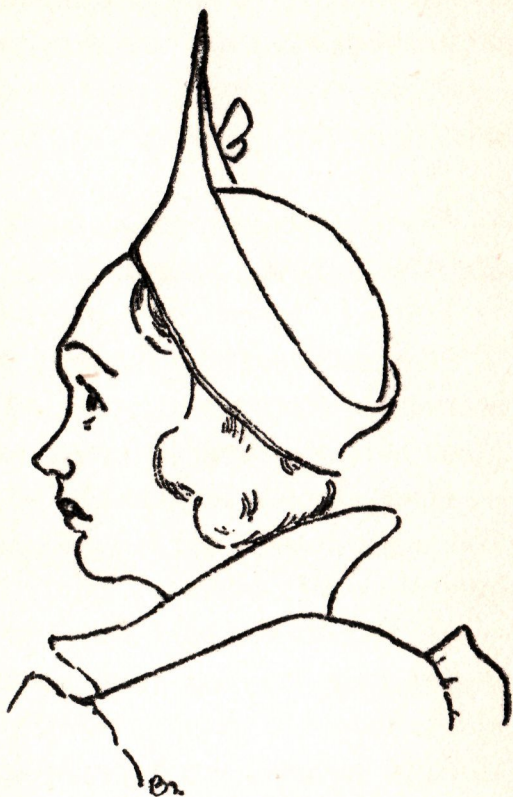
Het ventje klaarde op. Hij pakte een van de vier
buskes van de plank.

— Ja, zeet ie, die heb 'k al veur oe ingeslaan.

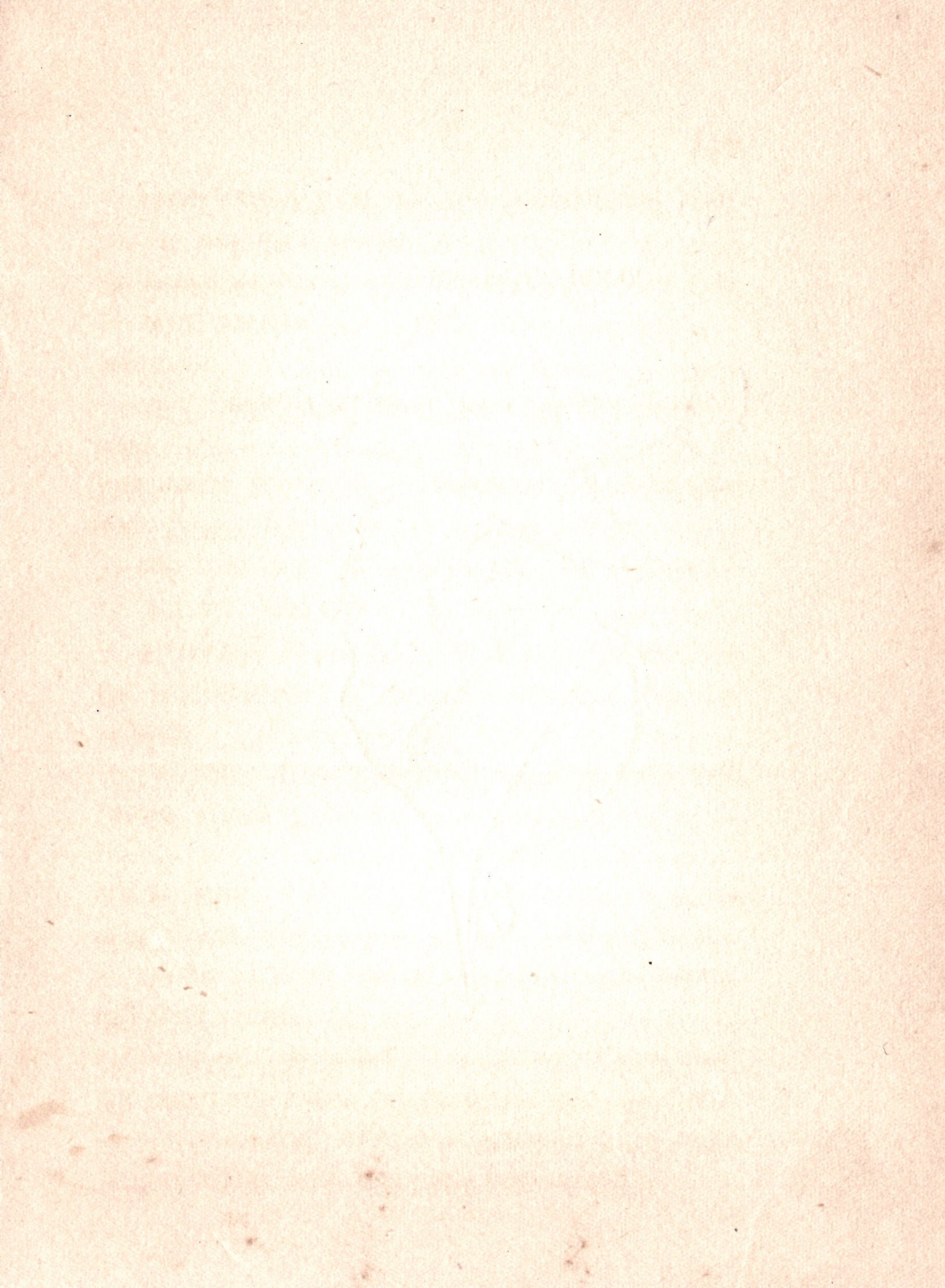
— Prachtig. Nu nog twee pond suiker alstu-
bleeft. Bedoel je dat gele huisje?

— Sjust juffrouw, daar woont ie. Mèn as 'k oe
ne goeie raad mag geven, bleft er van de vloer,
want zijn moeder hekst as 'n zwarte kater.

De dochter van den Hoed liet een gilletteje.

JUFFROUW HOED.

— Dolletjes.. zijn hier nog heksen zeg?

— As de mieterij, nou! riep Martientje vol vuur.

En onderwijl kneep hij twee ons van de suiker af, want daar is weinig op verdiend tegesworrig.

Hij ging verder:

— As ge d'r soms veurbij komt juffrouw, neemt er niks van aan, ze heet oe beet veurdat gij d'r erg in hebt.

Ineens kwam Trieneke er tussen.

— Gij lacht erom juffrouw, mèr 't is waar wat ie zeet.

De juf gichelde.

— Natuurlijk geloof ik hem. 't Zou jammer zijn als het niet waar was. Dolletjes.

Trieneke voelde da ze voor de gek gehouden wier.

Martientje gooide zijn suikerschep terug in den bak.

— Den ouwe Tuffert is twee weken geleen begraven.

— Wat jammer.

De winkelier knipte vertrouwelijk 'n oogske. Dat kon al wel lijen, docht 'm.

— Daar zallen Peer en zijn moeder nie veul

spijt van hebben juffrouw.

— Omdat ie al deed wa God verbojen had, zee Trieneke. Ze kon d'r eigen nie begripen, maar alles prebeerde ze om Peere in 'n slecht blaaike te krijen.

— Zijn moeder is 'n heks, zijn vader heet in den bak gezeten veur moord, ze hebben 'm met 't geweer in zijn handen doodgeschoten, en zelf deugt ie ook nie, want hij heet er ook al ene koud gemaakt.

— Ja mèr Trieneke, zee Martientje, da gong met 'n knokpartijke onder mekare, ge kant daar zoveul nie van zeggen.

— Heet ie erveur in de tuchtschool gezeten, ja ofte neie?

— Romantisch zeg, in de tuchtschool.. zee da lellijk nest.

En om het nog erger te maken, riep ze zo maar door het winkeltje, waar iedereen bijstond:

— Dolletjes, ik ben smóór op hem..

Toen tippelde ze naar buiten met d'r boodschappentas.

— Nou, ieder zijne meug, zee Martientje de Schoen, en wa zal het zijn, Trieneke?

Maar ze hoorde 'm nie. Ze keek vol haat die
slepdeken na, die d'r fetsoen nie kende, al kwam
ze uit de stad.

Trieneke was vergeten, dat ze feitelijk bleek-
poeier moest hebben..

FESTIVAL.

Willem den Buntpijl zijn tanden waren zo gaan rotten de leste tijd, dat hij een vals gebit moest nemen. Nu kon hij nie meer op zijn horentje blazen. Maar hij had nen hardnekkigen opvolger gekregen: Keeske van Diene. Den helen dag zat ie te blazen bij hullie in 't schuurke. Vijf en twintig keren hetzelfde nommer, om gek van te worren.

Ge mot weten, d'r wier een festival gehouwen in 't durp en Keeske wou nie voor piet snot bij de harmonie lopen.

Hij had den aard nie naar zullie moeder, die voelde helemaal niks voor de meziek. Keeske kon in 't schuurke gaan zitten, zee ze, en anders maar genen horenblazer.

En zo zat 't manneke op nen driepoot van 't wasmachien te schetteren, dat ie er blauw van aanliep. Met zijnen enen voet stampte hij de maat tegen 'n grune-zeepbus, hij was nooit erg maatvast geweest, bij het marcheren gaat dat beter.

Tussen de notenbalken door zag hij telkens het gezicht van Trieneke van de Geitekop. Daar had ie kort gelejen den bons van gekregen. Want het leek wel of al da vrouwvolk eender was, ze moesten geen van allen niks van zijne meziek weten.

Bij 'n concert in 't park op de kiosk mot ze 's tegen Keeske zijnen beste kameraad gezeed hebben:

— Da blazen van Keeske van Diene lijkt wel kouwe benen.. En de kameraad deed er nog wa bij: Da komt, omdat ze 't op Peer van de Tuffert heet, wat ik oe zeg.

Als Keeske effen asem schepte, kwam 'm da telkens weer in zijne kop. Hij liet de spouw uit zijn instrument droppelen, om aan de opera Martha te beginnen, toen kwam de voorzitter van de harmonie het schuurke binnen.

Dat was Sjefke Ladders. Hij had nog twee an-

dere bijbaantjes ook: Penningmeester van het armen-comité en vice-voorzitter van de buurt-commissie. Bij al die drukte zag hij kans om schoenen te repareren. Sjefke Lodders was 'n manneke dat hard werkte.

Hij had ne grijze kantoorjas aan. Dat houdt zowat het midden tussen ne schoenmaker en ne voorzitter, ziede.

Sjefke deed er nog meer bij. Hij kon lezen en schrijven. Daarom reclameerde hij voor heel 't durp bij de belastingen, hij hielp mensen, die met de steuntrekkerij in de knoei zaten. Hij gaf adviezen aan gesnorde smokkelaars. Sjefke Lodders was dus gene gewone. Dat vond hij zelf ook, daarom liet hij het van alle kanten zien.

Zijn haren waren veul te lang. Niemand denkt er nog aan boekebaardjes, maar Sjef liep er mee rond.

Hij rijfde met zijn pekhanden door zijn grote kuif.

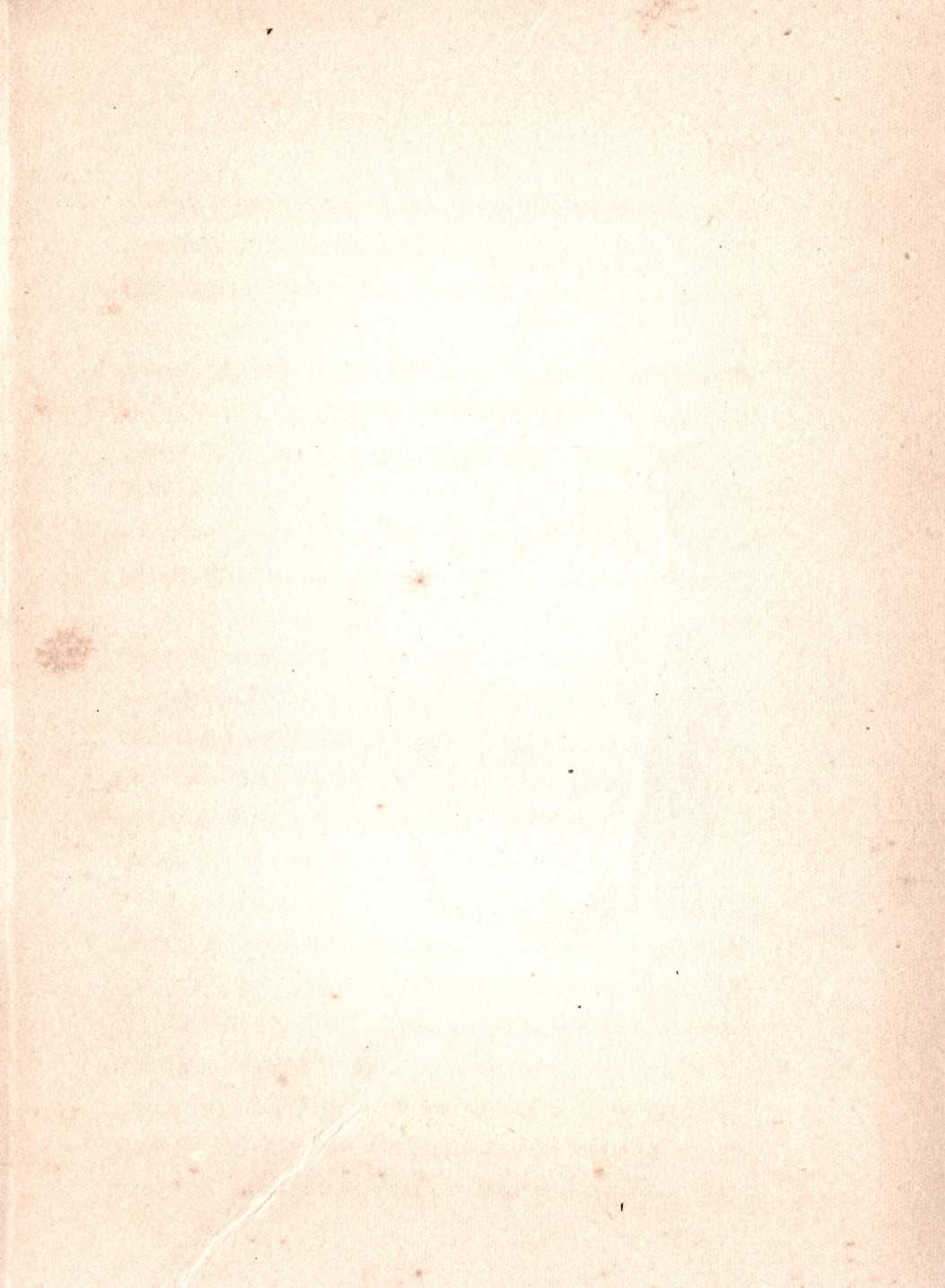
— Keeske, zeet ie, Cecilia uit Harsdijk komt ook.

Keeske van Diene sprong van zijnen driepoot af.

— Wa zegde me daar.. speulen die nie in de klasse uitmuntendheid?

JOZEF LODDER^c

- Ja ja, het beste van 't beste, wor.
- Dan maken wij geen schijn van kans, Sjef.
- Och jong, wij doen mee buiten mededinging.
Da zeet ommers niks.
- Da zeet zoveul, dat ik 'n figuur slaai as moeder. Die lui hebben ook oren aan d're kop.
- Kom kom, zo erg doet 't nie, ge mot denken, da wij volk trekken mee 'n goei stuk meziek, Kees.
- Hoe hedde gij het klaargespeuld?
- De voorzitter zijne kop wier rood van verwaandigheid. Toen zeet ie nederig:
- Daar zallen wij het nou mar nie over hebben, Keeske.

Bij Martientje de Schoen hing de volgende week een rooi aanplakbiljet voor zijn raam. Feestprogramma Festival, stond erop. En onderaan: Juryleden, den Heer Drimmel, onderwijzer, Johannus van Boven, Directeur Kerkkoor, Mevrouw Wijngaarde, pianiste en ondergetekende, Jozef Ladders.

Sjefke had dat woord ondergetekende zelf verzonnen. Zoiets staat gewichtig. En als jurylid zijnde, kande zo moeilijk „schoenmaker” zet-

ten, is 't nou waar of nie.

Op den groten dag is heel het durp uitgelopen, om aan de bushalte bij 't Zout Betje de Harmonie Cecilia uit Harsdijk feestelijk in te halen.

Maar de muzikale wandeling om tien ure van „De Vrienden” was al zovast uitgedraaid op nen drol. Want toen ze over de Markt wandelden, kwam ineens mijnheer Pastoor uit de pastorie, die hield de harmonie staande.

Daarna onderwierp hij de vrienden één voor één aan 'n kort kruisverhoor, en het bleek dat verschillende wandelaars 'smorgens neffen de kerk gewandeld waren.

De goeie mens heeft toen met zachten drang den bassist met bas en al, de tromboneblazer met instrument en al, en de tamboer met Turkse trom en al in zijnen schaapstal gewerkt. Het houtwerk wier ook lelijk gedund.

De Mis van tien ure begon om half elf, en een klein restje vrienden wandelde muzikaal verder. Een paar weerspannige bokken achter in de kerk zagen, dat de veldwachter er niet was. Na het leste Evangelie was er genen enen meer te zien.

De Geitekop was het verst afgedwaalde schaap, hij zat al lang en breed achter ne grote pot bier, toen de andere verloren zonen binnenkwamen..

Bij het uitgaan van de kerk was er ook nog effen herrie. Want Toontje de Schriek sprong opzij voor nen oplawaai, die de Witte Schimmel 'm wou geven. Toontje keek nie uit en hij trapte met heel zijne schoen door het vel van de grote trommel, die tegen de muur stond.

Maar het groot concert 's avonds werd 'n succes voor „De Vrienden”. Het zaaltje was hastikke vol. Boven op het toneel zaten de blazers met opgepoetste horens en met de grote trommel van Cecilia.

De jury troonde op een ouwe kanapee van Jefke Ladders. Ze stond vlak onder de meziek tegen de trappen van 't toneel aan. Zodoende hoefde de Jury d'r muzikale oren nie al te zeer in te spannen om de klanken te sorteren. Meester Drimmel had nen horloge voor 'm liggen, de koordirigent hield ne stemvork in zijn handen. Die diende wel nergens voor, maar het staat wat beter. Juffrouw Wijngaarde zat zenuwachtig in nen hoop muziek te bladeren en Jozef Lod-

ders staarde onverschillig naar 't zolder.

Ze rookten veul in 't zaaltje. D'r hing nen blauwen damp en boven iedere manskerel, die er zat, gingen nog grote witte kronkels de lucht in. Er werd ook veul gekletst bij dees uitmuntende gelegenheid. Ge hoefde maar effekes rond te kijken en ge had er al ene waar iets over te zeggen was.

De geluiden brobbelden door mekare. Met kleine golfkes ging dat op en neer, en af en toe klaterde daar ne lach van 'n mèske overhenen. Tussen da gerababbel door zaten „De Vrienden” d'r eigen 'n bietje los te werken. Ge hoorde geregeld de A om te stemmen. En ene klariettist deed telkens hetzelfde loopke omdat ie dat in zijn vingers had.

De tamboer dofte 'n paar keren op zijn grote trommel, misschien luisterde hij ook wel of ze stemde.

Maar toen den dirigent op zijne lessenaar tikte, hielden ze voor deze keer direct stil. In de zaal stierf het gebrobbel weg door het sissen van de ongeduldigen.

Daarna kwamen „De Vrienden” los. De fan-

tasie uit de Opera Martha. Zoals dat altijd gaat met die zware stukken: het begint met wa zacht baswerk, maar het wordt hoe langer hoe harder. De klarinetten zaten geniepig vals te blazen, dat hoorde de schoenmaker nog wel.

— Het hout zit nie goed, fluisterde hij.

— Het gaat toch ommers buiten mededinging, troostte de Witte Schimmel.

En toen het lawaai op zijn hardste was, schepte Keeske van Diene asem, voor zijn solo. Want nou zou hij 's effen laten zien, wat ie van meziek onder zijn pet had, ze zouwen 'm er gadomme nie uitwerken. Toen Keeske goed en wel de gang erin zette, konde gerust zeggen, dat ie heel de harmonie de baas was, niks hoorde meer als zijn trompetje.

Onderwijl draaide hij zijn ogen schuins naar Trienekes.. Maar laat ze nou toch met de vingers in d'r oren zitten. 't Manneke verslikte zijn eigen bekant, van de schrik schoot er 'n mi uit zijn horentje, in plek van 'n sol.

Toen dacht Keeske aan de eer van zijn corps. Met waren heldenmoed zette hij alle persoonlijke gevoelens opzij, en hij blaasde verder, goed en hard.

Zelf vond ie, dat zijn solo schitterend verliep. Ze eindigde op 'n eigengemaakt loopke, met als besluit een hoge do. Hij perste die eruit met 't leste bietje kracht dat ie nog in zijn longen had. Toen was het uit. Da wil zeggen, zijn solo was uit. Maar het publiek dacht, dat heel het stuk uit was. Het wier 'n gestommel en 'n gekwèk, allemaal voor Keeskes natuurlijk.

Het manneke glom van genoegen, ook wel van inspanning.

Maar de bassen waren het daar absoluut nie mee eens. Ze protesteerden met 'n geweldig geknor. 't Hielp nie, ze konden er nie meer bovenuit kommen. Den dirigent wist ook gene raad meer. Met 'n flauwe beweging sloeg ie maar gauw af. Toen draaide hij zijn eigen om en maakte een aarzelende buiging.

Keeske sprong zo gauw als ie kon van het toeneel af, om bij Trienekes in de buurt te komen. Tegelijk zeet ie 'n heel lellijk woord, want daar kwam Peer van de Tuffert binnen.

Trieneke dacht: ik zal vanavond ja zeggen en toen kwam de familie Hoed de zaal in. Veul te laat, dat is deftig. Ze gingen naar 'n tafeltje

KEESKE VAN DIENE.

met 'n visitekaartje erop. Gereserveerd. Aan datzelfde tafeltje zat toevallig ook Peer van de Tuffert.

De dochter van den Hoed had de situatie in énen ogenblik door, ze zorgde wel, dat ze neffen Peere kwam te zitten.

Die keek nog naar Trienekes, misschien had ze d'r eigen al wel bedacht. Hij berekende een plan om dichterbij haar te komen, zonder dat het in de gaten liep.

Maar Cecilia zette net een nummer in en Peer kon nie meer gaan verzitten. Daarom steunde hij met zijnen ellenboog op het tafeltje, want Cecilia maakte mooie muziek, hij wilde aandachtig luisteren.

Toevallig lag daar net de hand van juffrouw Hoed. Wie kan daar wat aan doen..? Peer kleurde effekes toen hij opkeek, het mèske trok gauw d'r hand terug, ze sloeg zedig de ogen neer.

— Pardon, zee Peer netjes.

Maar de juffrouw lachte 'n bietje. Ze vond het niet erg.

Het ijs was gebroken.

Dat zag Trieneke toen de harmonie ophield.
Er is ne venijnige steek door d'r lijf gegaan. En
de lust kwam om nou maar alles kapot te maken
wat nog heel was.

Ze kreeg er de kans voor ook. Keeske van Diene
liep langs haar stoeltje voorbij.

— Ha Keeske, zee ze, kom wa bij me zitten.
Ze lachte tegen 'm.

Het ventje wist zo gauw nie, wat er gaande was.
Instinctief verborg hij zijn trompetje achter zijne
rug als een lastige hindernis. Maar daarna golf-
de het geluk door zijne kop..

Eindelijk.. eindelijk..!

Binnen drie minuten was hij vol vuur over zijne
solo bezig.

— Wat een gezever, dacht Trieneke.

HEKS.

Den Hoed had vrijaf, want zijn vrouw en zijn dochter waren naar de stad. Hij ging naar de kroeg van Ariane om de tijd wat te korten.

Net zo houterig als hij alles deed, gooide hij de deur open en riep op goei geluk af: Goeden avond, want hij zag er genen enen zitten.

— Goeien avond, zeeën er een paar terug.

Ze waren er allemaal, de Geitekop, de Pral, de veldwachter, het Braaike natuurlijk, de Tuinman en wa buurters.

Den Hoed bestelde limonade. De mannen grinnikten daar zachtjes om, maar aan Ariaan Rijn-tjes was niks te zien.

— Eén limonade, zeet ie.

Den Hoed trok zijn eigen van de rest nie veul

aan. Hij ging bij den Braai aan zijn tafeltje zitten. Die was net om een praatje verlegen en hij begon nen boom over het weer. De regensmaak spoelde hij weg met pils.

Van het weer kwam hij langs 'n omweggeske op het biljarten om te kijken of den Hoed dat ook kon.

— Ja, zeet den opzichter, een beetje.

— Zallen wij 'n pertijke maken?

— Bijvoorbeeld, zee den Hoed, bijvoorbeeld.

Ze rolden met d'r tweeën het bruine zeildoek op nen nieuwen bessemsteel. Onderwijl zee den Braai:

— D'r wordt hier gemeenlijk om bier gespeuld.

— Ik pas me bij alle gebruiken aan.

— Om vijf glazen bier?

— Best, bijvoorbeeld om vijf glazen bier.

De Tuinman wachtte effekes om de vijfde slag op te halen.

— Den Braai gaat er weer ene villen, zeet ie.

Den Braai prebeerde zijn pet wa schuiner op zijne kop te krijgen en ging op. Hij haalde een en twintig kerbols.

— Jij kan ze halen, bijvoorbeeld, knikte den Hoed.

— Ik heb geluk vanavond, zee den Braai met 'n gewoon gezicht.

Den Hoed haalde er zes, en dat viel iedereen nog veul mee, want hij stond met zijn keu te zwaaien of ie moest gaan dorsen.

Den Braai ging weer, hij kwam in de veertig.

— Hoeveul speulen wij uit, mijnheer den opzichter, vroeg ie hebborig.

— Net als je wil.

— Nou, vèftig dan..

— Vijftig bijvoorbeeld. De Tuinman hoorde dat en hij liet uit de grond van zijn hart ne vloek schieten.

Maar hij vloekte te vlug, want den Hoed sprong zenuwachtig rond den biljart. Hij haalde zijnen achterstand in en daarna maakte hij de vijftig vol.

Ge weet wat ne vurige kaarter dat de veldwachter was. Nou, die had zijn goeie ridders weggeleed om de mirakelse stoten van meneer te zien. Allemaal hadden ze d're slinger, dat het Braaie zo lekker de zak kreeg.

— Jammer da ge nie om tien potten bier gespeuld hebt, Braai, zee de Tuinman.

— Meneer speelt beter asdat ie zijn eigen veur-

doet. Biljarte gij veel? vroeg den Braai.

Toen kwam het uit, dat den Hoed 'n biljart thuis had staan.

De Geitekop lachte, da zijnen buik er zeer van deed:

— Ha, ha, Braai, ik zou er ook mèr een in 't schuurke zetten.

Den Hoed viel mee in 't gebruik. Hij deelde al de potten bier uit, die hij gewonnen had, zelf bestelde hij ook nog iets.

— Een limonade, zee Ariaan Rijntjes. Hij douwde de glazen knikker naar beneden. Zzzzt, ging het. Er was niemand, die d'r nog mee lachte.

De kaarten bleven slordig op de houten tafel liggen. Ze schoven wa bij mekaar om een bietje te kletsen. Den Hoed vroeg van alles en nog wat. De ouwe schandaaltjes kwamen voor den dag, hier en daar wier d'r wa bijgedaan om het aantrekkelijk te houwen voor de anderen. Wat den ene nie wist, dat loog de tweede erbij.

Den Braai had zijn nederlaag mee wa bier beneveld, hij zat te prakkezeren, hoe hij zijn prestige weer omhoog kon krijgen en ineens kreeg ie de kans. Het praatje liep op een end. Daar

keek er al ene naar zijn pet aan de kapstok.

Ariaan Rijntjes zag dat niet gèren.

— Braai, zeet ie, wa hadde gij het lest over het wijfke van de Tuffert?

Den Braai kon nie gauw genogt aan 't woord kommen.

— Da.. da.. da's nog niks! Wa 'k pas heb horen vertellen van de heks uit Pindurp. Wete gullie daar iets van?

Neie, niemand. Het was 'n splinternieuw verhaal. Daar kon er genen enen diepzinnig ja zitten knikken onder 't vertellen, omdat ie nie wist wat er kommen moest. En den Braai vond dat heel plezierig.

— Allé dan, begon hij, 'n jaar of wa gelejen mot er in Pindurp nen brouwer gewoond hebben en die zijn bier bedorf iedere nacht in zijne kelder. Hij wist bij den duivel nie hoe da kwam. Op den duur begos 'm da de keel uit te hangen, hij denkt: daar mot 'k herring of kuit van hebben. Wat doet ie? Hij zeet tegen zijn vrouw: ik gaai op reis om inkoop te doen.

Den brouwer gong van huis, mèr 's avonds kwampie terug. Het was stikke donker en heel Pindurp lag op zijne nest. Deur 'n klein raamke

kroop ie zijne kelder in en hij gong zitten wachten achter een vat, waar nog goei bier in sting. Veur de securiteit had ie 'n bijl meegenomen. De klok slond twalf ure en gaddomme, daar komt 'n zwarte kater binnen.. Ze gaat recht naar het vat waar den Brouwer achter zat.

Mèr den brouwer wachtte nie, tot ze d're poot in het bier gestoken had.. da kande begripen! Zo verlegen was ie nie. Hij sprong achter het vat uit om de kater d're kop in te slaan. Mèr het kreng zag kans om er tussenuit te knijpen. Den brouwer gooide ze de bijl achter d'r mieter en hij raakte ze aan d're poot.. Glad eraf..! Dieë poot smeeet ie ze nog achterna.

— Ziezo, docht den brouwer, die zal d'eerste tij nie meer terugkommen.

Hij gong naar binnen en wou in zijn bed kruipen. Mèr toen ie de lakens opensloeg, was alles enkel bloed, want zijn wijf lag mee 'n afgehakt been in d're nest..

Het bleef zo stil, da ge de petrolielamp kon horen zoemen.

Den Braai sloeg zijn een been over het ander:

hij draaide nen halve slag om en sprietste een lange bruine straal in de kolenbak.

Maar den Hoed begon zachtjesaan te schudden. Hoe langer hoe harder. Ten langen leste sloeg hij met zijn handen op z'n knieën. Toen scheurde er nen daverende lach door zijnen open mond de kroeg in.

— Ha ha, bijvoorbeeld, bijvoorbeeld, riep ie. Den Braai zijne kop blaasde op van kwaaiigheid. — 't Is te hopen veur oe, da gij het nooit mee-maakt.

Den Hoed slikte effen zijne leut in. Hij keek in stomme verbazing de kring met ernstige gezichten rond. Toen begon hij opnieuw:

— Ha ha, dus die kat.. dat was bijvoorbeeld.. zijn vrouw.

— Wie anders?

— Kan ik ook niet eens zo'n ding bekijken ergens?

— Ga mèr naar het wijf van de Tuffert, die kan het wel, piepte de Pral.

— De Tuffert? Is dat niet die jongen met die motor?

— Sjust, en as 'k oe raaien mag, meneer den,

opzichter, 't is nie da'k mijn eigen mee jouw zaken wil bemoeien, mèn ik zie oe dochter er nog al 'ns bij. Hou ze gerust van den dieë vandaan, want da kon wel 's nie goed aflopen.

— Waarom bijvoorbeeld niet?

— Nou, luister wat ik oe zeg. . leg ze liever aan ne ketting, as da ge dat toelaat, want Mieke heet heur zo beet, wor.

Den Hoed ging daar nie verder op in. Het was meer een particuliere kwestie. Neie neie, wat zijn dochter betrof, dat regelde zijn vrouw. En waar zijn vrouw regelde, daar bleef den Hoed liever tussenuit. De jaren hadden het hem geleerd. Daarom vroeg ie:

— Is er geen ergere?

— Is die nie erg genogt?

— Nee, ik wilde bijvoorbeeld maar ineens met het kwaadste soort beginnen.

— Ik weet nog 'n kwaaiere te zitten, zee de Pral vlug.

Die zag weer kans om iemand zijnen heldenmoed zoveel mogelijk op te drijven. Destemeer kon hij met 'n soort wellust z'n eigen hazenhartje verwensen. — Het Zwart Betje op het end van de Gekkenhoek.

— Houd oewe kop dicht Pral, vloekte de Tuinman. Gij weet, da meneer d'r naar toe zal gaan. 't Is grote schand om ne fetsoendelijke mens daar naar toe te sturen.

— Niets geen schande, vooruit, waar woont dat mens?

— Dat heb ik al gezeed g'had. De Pral zag, dat het ging gebeuren. Schijtlèers, zeet ie tegen zijn eigen, gij durft 's avonds nie alleen naar oewe nest.

De veldwachter was altijd nog stil geweest, maar ineens kwam hij ertussen.

— Ziet er vanaf, meneer den opzichter, aan heksen geloof ik nou ook nie zo direct. Van 't wijf van de Tuffert ben 'k nie zo bang as van jou, mèr 't Zwart Betje, da's een heel ander geval, meneer, die gaat me de duvel om, ziede.

— Al ging ze bijvoorbeeld met heel de hel om, ik ga er naar toe. Zijn er hier soms bij, die mij bijvoorbeeld een eindje weg willen brengen, bijvoorbeeld om een uur of twaalf?

Daar verbleekten er 'n paar van kleur, maar ge zijt dan toch met mannen onder mekaar, en Ariaan Rijntjes kende zijn vak. Hij kwam met zijn schenkblad aangeschommeld:

— Zes cognac, zeet ie.

De cognac bracht de moed weer op peil, om twaalf ure zouwen ze aan de deur van de kroeg

zijn.

Alleen de veldwachter ging niet mee. Heksen vallen buiten mijn bestek, was zijn gedacht, daar bemoei ik mijn eigen nie mee.

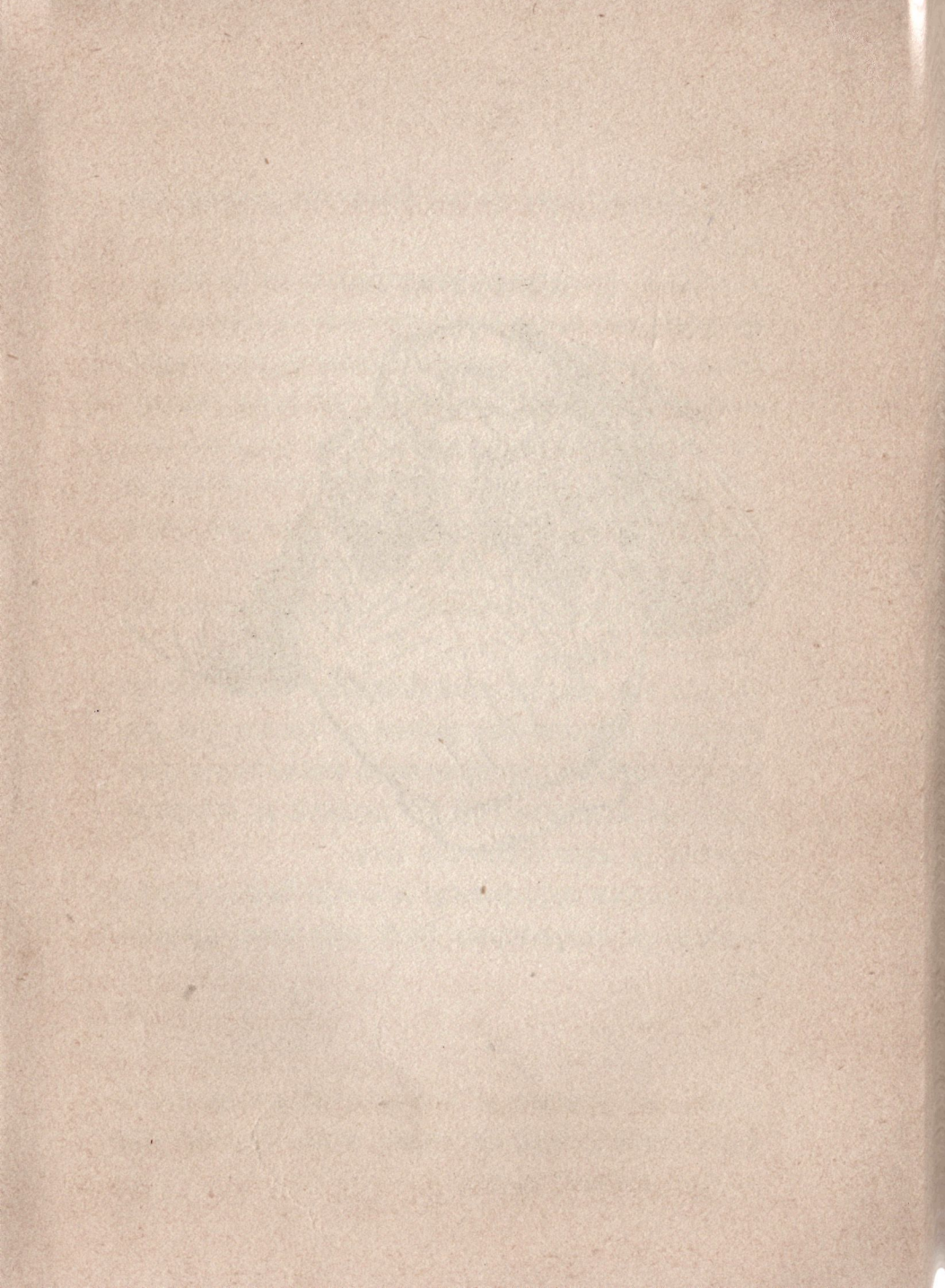
Maar de rest stond bij de herberg te wachten. Ze mochten niet binnenkomen vanwege de sluitingstijd. Daarom gaf Ariaan de glazen over het poortje aan met de complementen, asdat ze niks moesten breken.

Toen den Hoed verscheen, was de moed zo hoog gestegen, dat er genen enen meer schrik had, veur het Zwart Betje nie en veur den duvel nie. Dat ging zo onderweg door, hoe verder ze kwamen, hoe stiller het werd. Den ene voor den andere scharrelde achteraan. Om effen een sigaret te draaien of zoiets, ge weet da wel, affijn, de moed liep er uit en Ariaan was er niet om bij te tappen. Den Hoed had dat wel in de gaten. Hij zee:

— Ik geloof, dat de lui geen zin hebben om

HET ZWART BETJE.

verder te gaan, ik zal er bijvoorbeeld alleen op uit moeten.

Daar klonk wat gebrom van mannenstemmen, maar ze bleven staan.

— 't Leste huiske is 't, riep de Pral nog mee 'n dun stemmeke, want bij al zijnen angst wou hij er zeker van zijn, dat meneer niet misliep.

Den Hoed zal er nog een goeie vijftig meter vandaan zijn geweest, toen het deurke open ging en Peer van de Tuffert naar buiten kwam. Op zijne motor reed ie de weg over zonder iemand te zien. Den opzichter begreep da zo gauw niet. En de mannen achter ook niet.

— Zeg nou nog mèr 's dat da zuivere koffie is, sidderde den Braai.

Toen den Hoed aan de deur geklopt had, kwam het Zwart Betje zelf voor. Het was geen plezierig gezicht, dieën donkere schaduw van 'n gebocheld oud menske tegen de schijn van een geel petrolielichtje.

— Wa krijgen we nou.. De woorden schraapten hees uit d'r keel. Daarom moeste veul raaien van wat ze zee.

— Ik ben de weg kwijt, kunt u mij die wijzen?

zee den Hoed.

Mee heel da gevalleke van de Tuffert had ie vergeten om iets originelers te bedenken.

— Waar motte gij henen?

— Naar huis. Dat was totaal overbodig gezeed. Maarre.. heeft u misschien iets voor mij te drinken? Ik verga van de dorst.

— Komt er mèr in. Ze schoffelde d'r huiske binnen. Haar voeten krasten over het zand van de rooie plavuizen. 't Zwart Betje ging moeilijk zitten en schonk 'n tas koffie in.

— Ge zijt nie bang meneer, om da van mijn aan te nemen.

Het kwam er bitter uit. 't Wijfke kreeg nie veul visite, want ze was een heks.

Met taai mensenbijgeloof hadden ze haar dat voorgehouden. De titel ging van moeder op dochter, zij hoorde nou eenmaal nie bij de gewone, goeie mensen. Op 't lest begon ze daar plezier in te krijgen. Ze zwaaide wel eens met d're stok naar de kinderen en lachte als ze voor haar wegliepen. Nen hoge, schelle lach.

— Nee, ik ben nergens bang van, waarvoor zou ik bang zijn?

— Geloofde nie aan heksen..?

— Ben je mal. Voel je je nooit eenzaam, altijd zo alleen?

— Och meneer, ik ben da gewend, en tegesworrig komt de zeun van de Tuffert nog al 's buurten, da scheelt wel.

— En kom je dan bijvoorbeeld nooit iets te kort?

— Ja, ik kom dikkels veul te kort, bij de mensen hoef ik nie aan te komen. Dat zal zo wel blijven. 't Zwart Betje lachte.

Wat later stond den Hoed op.

— Morgen, zeet ie, morgen laat ik jou bijvoorbeeld het een en ander brengen. Is dat goed?

— Gèren meneer, gèren, asteblief.. Er glom iets op in het diepste van 't vrouwke — een voorbije herinnering aan ne verre tijd — heel lang geleden..

— Goeden avond Betje, zee den Hoed.

— Goeien avond meneer, God loon 't oe..

Den opzichter moest alleen naar huis toe.

En het wijfke had 'm de weg nie gewezen.

LIEFDE.

Peer is veul gaan houwen van de dochter van den Hoed. Nog meer als van Trienekes. Wat kon het hèm schillen, hoe de menschen over d'r kletsten. Hij wist precies wat mensen-praatjes waard zijn. Ze noemden haar een verwaand spektakel, of een opgeschilderde kakmadam.

Zeker, hij was zelf even goed nen durpeling, da kwasten en poeieren stond hèm ook tegen. Maar als 't daar op aan kwam, zou ie wel kans zien, om het afgeleerd te krijgen.

En die aanstellerige manier van doen zat er ook maar bovenop, dat had ie al lang gemerkt. Hoe kon het mèske anders zijn? Ze is er als 't ware mee grootgebracht.

Maar in het durp kijken ze alleen maar naar de poeier. Genen enen prebeert ook maar even door de verflaag heen te kijken. Als ze maar kunnen roddelen, dan is 't goed.

Peer had verder gekeken, en veul dingen gezien, die mooi en goed waren. Hij sprak ze dikwijls na dieën avond van het festival.

Het liet 'm nie meer met rust. Hij dacht aan het mèske als hij op zijne motor zat, onder zijn werk was ie er dikwijls neffen. Soms haalde hij het gekke plan in zijne kop, dat ie ze vragen moest. Maar direct zette hij er dat weer uit, met kracht. — Ik ben te min veur haar, vond hij.

Op zulke ogenblikken kwam 'm heel zijn ongelukkig bestaantje voor zijne geest. Van zijn vader — van zijn moeder, de toverheks, en vooral — van zijn eigen jeugd.

Wel bedacht hij af en toe: ze geeft om me, anders zou ze zo vriendelijk niet tegen me zijn. Maar altijd overviel 'm de twijfel: Weet ze alles van mijn of nie..?

Als hij haar in de verte aan zag komen, keek ie eerst in angstige spanning toe, of er iets op d'r

gezicht te lezen was. Zou ze al ingelicht zijn?
Maar gelukkig kwam telkens weer dezelfde lieve lach en Peer remde zijne motor zo hard ie kon om 'n praatje te maken.

Achter de gerdiintjes loerden de mensen. 't Is een schandaal veur heel het durp. Het is gewoon nie meer om aan te zien.

En onderwijl zagen ze het aan door de gerdiintjes, d'r wier veul over nagekletst, behalve goeds natuurlijk. Want goed doen de mensen zelf genogt, daar is dan ook geen aardigheid aan, omdat het zo gewoon is.

Den ene mens vindt het jammer, van den Hoed, wat heeft ie toch een slet van 'n dochter. Den andere vindt het jammer van Peere, dat ie zo'n meid zoekt. Nen derde zeet: Het is spijtig, dat het mèske dieë vent nie van d'r vandaan kan houwen.

Daar is er genen enen bij, die den Hoed zo'n dochter gunt. Of die vertelt: Het mèske is goed mee Peere, of andersom.

Neie, ze vinden het alleen maar jammer, meer nie.. Ze vergeten nie, om daar het eerste mee te beginnen. Wat is het toch jammer.. En dan beginnen ze.

Peer is ze naderhand nog al 's tegengekomen. Wist hij nou maar of dat toeval was, oftewel opzet. Tenslotte kon hij het niet meer verdragen, er moest iets gebeuren. Het draaide altijd voor zijne geest: vragen — vragen..!

Ja, hij moest ze vragen en vlug. En dan alles vertellen, van zijn vader, van zijn moeder, en — van zijn eigen.

Ze zou 'm daarna wel nooit meer aankijken, maar dan had ie tenminste rust.

Maar pas kwam hij ze tegen, of hij was weer in de war van haar gezicht. Soms wou ie het doorzetten, dan kon ie geen begin maken — of er kwamen mensen voorbij. Zodoende gingen de kansen verloren.

Op ne Zaterdagmiddag reed Peer van zijn werk naar huis. Hij had honger.

Daar komt het mèske hem tegen, 'n heel eind buiten het durp, misschien was ze wat op de wandel. Dat brengt hem van zijn stukken. Het is de grote kans die hij krijgt. De sterke Peer begint te beven en hij stopt.

De gewone lach kwam wel, maar toch zoude door de poeier oe eigen een kleur kunnen verbeelden.

Nou of nooit, dacht Peer. Brutaalweg stapte hij ineens af.

— Ik zet mijn motor effen bij die boer en ik loop een stukske met jou mee .. Het kwam er uit, voordat hij het zelf goed wist.

— Best Peer, ik zal hier wel even wachten. Maar terwijl hij zijne motor naar den boer douwde, begon hij na te denken.

Wat ben ik eigenlijk begonnen? En wa mot ik dadelijk toch zeggen? Hij vergat alle woorden, die al duzend keren anders in zijne kop hadden gezeten. Toen hij weer bij het mèske was, wist hij alleen, dat de moed in zijn schoenen zat, meer niet.

— Waar loopt u naar toe .. eh ..

— Ik — ja .. verder niks as 'n kleur, een echte kleur.

Peer keek eens over zijne schouder. Wat moest ie daar nou van denken? Goed beschouwd durfde hij ze niet eens goed aan te zien. Nen hark was hij, ne groten boerenhark.

Ze zeeën niks meer en ze kuierden maar verder.

Totdat ze langs een dreef kwamen, die gingen ze in. Het leek wel of ze alletwee dezelfde ge-

dachte hadden.

De dochter van den Hoed vond ten langen leste zeker, dat het ver genoeg was, want ze bleef staan.

Zonder een woord gezeed te hebben, zijn ze aan de graskant gaan zitten. In den gewonen doen zou het gekkenwerk genoemd worren, nou was het heel gewoon.

— Dolletjes, zee het mèske.

Peer knikte en hij antwoordde niet.

Ze hebben daar zo 'n tijdje gezeten. Peer kon de moed nie vinden om ook maar één woord te zeggen. Zijn vriendinneke zal begrepen hebben wat er in hem omging.

— Vertel eens Peer van de Tuffert, wat je mij vertellen wil.

Hij verschrok.. hij zag genen uitweg meer. Er kwamen wat droge snikken. Nadien zat hij te schreien als 'n klein jong.

De dochter van den Hoed kwam dicht tegen 'm aan zitten. Ze schoof vertrouwelijk d'ren arm door de zijnen.

— En vertel me nu eens, wat je zoo verdrietig maakt, m'n lieve jongen.

Toen kon Peer praten. Hij is begonnen over zijn kinderjaren, over zijn vader en z'n moeder, mee alles, alles erbij.

En toen het uit was stond hij wild op.

— Mèske, ik hou veul van jou, nou weet ge het.

Daarom heb ik maar liever, dat ge voortaan niet meer tegen mij lacht en me niet meer aanspreekt.

Ik kan dat niet verdragen, dat is voor gene mens om te doen.

Maar het mèske trok Peere zachtjes neffen d'r.

— Och Peer, dat wist ik immers allemaal al.

— Wist ge al — van wie..

— Van Jan en alleman, de mensen zijn gewoonlijk niet te lui om te praten.

— En gij, gij ging toch..

— Waarom niet Peer? Ik weet hoeveel ik daarvan moet aannemen.

Toen ging er veul geluk door Peer zijn gemoed.

— Ge bent 'n goed meiske, heeft ie gezegd.. en gij..

Den Hoed stond sjust in zijn hemdsmouwen aan z'n thuisbiljart.

Daar is Peer van de Tuffert binnengekomen met z'n dochter die glunderde, en met 'n moeder die glunderde.

Den Hoed had een vlug begrip. Hij keek eens van den een naar den ander, toen schoot ie in ne royale lach.

— Bijvoorbeeld, zeet ie, proficiat, kinderen — ja ja.. en bijvoorbeeld mijn zegen, kinderen.

Op gewichtige momenten maakte hij altijd een overmatig gebruik van zijn stopwoord.

— Dolletjes ,hè vader?

— Nou, bijvoorbeeld dolletjes, lachte Den Hoed.

Mieke van de Tuffert had de leste tijd nen hoop nieuwe dingen bijgeleerd. Witte overhemden strijken en broeken oppersen.

Want d're zeun wier nen echte meneer teges-worrig.

Mieke was nie ouwerwets, as het om Peere ging. Ze hield toch zoveel van dieë zeun. Wat was hij goed. En altijd voor haar in de weer. Moest ze ooit mee 'n zware waskuip sjouwen? Hoefde ze ooit een boodschap te doen?

Neie, het was altijd: Blijf mèr zitten, moeder,

ik loop wel effekes. — Ze docht, dat ie heur verwend had.

Dieë Zaterdag had ze al 's een paar keren door het raam gekeken, waar hij toch bleef. Ze was er nie bezorgd over, hij moest wel meer laat werken in de garage. Maar ze vond het alleen spijtig.

Net wou ze zijne Zondagse stropdas gaan strijken, toen er ne motor achterom door het poortje snorde.

— Goddank.

Maar tegelijk hoorde ze, dat er nog iemand bij hem was, er werd gepraat. Ze keek nieuwsgierig naar de deur; daar kwam hij binnen.

Hij rekte zijn eigen uit zo lang als ie was, zodat het wijfke hoog tegen 'm op moest kijken. Toen wees ie naar de deur.

— Moeder, zeet ie, da's nou mijn mèske.

Mieke heeft da niks gek gevonden. Ze was ook anders dan andere moeders. Ze heeft nie gevraagd: Wie is 't — of: Hoe komde er aan?

Ze heeft d'r schoondochter niet bekritiseerd of vals beloerd. Ze is ook niet jaloers geweest, kwaad ook nie of koppig..

Mieke van de Tuffert zeet alleen:

— Wel, wel, daar ben 'k nou blij om — ja, da ben 'k.

Het was niks erg, dat zijn mèske uit de stad kwam. Ze heeft ook de poeier nie gezien, en als da wel is, dan heeft ze er toch niks van gezeed.

Wel moest ze effekes de kachel oppoken, terwijl zu bukte, veegde ze met d're schortenslip een paar kralekes uit d'r ogen.

— Mèr gij blèft naderhand bij ons, wor moeder.. is 't nie waar, Corrie?

— En of — dolletjes, zee de schoondochter.

De gepoeierde wang drukte tegen de ouwe rimpels aan. Het mèske heeft veul lieve woordjes tegen het moederke gezeed.

Toen boog Peer van de Tuffert zijn eigen over de kachel, die deed het slecht vanavond. Niemand kon er zo goed mee om als hij.

Met de pook rammelde hij wild op en neer, dat de vuurkolen in het laaie regenden.

KEESKE.

Keeske van Diene zat op zijnen driepoot in 't schuurke. In de stad had hij ne trompettist van een jazz-band de tongslag horen maken, dat 't een mirakel was.

— Da mot ik ook leren, dacht Keeske. Wa kon dieë vent blazen. En zo lekker tegen de maat in.. Het was niet om te begrijpen. Als hij het zo eens kon. Dan zouwen ze in 't durp wel tegen 'm opkijken. Misschien dat ie bij Trienekes ook wel weer een streepke voor kreeg.

Dieë stadstrompettist droeg een grote kuif en zijnen nek was uitgeschoren. Keeske moest en zou zo'nen horenblazer worden, daarom had ie ook zijn kuif laten staan. Trouwens, hoe schoon stond het Sjefke Lodders nie..?

Het ongeluk wou, dat zijn haren nog nie bleven liggen, hij had nen bol as 'n gruwel. In 't durp lachten ze 'm uit natuurlijk. Ge had erbij, die vroegen of hij een dubbeltje moest hebben voor den barbier.

Maar hij liet ze begaan, wie het lest lacht, lacht 't best, is 't nie waar? Wacht maar, ze zouwen nog wel eens andere ogen opzetten.

Nou zat ie daar mee zijne tongslag. Het wou maar nie gaan. Hij deed genogt zijn best, er kwamen gillen uit zijn horentje als van 'n kakelende kip. Zijn moeder had al 's ne keer geroepen of hij nie goed was. Maar Keeske liet zijn eigen niet van de wijs brengen. Ge mot wa kunnen slikken om ne goeie trompettist te worden.

Daar hadde da jong van de Tuinman ook. Zo gauw kon het horentje zijnen eerste toon nie blazen, of het dakraamke daarneffen ging open en het lief leven begon. Den aap pakte het stuur van een ouwe fiets en hij loeide door de buis om de meziek na te doen.

De straatjong, die er langs kwamen, riepen somwijlen:

— Houdt 'm.. houdt 'm: en zulke dingen al meer.

Keeske moest wezenlijk een taaie ambitie hebben om vol te houwen. Af en toe smeed hij wel eens mee nen emmer water naar de jong, as ze het te bont maakten naar zijne zin. Ze liepen jankende naar huis, en hij kreeg de moeders op zijn dak. Dan hadde daar weer dol mee. Zo was het altijd wat.

Hij zat te zweten mee zijne tongslag, totdat z'n tong er de koorts van kreeg. Ze begon op 't lest zeer te doen. Toch hield hij vol, eerst moest er ne tongslag uitkomen.

En daar kwam er enen uit. Wel nie mooi, maar het was er ene. Hij was zo blij, dat ie direct zijn horentje poetste om naar Trieneke van de Geitekop te gaan. Wa zou die er nie van zeggen. Ge weet dat Keeskes moeder gene muzikalen aanleg had. Ze stond weer te klagen over al de koperpoets, die Keeske aan zijn trompetje versmeerde.

— Ge zijt te duur aan den Brasso met da rot-ding.

— Moeder, houd toch stil, zee 't ventje, want ik kan de tongslag.

En hij weg. Recht naar de Geitekop.

Hij hoorde de jong nie, die 'm nakwèkten, hij hoorde ook Helmus de Tuinman nie, die tongslag maakte door zijn stuur. Hij hoorde niks.. allemaal van de leut.

Maar Keeske wist nie, hoe ne slechte tijd hij uitkoos om naar Trienekes te gaan.

De Geitekop had teeravond gehad van de biljartclub, bij Ariaan Rijntjes. De volgenden dag lag hij zo ziek as 'n kreb op bed.

Jaantje was duvels kwaad op hem.

— Lellijke zatkwel da ge daar zijt.. leet ie daar op zijne nest te gapen. En allemaal veur da zui-pen.. ge moest kreperen, 't is zonde da'k 't zeg. Nen dief zijde, ne groten dief van oe huishouwen, anders niks, verstade..!

Trieneke, zijn dochter, deed even hard mee. Ze zorgde dat d'r moeder regelmatig afgelost werd. De Geitekop had dat spektakel al heel den dag aan motten horen. Hij lag mee 'n dikhasses op bed, en kon zijn ogen nie open houwen van de vaak. Maar hij kreeg de kans nie, om éne minuut te slapen, want as ie zijn ogen verknipte, stond z'n wijf bij 'm te schelden.

Ze had den omwasteil uitspres bij de bedstee
gezet en daar ging ze verder d'r werk doen.
Allemaal uit den angst, dat ie in slaap zou vallen
natuurlijk.

— Mens, laat me mee rust, want ik gaan kepot.

— Mee rust laten.. mee rust laten.. schreeuwde
Janeke. Ze wist nie zo gauw te verzinnen, wat
daar op te zeggen viel.

— Jou mee rust laten.. sloepdas, da ge daar
legt. 't Is da'k 'n vrouwmens ben, mèr anders
haalde ik oe er uit, smèrlap! Ge moest weten..
Het wijfke hield midden in d're preek op, er
kwam iemand door het poortje achterom.

— Da's de Buts, zee ze, die komt oe centen
brengen.

— De Buts..?

Ineens zat de Geitekop rechtop in zijn bedstee.
Gaddome, da's waar ook, 't was betaaldag van-
daag.. Dat ie daar nie eerder aan gedacht had!
Al de ziekgheid was gelijk uit zijne kop, want
mee schrik schoot het hem te binnen, dat zijn
geld in een loonzakske zat. Daar stond secuur
op wat ie verdiende.

Als ne snoek sprong hij uit zijn bed.. voorbij
Jaantjes.

Die had er zo gauw geen erg in, waar het omging.

Hij holde door het opkamerke.

— Buts.. Bùùts, hier ben ik al.. wacht effen! Het was te laat. Toen hij achterkwam, zag ie nog sjust, dat Trieneke het builtje bij de Buts uit zijn handen griste.

— Hier..! Geef hier, zeg 'k oe..

Maar mee één zicht had Trieneke in de gaten, wat er op stond.

En daar hadde het gedonder door de glazen.

— Moeder, moeder.. kèk nou toch 's eens aan. Ons vader heet vier en twintig gulden en centen!

— Vier en twintig gulden.. vier-en-twintig-gulden?

Jaantje stond naar d'ren asem te happen. Ze piepte van kwaaite.

— Veurige week heet ie er mèr twintig gegeven, kwèkte de dochter.

't Wier Janekes gruun en geel voor d'r ogen. Ze draaide in de rondte as ne soppie. Maar dat duurde nie lang.

— Dat de duvel 'm haalt, de gemene sloeber, de vetkees, dat is nou ne vent, waar ge mee deur 't leven mot, badraaf da ge zijt!

Het spul was in volle gang, voordat de Geitekop iets had kunnen zeggen. Moeder en dochter stookten mekare hoe langer, hoe meer op.

De zieke stond mee 'n ontdaan gezicht op den durpel te kijken. Hij wist nie beters te doen, dan zo gauw als ie kon weer in zijn bedstee te floepen. Daarna trok hij de gerdijntjes toe en Jaantje liep jankende naar achteren.

Krek in die minuten kwam Keeske van Diene mee zijne tongslag binnen..

Van de leut had ie er geen erg in, dat er 'n zware locht hing.

— Trieneke, ik kan de tongslag maken, zeg.

— Zo.

— Asteblijf. Hier, ge mot 'ns luisteren. Het is iets, wat mijn niemand nadoet hier in 't durp. Genen ene.

De muzikant wou al direct beginnen, maar Trieneke was 'm voor. Ze dacht er ineens aan, da ze Keeskes beter mee zijn horentje bij de zieke in 't kamerke kon zetten, om die wat op te vrolijken.

— Is 't wezenlijk waar Keeske, da wil ik wel 's horen. Wete wa ge doet? Ga veur zitten blazen, dan blijf ik hier bij moeders. Ze heet koppijn

ziede, en daarom kan ze geen meziek verdragen vandaag.

Keeske keek eens naar Janekes. Hij zag nou wel, dat ze iets mankeerde.

Werm van geluk, omdat Trieneke zoveel belang in 'm stelde, stapte hij naar de kamer, waar de Geitekop in de bedstee lag. Hij zag 'm natuurlijk nie, want de gerdijntjes waren stevig dicht.

Het manneke streek eens door zijn kuif, dat deed de trompettist uit de stad ook. Toen maakte hij zijn lippen nat en zijne tongslag kon beginnen. Zoals ge dat tevoren al kunt raaien: Keeske had weer strop. Het was al zo dikkels misgelopen mee zijn liefde voor dees mèske, het zou wel 'n wonder zijn as 't nou goed ging. Misschien was zijn tong kepot gegaan van al 't oefenen, ik weet het niet. In ieder geval deed ze zo zeer, dat ie er bekant geen geluid uit kon krijgen, laat staan ne tongslag.

Maar hij wou zijn eigen nie laten kisten, met 'n verbeteren gezicht begon hij te preberen.

Neie, het ging nie, er kwam niks als wa gepruttel en gebroddel.. En da net, nou ie bij Trienekes zat.

De Geitekop in de bedstee hoestte 'ns ne keer, om te laten horen, dat hij er in lag.

Maar welke mens, die tongslag aan het leren is, hoort nen hoest? Keeske nie, en daarom bleef ie aan de gang.

De zieke kon het gehannes nie uitstaan. Hij wou net het gerdijntje opentrekken, toen Trieneke binnenkwam. Ho, wacht effen, dacht hij.

— 't Is mooi Keeske, zee die lellijke meid en de Geitekop en hij draaide zijn eigen nog wa meer op. Hij wist gedomme wel, dat ze 't alleen maar zee om hùm de ju in te jagen. Wacht maar, hij zou ze krijgen als ie beter was.

— Is da nou slag tong Keeske?

— Neie, tongslag, Trieneke, mèt het gaat nie goed, mijn tong is kepot.

— Viel ze 'r mèt uit, dacht de Geitekop in zijn eigen. Hoor nou toch 'ns aan wat da spook durfde te zeggen..

— Het is wel schoon Kees, mèt kan het nie wat harder?

Harder, en of ie da kon. Al was heel zijne toot kepot! Sjongen, jonge, zoiets had Trieneke nog nooit gevraagd: harder! Dan moest zijn tong er maar aan geloven ook. Ze zou weten, wat er in

da trompetje van hem zat.

En daar gaat me 'n gegil op .. ne lokomotief was er niks tegen.

Maar de Geitekop was het moei. Hij lag sjust te verzinnen op welke manier ie in zou grijpen, daar hoort ie Trienekes zeggen, dat 't vooral goed hielp voor zieke mensen..

Toen kookte de melk over.

Midden in nen hoge toon ziet Keeske van Diene de gerdijntjes openvliegen, de Geitekop springt als nen dief op 'm af, in zijn onderbroek.

— Verrekte wèrborstel .. wilde gij wel 's maken, da ge den éérd afkomt ..! Hier da ding..!

In een waas zag het ventje zijn horentje omhoog zwaaien. Krak, ging het op de plattebuiskachel.

Nadien zeilde het overschot den hoek in, nen dweil gelijk. De Geitekop kroop achter zijn gerdijntjes. Hij vloekte as ne rover.

En Keeske van Diene ging naar huis mee 'n zere tong en 'n kepot horentje. Ook zijn hart was gebroken, docht 'm.

PASEN.

Vreemde ogen dwingen, dacht meneer Pastoor. Hij liet ieder jaar tegen Pasen twee blote-voetenpaters komen voor de vastenmeditaties.

Tevoren liepen die dan heel het durp af. De mensen moesten naar de preken komen. Te biechten gaan en te Communie. Daar waren er, die zeeën: Alweer? 'k Ben veurig jaar mee Pasen pas geweest. Maar ze moesten toch nog maar eens gaan.

Dees jaar hadden de Paters er iets beters op gevonden. Ze gaven aan ieder huis een kaart af mee kleine strookskes er aan, om naar de preken te komen. Die wieren gehouwen in de harmoniezaal, omdat de kerk te klein was. Daar stonden

aan de deur de controleurs om de kaartjes op te halen. Zo kon er genen ene ontsnappen.

's Zondags van te voren was de goeie Pastoor de preekstoel opgeklommen. Hij had nog nooit zolang werk gehad als dieë keer. En tot besluit zeet ie: Komt allen trouw naar de vastenmeditaties van Pater Jonkers en Pater Goedbloed. Amen.

Merijn van de Geitekop wou op een van die dagen net bij Ariane binnengaan en hij liep recht in Pater Goedbloed zijn armen. Na lang wurmen kreeg de Pater de belofte los: Ik kom. Dan ben 'k er van af, dacht Merijn.

Willem van Frulle had de Paters al lang rond zijn huiske zien zweven. Zijn smoesje was kant en klaar, toen hij onder 't mes moest:

— 'k Heb 't zo sakkerju's in m'n poten, Pater. Maar meneer Goedbloed had ne veul onnozelere naam als ie was.

— Ga jij wel eens naar Ariaan Rijntjes, Willem?

— Ja, wa zal 'k zeggen Pater, nen enkele keer, as 'k het nie te veul in mijn poten heb tenminste.

— Mooi, als je het dan niet in je poten hebt, dan

kom je wel, hè, vertelde de goedbloedige Pater. Ze waren geweest vanaf den Hoed, tot aan 't Zwart Betje toe.

Maar den eerste keer den beste, moest Jaantje van de Geitekop opspeulen van wonder en geweld, want d're vent bleef met zijn blauwe sokken aan, stillekes achter de plattebuis zitten.

— Bende gij onderhand nog van zins om te gaan?

— Ik gaai iedere Zondag en da's genogt.

— En ik zeg oe, lellijke schansloper, vort, zeg 'k oe. Morgen heb ik heel de pastorie weer over mijn werft. Dan kommen ze bij mijn zaniken.

De Geitekop wist, dat ie nie veul meer moest zeggen.

— Waar is da rittenboekske, vroeg ie.

— Hier, en as ge wegbleft, dan zijde nog nie gelukkig, wor.. heiden!

Mee nog een paar weerspannige bokken kwam de Geitekop onwillig de zaal binnengeschoven. De Frul had het nie in zijn poten. Hij zat zover mogelijk achteraan. De Tuinman vond het ook veiliger om gezamenlijk de lasten van de preek

te dragen. Hij kroop dicht bij de anderen.

Toen begon Pater Goedbloed:

— Mediterende gelovigen..

— Hij kult ons uit, zeet de Frul.

— ..Neem aan dat ge met uw zoontje aan het wandelen was in het bos..

— Stropen, mediteerde de Geitekop.

— ..Uw kind zag daar een mooie bloem en vroeg u die te plukken, wat zoudt gij doen..?

De Pral grinnikte. Hij dorf niks te zeggen.

— ..Gij zoudt die bloem plukken nietwaar..

— Hedde gij pruimtabak bij oe Willem, want ik voel dat het lang zal duren.

— ..Neem aan, dat gij een eind gelopen hadt, en de kleine, die moe werd, vroeg u of gij hem dragen wilde, wat zoudt gij dan doen, mijne beminden?

— 'm Onder zijn mieter schuppen, zee den Braai.

— ..Maar als uw kind giftige bosbessen zag staan, en hij vroeg om die mooie, glanzende bolletjes, wat deed gij dan..

— Gauw geven, as ie zijne moel ermee dicht hiew, wist de Frul.

— ..Die zoudt gij weigeren, nietwaar? Zo ook..

— As 't mèr nie zo lang duurt als 'n Zondag bij de Pestoor, zee de Tuinman.

Maar het duurde veel langer als de Pastoor het ooit gemaakt had en toen de preek uit was, schoten ze uit gewoonte bij Ariane de kroeg in. Ariaan Rijntjes vond, dat er meer vastenpreken mochten kommen, op zo'nen doordeweeksen dag. Het stel dolende schapen voerde 'n hoog woord in de herberg, ze lachten mekaar uit, omdat ze midden in de week naar de preek waren geweest. Toch kwamen ze iederen avond. Het kaartjes-systeem had indruk gemaakt.

Op het lest van de Vasten kwam Pater Jonkers aanzetten met ne preek over de hel. Het vlamde de zaal door, en de muren stonden ervan te schudden. De bokken zaten mee schouwe koppen te kijken, als dieven zo stil. Ze zeeën geen stom woord tegen mekare. De Frul las heel zijn vuil kerkboekske uit. De Geitekop bad aan zijne paternoster.

En de Pral.. de Pral zat op zijn bank te rijlert as 'n riet. Daar kwam gaddomme voor iedereen iets bij.

Keeske van Diene kreeg meelij met zijn eigen, toen de Pater het had over liefdeloosheid. 't Zwart Betje zat met d're kop te knikken, toen het ging over bijgeloof. Trieneke keek naar de frewelen stoeltjes, toen de lichtzinnigheid aan de beurt kam, daar zat da lellijk nest van den Hoed ,met d'r rooie lippen. Jaantje de Geitekop was met d're vent bezig, want de Pater kreeg het over oneerlijkheid.

Allemaal waren ze als dieë Farizeeër voor in de kerk: Ik dank U Heer, dat ik zo niet ben.

En helemaal achterin zaten de bokken, gelijk aan de tollenaar. Ze bogen d're kop, toen het ging over verkwisting..

Om vijf ure 's Zaterdags was het biechthoren. Bij Pater Goedbloed zaten de meesten — niet zozeer vanwege dieë naam, maar die had het niet over de hel gehad.

De Tuinman en de Frul zaten vlak achter mekaar. Ze keken jaloers naar de Pral, want die zat al ijverig zijne penitentie te bidden. Hij had zo te zien nog al veul werk.

De Geitekop ging met zweetdruppeltjes op zijn gezicht den biechtstoel in.

Nel van de Jood kwam er uit, nou! Die vergat heel zijn slagwerk van de penitentie die hij gekregen had. Nel kon er niet aan beginnen van de schrik.. drie rozenhoeikes! Als ie daar mee klaar was, moest ie weer zijne Pasen gaan houden.

Het was verders wel stil in de kerk. Een ongewone stilte is dat op zo'ne Zaterdagmiddag — het geklos van ne voet — 'n schuifke open en dicht — en ene die hardop zijn akte van berouw bidt, van de zenuwen.

Wat later stonden ze buiten in 't zonneke 'n bietje te kletsen. Er hing nou toch iets anders over d'r. Ze hadden ook geen zin in Pils.

— Waar blèft Nel, zee de Tuinman. Hij keek eens de kerk in.

Nel zat helemaal achteraan in 't rijke bij den andere Pater.

Toen hij buiten kwam, zee de Geitekop:

— Zag ik jou nie bij Pater Goedbloed uitkomen?

- Ja.
- Hedde daar het schuifke van gekregen?
- Neie, da nie, mèr 'k ben het ne keer over gaan biechten.
- Waarom?
- Ik kreeg zoveul te bidden jong. Drie rozenhoeikes.
- Sodejanus!
- Ho, nie vloeken, dadelijk motte weer.
- En deed den andere d'r wat al, Nel?
- Ja, die deed 't goeiekoper, zee den bok..

TONEEL.

De Pastoor was erg tevreden geweest over de Pasen. Hij geloofde niet, dat er, behalve den Dekker, éne zijn plichten had verzaakt. Och, zijn trouwe parochianen, in z'n hart hield ie er toch zo veel van. Hij wenste niet anders, dan dat ze in den hemel allemaal bij 'm in de buurt zouden zitten.

Ze maakten ook weer de beste voornemens, maar de mens is zo zwak, enige weken naderhand hadden ze d're kaartavond bij Ariaan Rijntjes. Het was er 'n vervelende boel. Da kande zo 'ns hebben van die dagen. Niks bizonders aan de hand, geen smokkelaars gepakt, geen mannen den bak in. Affijn, praat was er ook niet.

D'r wier wa gerikt en 'n potje bier gedronken, maar het gaf toch allemaal niks.

Ineens komt den Hoed binnenstuiven op zijn zenuwachtige manier. Hij bestelde 'n fleske limonade, daarbij deelde ie een rondje uit.

Ze lachten hem al lang nie meer uit mee zijne limonade, aan zulke dingen raakte gewend. Omdat het zijn vaste gewoonte was om een rondje te geven, zagen ze 'm gèren kommen. Bij Ariane stond ie trouwens het beste aangeschreven. Die wou geen kwaad van den Hoed weten.

Toen den opzichter was gaan zitten, stond ie dadelijk weer op.

— Nou moeten jullie bijvoorbeeld allemaal eens even luisteren.

Of ze luisteren wilden! De verveling verdween met één klap, omdat er natuurlijk iets bijzonders kwam.

En zonder er doekskes om te draaien, stelde den Hoed botweg voor om 'n toneelclub op te richten. Om de zaak echter te maken.. hij was zelf pressigeur geweest in de stad.

Nou zaten er in de kroeg 'n paar bij, die al

direct bij da woord ressigeur een onzeker gevoel kregen. Den Hoed merkte het, daarom zeet ie er schielijk achter, dat ne teneelregiseur niks met de pelisie heeft uit te staan.

Om kort te gaan, hij maakte de zaak warm, ten slotte was het zo^v ver, dat ze allemaal gelijk lid wieren.

En om de klap op de vuurpijl te geven vertelde den Hoed, dat ie zelf 'n teneelstuk had gemaakt. Hij groeide in de ogen van de mannen uit tot 'n soort wondermens — ze waren zo enthousiast, dat hij nog 'n rondje moest geven.

In het stuk van den Hoed gebeurden drie moorden, één in het tweede bedrijf, en twee in het vierde. Een paar mannen in de kroeg vreesden, dat de twee andere bedrijven misschien vervelend zouden zijn, maar den auteur stelde ze gerust. In de andere komen geweldige ruzies voor, zeet ie.

In de stad mot er lang en breed over zulke dingen vergaderd worren. Als er dan eindelijk iets op poten staat, is het gemeenlijk nog nie veel. Bij Ariaan Rijntjes ging da vlugger. Den Hoed

had toevallig het stuk bij 'm, dus de rollen wieren verdeeld. Dat alles duurde bij mekare nog geen half uur, er was dus nog tijd zat over, voordat het sluitingsuur sloeg.

Wie houdt ons tegen, om alvast wat te repeteren?

Ariaan ruimde de herberg achter 'n bietje leeg, zijn vrouw sleepte de wasketel uit den hoek en de nieuwe club begon.

Nou mot ge voor het goei begrip eerst het een en ander weten over den inhoud van het stuk. Daar kwam ne goeie en ne kwaaië zeun in voor. De Pral was de goeie, en de Geitekop de kwaaië. Den Braai speulde eerst voor vader, maar naderhand heeft den Hoed 'm nen andere rol motten geven, hij was daar gewoonweg te lomp voor. Het kon 'm maar nie aan zijn verstand gebracht worden, dat de woorden tussen haakskes er nie bij hoorden. Zo zeet ie bijvoorbeeld telkens: — Daar gaat hij heen, de arme ongelukkige, staart bitterlijk wenend door het raam. En voor souffleur deugde hij ook nie, hij gilde boven de spelers uit, omdat ie dacht, dat ze net zo lomp waren als hijzelf.

De ressigeur heeft 'm toen maar veldwachter gemaakt, en daar had ie nog hopen last mee, want op de afrepetitie schreeuwde het Braaike nog: — Je rijk is uit, duivelse ellendeling! Ik zal je sleuren voor het gerecht, doet de boeien aan.

In de plek van den Braai hebben ze Nel van de Jood* vader gemaakt. Hiervoor moest den Hoed het stuk wat veranderen, maar da was gauw gebeurd. Er kwam namelijk ook 'n onweer voor in het stuk, en den donder moest nagemaakt worden op Nel zijn slagwerk.

Nou was de vader feitelijk tijdens dat onweer op het teneel, maar wie zou dan den donder motten maken? Ik laat niemand mijn slagwerk verballemonen, zee Nel van de Jood, en daar had ie gelijk in.

Daarom schrapte den Hoed 'n zinneke, hij schreef er wat bij, zodat de vader van het teneel af kon gaan tegen dat er kwaai weer kwam.

In een bedrijf kwam ook een moeder op, dat gaf in den beginne wat zwaarigheid. De Pastoor wou nie hebben dat er een gemengde club was. Ten einde raad hebben ze Keeske van Diene daarom uitgekozen, en het mot gezeed zijn, dat

ie het prachtig deed. Hij kon zijn stem zo verdraaien, dat ie krek een echt wijf leek. Eerst wou hij er nog nie goed aan, omdat ie zijn eigen schaamde voor Trienekes.

De Tuinman kreeg de rol van student, as vriend van de kwaaië zeun. Het had heel wa voeten in d'aarde voordat Wout goed ingewerkt was. Hij speulde sterk genogt, daar lag het niet aan, maar iedere keer zeet ie er gedomme tussen, en da moog nie.

Affijn, daar is drie maanden gerepeteerd, toen hadden ze het stuk onder d'r pet.

Ariaan Rijntjes legde nen halven dansvloer over een paar ouwe vaten van den brouwer, dat was het teneel. Den Hoed schilderde zelf de keliezen. Wie had da gedacht, dat dieë mens zo schoon verfdde? Nou konde pas zien, hoe ne goeie mens het was. Want wie geeft ne verver uit de stad de klandizie om oe huis op te schilderen, as ge zelf zo met de kwast om kan gaan? De veldwachter heeft een oud pak aan den Braai motten geven. Het was een maatje te groot, maar bij kunstlicht merkte daar niks van. De anderen hadden geen bizondere kleren no-

dig. Alleen de Tuinman moest effen langs Martientje de Schoen om nen hogen hoed, want die droegen de studenten vroeger.

Ge weet da Martientje behalve ne winkel ook het doodbidderswerk bijhield.

Zoals dat gaat op een durp, als er iets te doen is, komt iedereen er naar kijken. Het zaaltje was tjokvol, nen hoop moesten blijven staan.

En het stuk is ingeslaan bij de mensen, da's niet te geloven. In jaren hebben ze zoveel leut nie gehad. Het was wel een drama, maar het is iets nieuws om oe eigen mensen op het teneel te zien staan. Den eerste keer kande toch ook nie alles verlangen. Ze waren allang blij, dat het publiek zo tevreden naar huis ging.

Toen het doek openschoof zat Nel van de Jood als vader zijnde te snikken midden op 't teneel. Hij had al direct succes, de mensen lachten de tranen in d'r ogen. Hij lammenteerde, dat er iedere keer geld uit zijn bureau was.

Daarna kwam Keeske van Diene op as wijf. Er gaat me 'n gebrul op in de zaal van belang. Keeske schaamde zijn eigen zo, dat ie ogenblik-

kelijk weer achter de keliezen schoot. En daar zat Nel van de Jood voor schandaal tegen ne stoel te kletsen.

Mee veul moeite en getob heeft de Tuinman Keeskes weer voor het licht gekregen, toen hij drie woorden gezeed had mee zijn nagemaakt wijvenstemmeke, begon het gebrul in de zaal opnieuw. Affijn, het manneke heeft het stuk uitgespeuld, maar hij verdomde het, zeet ie, om nog mee 'n piepstem te praten.

Als derde man kwam de kwaai zeun binnen. Merijn van de Geitekop. Die had ne moord gedaan, waar niemand iets van wist.

En langs den andere kant moest de Pral opkomen.

Maar laat die nou de plankenkoorts hebben.

Ge hebt wel eens mensen, als ze hees zijn, dat ze nog zachtjes kunnen praten, maar de Pral kon er genen enen uitkrijgen. Het was 'm op zijne praat geslaan, snapte?

Toen hij goed en wel op het teneel stond, hapte hij naar asem as ne snoek op 't droge, er kwam geen woord, geen letter. De mensen stikten bekant van de lach. De souffleur dacht natuurlijk,

dat ie nie wist wat ie zeggen moest. Die kwèkte op 't lest zo hard, dat iedereen het kon verstaan. De rest van het stuk heeft de Pral op de planken gestaan om de bewegingen te maken, en de souffleur heeft 't opgezegd.

De Tuinman had zo'n zin in het speulen, dat ie al stond te springen voordat hij op moest komen. In het vuur van zijn spel zeet ie weer ne keer gedomme, maar daar heeft niemand erg in gehad. Ze dachten: het hoort zo, en de andere speulers hebben er geen praat over gemaakt naderhand.

Het spel draaide zo, dat de student een pak slaag uit moest delen ,en wel aan de kwaai zeun.

Hij wil sjust van leer gaan trekken, maar daar ziet ie, dat den andere schrap gaat staan. Die schaamde zijn eigen om onder het oog van alle mensen op zijn duvel te krijgen. De zaak viel effekes in duigen, omdat de bruur van de Geitekop vanuit de zaal kwèkte:

— Slaat 'm op zijn flikker, Merijn!

Toen riep de Geitekop terug, asdat ie van de

Tuinman nie verschrokken was, en dat ie maar op moest kommen as hij zin had.

Den Hoed trok het gerdijn dicht. Het vechten wier overgeslaan.

De Pral raakte nadien de kluts helemaal kwijt. Hij kon toch al nie denken van de zenuwen, automatisch wist ie zowat het verloop van het spel. Maar dan motten ze geen stukken overslaan, niewaar.

Als goeie zeun moest ie de vechters feitelijk van mekaren halen. Nou kon hij er niet inkommen, dat er een stuk tussenuit gelaten wier. Zo gauw ging het gerdijn nie open, of hij begon ze van mekaren te trekken. Ge mot weten, dat er zeker twee meter tussenruimte was. De goeie zeun stond mee zijn armen te zwaaien as 'n kwaaiestier mee zijne staart.

De souffleur schreeuwde telkens:

— Ze zijn al uitgevochten, kaffer!, maar daar had de Pral het lak aan.

Gelukkig kon hij niks zeggen, anders had ie heel 't stuk in de soep geschupt. Nou lieten de anderen hem zwaaien en zullie speulden verder.

Totdat Nel van de Jood zee:

— Mij dunkt, geliefde zonen, ik zal eens een ogenblik buiten gaan zien. Ik geloof, dat er een zwaar onweder op til is.

Hij as de mieterij van het teneel af om donder te maken. Da was het schoonste van allemaal. Het leek net echt, en het werkte op de Pral ook, want toen de lucht opklaarde, kon hij weer wa zeggen.

Tegen het einde wier dan de Geitekop door de student doodgestoken. Het is ook het enigste ogenblik geweest, dat de mensen in de zaal doodstil zaten te kijken.

Het einde zou echt dramatisch geworren zijn, als de Tuinman weer geen leutje had uitgehaald. Da kon hij gewoonweg nie laten. Want zijn geweten moest beginnen te knagen van dieë moord, den Hoed had gezeed: Ga dan op je knieën bij het lijk zitten huilen.

Toen de Geitekop op de grond lag, begon Wout te snikken. Hij deed het zo natuurlijk, dat er in de zaal veul zaddoeken te voorschijn kwamen. — Mijn vriend . . ach, Justinus, mijn arme vriend . . riep ie, maar tegelijk stak hij de vriend stiekum

een speld in zijn achterwerk, zeker een duim
diep.

En het lijk vloog mee geweld omhoog.

Daarna heeft den Hoed het gerdijn dichtgetrok-
ken.

DEN DEKKER.

Het was beestenweer dieën avond.

De straten lagen koud te glimmen in de gele schijn van de lantarens. Mee felle snukken geselde ne zware storm de fijne regen naar beneden. Die glitserde tegen de ruiten aan en rettelde over de daken. De wind joeg overal tussendoor, dat het zoefde waar hij langs kwam. In het bos speulde hij als een tijgerkat met de jonge boomkes. Hij boog ze neer op de grond, tot ze bekant braken, dan liet ie ze weer effekes los om te bekomen.

De oude reuzen stonden dicht bij mekaar, koppig als altijd. Hoe dikwijls had de woesteling alles op alles gezet om ze neer te vellen.. Hij

bracht het nie verder dan wa dorre takken, die afknapt en op de grond vielen.

Maar hoe huilde hij 't uit van duivels plezier, wanneer een van de bomen met ne moeie zwaai de strijd opgaf, en zuchtend zijne kroon op de grond legde.

In een angstige vaart dreven de wolken door de zwarte locht. Ge wier bang as ge naar boven keek.

In de verte klaagde ergens nen hond. Nen ake-
lige janktoon, die snerpte duidelijk tussen het geweld van de storm. Het geluid tuimelde weg en den echo riep het een paar keren na.

In de huiskes zaten de mensen lekker om de kachel. Ze keken mekaren aan, toen ze den hond hoorden. Binnen drie dagen is er nen dooie in de buurt.

Den Dekker zijn kotje aan de kant van het bos stond hulpeloos in de storm. De blinden hielden d'r eigen krampachtig vast aan de roestijzers in de muur, ze klepperden weerspanning.

Bij nen onverwachte winddruk kraakte de oude

dakgoot naar beneden, een paar pannen kletterden er achteraan.

De deur was opengewaaid, ze bonkte hardnekkig tegen de scheve stijl.

Binnen zag het er vuil en rokerig uit. Het stof lag overal duimendik op en de wind speulde ermee in de hoeken. Hoe kon het ook anders. Daar was nooit 'n vrouw in geweest om er de hand aan te houwen.

D'r stond 'n tafel vol mee rommel. De melkan was op de plavuizen kapot gevallen. Midden over de vloer slingerden 'n paar emmers en 'n mand.

Neffen een krom duvel-kacheltje lag ne musterd helemaal uit mekaar. Bij de bedstee hing een broek en 'n vest over ne kapotte stoel, daarnaast op de grond ne frak.

Bij nen driftige snuk van de wind waaide de lamp uit en den Dekker had geen macht meer om ze aan te steken. Hij lag op zijn bed, tot de dood toe ziek. Hij had ook geen macht meer om de deur dicht te doen, om de wind tegen te houwen en da geloei van dieën akeligen hond, waar hij van rijlen moest.

Op zijne kop kraalden kouwe zweetdruppels, de koorts gloeide door zijn ribbekast, of dat alles verschroeien en verbranden moest.

Den Dekker stak mee moeite een kersestompke aan. Het vlammeke flikkerde zenuwachtig, ieder ogenblik kon het uitwaaien.

Misschien kwam het door da bibberlichtje, of door de glazigheid van zijn ogen, maar was dat daar zijne frak, die op de grond lag?

Neie, het leek iets anders, iets vreemds.

Den Dekker zijn groffe hand ging uit gewoonte naar het geweer dat bij 'm in zijn bedstee lag. Die hand viel slap neer op de deken, hij kon ze nie meer omhoog krijgen.

Hij keek nie ook, naar zijne frak. Dat akelig ge-jank bleef maar aan de gang. Hè, zijn kot zag er zo gek uit, en zo vreemd. Hij prebeerde zijn eigen 'n bietje omhoog te trekken.

— As ik mijn broek aan kon doen, of mijn geweer laaien.. Zag ik die broek daar bewegen? Neie, da kan nie.

Daar kroop langzaam een gevoel in zijn lijf, dat hij nooit gekend had: angst voor het onbekende. Schrik voor dingen die er nie waren. Voor de wind, docht 'm.

— Neie, nie bang. Ik ben nie bang.. Waar mot ik bang voor zijn?

Daar was effekes een gedachte door zijne kop gerold. Het leek 'm iets nieuws, maar da kwam omdat ie zijn eigen er nooit mee bezig hield. Het ging over het bestaan van ne God, over de mensen in de kerk, over deugd en ondeugd, over de Communie en de Biecht.. De gedachte is sneller as de wind, in één moment kande veul overzien.

— Och, ga toch weg, ik ben te beroerd om nou te prakkezeren.

Den Dekker woelde onder de dekens. Hij kreeg een droge keel, zijnen asem schuurde er moeilijk langs.

— Waar zijn mijn vrienden? Of heb ik er wel.. ja.. jawel..

De zieke begon te praten in zacht gefluister. Het schuifelde weg in de zoldering.

— Ja, mijn vrienden.. Heb ik nie de Kromme Toon uit den bak gehouwen lest? Waarom komt die geen water brengen? Of wil hij me nie helpen soms.. waarom nie..?

Daar joeg weer ne lap wind door het huiske. Het vlammeke van de vetkeers ging aan den

éne kant van het katoentje knetteren. Er kwam een puntje aan, net as aan de pijl van ne windwijzer. Da puntje wees in de richting van de bedsteeplank, daar stond 'n geldkistje op.

De gloeiogen van den Dekker boorden door den ijzeren wand, op den bodem lagen de vijfhonderd gulden van de Kromme Toon.

— Verdiend.. gierde de wind.

Den hond loeide anders dan straks, akeliger.

— Zou dieën hond veur mijnen dood loeien?

De verre gedachte van daarnet rolde weer voorbij, maar het leek hem, of ze dichterbij gekomen was, veul meer werkelijk. Daar trok nen diepen angst door 'm henen.

— Ikke dood.. bende besukkeld, nog zo sterk en zo rap..

Bah, da misselijk geklepper van die blinden daarbuiten. Hout op hout, of.. doodsbeenderen, die rammelen in ne zak. Mee geweld drong hij den onzin terug.

— Ik ben 'n bietje beroerd, morgen is 't beter. Had ik mèr iemand die me water kon brengen.. Was ik mèr getrouwd. Dan had ik nou 'n vrouw, die.. vrouw.. vrouw.. daar.. op de grond..

Er kwam beweging in de plavuizen. Ze schoven één voor één opzij tot er nen donkere kuil openlag. Den Dekker kon zijne kop niet afwenden.. Duidelijk zag hij iets vaals omhoogkomen. De gestalte van 'n vrouw, met afwerende handen. De doffe trekken in het gezicht stonden scherp getekend op de wassen lijkkleur. Er sprak smeking uit, wanhoop en ook vervloeking.. Het was Mie van de Gekke Vent, zoals hij die voor het lest had gezien.

De man op de bedstee trok mee siddering de paardedeken over 'm henen. Het geweer viel tegen hem aan, hij voelde het kouwe ijzer.

— Neie, het kan geen ijzer zijn. Het heet bewogen.. en het beweëgt nog.. Het is de hand van nen dooie..

Het viel den Dekker op dat ogenblik in, dat hij eens geschoten had op ne smokkelaar. De Koffie was den anderen dag dood in de greppel gevonden..

— Weg.. weg..!

Mee ne woeste smak kletste het geweer tegen de muur aan. Hij vloog recht overend in zijn bed.

— Ik mot eruit.. Ik mot hier weg of ik sterf van den verschikkelijksten angst.. ik ben bang..

o, ik ben zo bang..!

Mee schorre, brullende stoten had hij het uitgeschreeuwd, hij sloeg de dekens terug en keek naar zijne stoel. De wind huilde in zijn demonisch geweld, het huiske schudde door mekare, de natte regen striemde naar binnen. Krakende takken sloegen tegen de ruiten da ze rammelden, de losse pannen klapperden wild op het dak. De grond schudde en dreunde, het was of hij dadelijk zou openscheuren om den Dekker op te vangen in zijn donkeren muil.

— Mijn broek en mijne frak.. op mijne stoel..
Wie bende gij..? Wie bende.. gij.., die daar..
op... mijne stoel.. zit..?

Hete golven joegen door den Dekker zijn lijf. Hij had twee stappen achteruit gedaan. Tegen de kouwe muur stond hij aangedouwd. Zijn gespalkte vingers plakten er tegen aan, zijn ogen balden onwezenlijk, als vastgenageld bleven ze gericht op de stoel neffen zijn bed.

Er zat iemand op. Donker en zwart. Alleen in het gezicht gloeide iets. Het gloeien werd sterker, den Dekker meende beter te kunnen zien. Waren het geen vurige ogen, die door zijn zielelement boorden? Het leek wel of het gehuil van

de wind uit zijne mond kwam.

— Wat draagt hij toch op zijne kop.. een hoge muts.. neie, wacht 's.. vervloekt.. twee horens..!

Op dat ogenblik stond de gestalte langzaam op. De grijpende haakvingers bogen zich naar den Dekker toe. Het gehuil zwol aan tot een gillend geluid, de man tegen de muur greep naar zijn hoofd, omdat ie bang was, dat het barsten zou. Plotseling rukte ne kouwe wind het vlammeke van de kaars uit mekaar, grote lappen mee vuur vlogen eraf. Ze sloegen tegen de zolder aan en groeiden uit tot nen geweldigen brand, waarin de donkere gestalte krullend verdween.

Toen begon alles te draaien — de vlammen wierden moordend heet, den asem van den Dekker schroeide in zijn keel.

Een wazige gedachte zeet 'm nog, dat ie al eens meer zo'nen brand gezien had, waarna het vuur openscheurde..

Uit een zwarte poort kwam mee snelle sprongen ne prachtige Witte Schimmel op hem af..

Dat was het leste wat den Dekker zag, want op het ogenblik, dat het dier hem zou verpletteren,

knapte d'r iets in zijne kop. Het werd duister, nen doffe zoemtoon dreunde na in zijne oren. Daarna viel er een somberte rondom hem, het zoemen trok weg in het donker van zijn bewusteloosheid..

In de verte loeide akelig den hond.

Misschien heeft de Pastoor geweten, dat den Dekker ziek was. Het kan ook wel een lichtje van boven geweest zijn, dat hij gekregen heeft dat doet er niet toe, maar de volgenden dag stapte hij 'ns naar het huiske aan de kant van het bos. Hij vond den Dekker in mekare gezakt bij de deur, nog nie dood.

Stillekes heeft ie 'm op bed gelegd, voor het een en ander gezorgd, en daarna gevraagd of hij nog biechten wou en te Communie gaan.

De man knikte van ja, hij kon nie meer spreken. Blonk er 'n zekere gretigheid in die ogen, of verbeeldde de Pastoor 't zijn eigen maar..

Toen is ie aan het vragen gegaan, al de zonden tegen de Tien Geboden Gods, en de Vijf Ge-

boden van de Heilige Kerk.

Achter iedere vraag moest den Dekker zijn schuld bekennen, hij was een vat vol ellende geweest tijdens zijn hele leven.

Maar toen hij de absolutie kreeg, gleed den angstige trek weg van zijn gezicht. Och, mooi of edel kon het niet meer worden, 't was door de jaren zoveel misvormd, dat kan énen Biecht nie goed maken. En toch kwam er iets over 'm te liggen van de rustige onbezorgdheid van een kind, da weet dat het veilig is.

Er staat geschreven: Zo gij niet wordt als kinderen..

Den Dekker had als 'n hulpeloos kleintje zijn armzalige ziel in de liefdevolle Handen van Zijn Vader gelegd.

Toen hij te Communie was geweest, duurde het niet lang meer. Hij stierf kalm en gelaten in den namiddag. Het was zowat drie ure.

De wind waaide nie zo hard meer. Den hond had opgehouden te janken.

Een hele tijd naderhand hebben ze in de buurt van den Dekker zijn huiske een lijk gevonden onder de grond.

Het was helemaal vergaan, maar de mensen zeeën dadelijk: Het is Mie van de Gekke vent. Er lagen rooie bloedkoralen bij en twee gouden oorbellekes.

Die had de Gek ze nog gegeven in zijnen armoei, de sukkelaar.

UIT.

's Zondags klom de Pastoor langzaam op de preekstoel. Het leek wel, of hij erg moei was. Hij bleef wachten tot het gemorrel van het gaan zitten 'n bietje wegtrok en toen begon hij met 'n eentonige stem:

— Het gebed wordt verzocht voor Antonius Dekkers, die gisterenmiddag is overleden.

De vrouwen konden nie wachten tot ze buiten waren:

— Hij is er geweest, wor..

— Daar zullen er nie veel om rouwen.

— En de kemmiezen zeker nie..

Aan de mannenkant bleef het wa rustiger. Ze keken mekare 'ns aan:

- Is ie nie zalig, dan is ie toch uit de voeten.
— Zegt da gerust.

Onderwijl had de Pastoor de diensten van de week voorgelezen. Daar luisterden er nie veul naar.

Maar toen het over de huwelijken ging, werd het stiller..

Zijn voornemens een Christelijk Huwelijk aan te gaan: Petrus Soeters, en Cornelia, Dorothea, Catharina Hermes, eerste roep..

Verder konde niks meer verstaan. Er stroomde verontwaardiging door de banken.

— Hij durft me wat aan, wor, fluisterde Jaantje van de Geitekop tegen d'r dochter, maar Trieneke hoorde het nie, want ze zat haar neus te snutten.

Achter in de kerk keken de bokken effen op. Gewoonlijk was er nie veul waar ze van opkeken. Het bleef zullie allemaal gelijk, as 't maar niet te lang duurde.

De Frul draaide zijne kop naar Den Braa, die ne paternoster in zijn handen had.

— Nie da'k bang ben van toverheksen, Braai, mèr ne Tuffert zou me toch wa te gevaarlijk zijn, as 'k heur was.

Den Braai zat zwaar te knikken. Hij wou eigenlijk zijne Zondagmorgen nie mee akelige dingen vergallen.

— Och, bromde hij, het kan geen kwaad, as ze mar zùrgt, dat er ne medalie van de Paters onder den durpel leet.

De Tuinman boog zijn eigen naar de Pral toe, en gaf 'm een stootje:

— En gij, wanneer trouwde gij, kwaai Sintre-klaas?

— Ik durf er nie aan jong, zeet de Pral, ik durf het nie..

De Geitekop zat helemaal achterin, 't dichtste bij de deur. Daarneffen zat de Buts.

— As ik er veur sting als Peer van de Tuffert, dan dee ik het nie meer, wa gij Buts.

De Buts was er ene, die nooit veul zee.

— Ikke..? Gedomme neie!

— Als ie nou mèr zo wijs is, om den eerste keer geen loonbultje af te geven, dan weet ze nie beter, want jonge, jonge..

De veldwachter stond achter in de kerk.

Hij vond dat 't tijd werd om een bietje naar voren te kommen.

— Stil mannen, nou is 't genogt. Anders mot ik er jullie uit zetten.

— Begint dan mee mijn, as ge toch begint, veldwachter, grijsde de Geitekop.

— Ja.. mee hùm, zee de Buts. Uit.

PEERKE

DOOR

N. v. D. BRINK

SCHULTENS
& GILTAY
AMSTERDAM